

REFERAT Kommunalbestyrelsen 2022-25 d. 04-12-2023

Mødedato Mandag d. 04. december 2023 kl. 19:00

Mødested Kommunalbestyrelsens mødesal

Indholdsfortegnelse

Forslag til beslutning fra 2. viceborgmester Michael Brautsch og kommunalbestyrelsesmedlemmer	3
Forslag til beslutning fra rådmændene Mette Bang Larsen og Lotte Kofoed og kommunalbestyrelse	4
Forslag til beslutning fra kommunalbestyrelsesmedlem Merete Winther Hildebrandt, 2. viceborgme	5
Forslag til Lokalplan 233 for boliger, erhverv og offentlige formål på Danasvej.....	6
Rammeaftale 2024-2027 om fleksibel udlejning, kommunal anvisning m.v.....	9
Bille Brahes Vej 2/H.C. Ørstedes Vej 41A - Tillægsbevilling til anlægsprojekt.....	13
Disponering af midler til vedligehold af kommunale ejendomme.....	15
Beslutning af pilotprojekt - Borgersamling om bæredygtigt forbrug.....	18
Ansøgning om godkendelse af forhøjet garanti for lån til udskiftning af vinduer og døre i Frederiks	21
Byfornyelse - Frigivelse af afsat bevilling til projektledelse.....	23
Ansøgning om godkendelse af lånegaranti til udskiftning af tag i Frederiksberg Forenede Boligsels	25
Vedtægtsændring CTR I/S.....	27
Rokeringer i udvalg.....	30
Forslag til beslutning fra kommunalbestyrelsesmedlem Lundtoft, Vitting, Holme Nielsen, forhenvæ	31
Forslag til beslutning fra 1. viceborgmester Lone Loklindt, kommunalbestyrelsesmedlem Ruben Ki	35
Forslag til beslutning fra kommunalbestyrelsesmedlemmerne Anders Storgaard, Fasaël Rehman og	37
Frederiksberg Kommunes Principper for Økonomistyring nov. 2023.....	42
2. forventede regnskab 2023.....	45
Godkendelse af takster for 2024 samt ændrede leveringsbestemmelser for vand og spildevand.....	50
Social- og Boligstyrelsens årsrapport om socialtilsynenes virksomhed i 2022.....	53
Frigivelse af midler - ombygning af Søndervang samt opstart af projekterne 'Ombygning af Sønder	55
Pulje til mere uddannet pædagogisk personale (Opkvalificeringspuljen).....	60
Frigivelse af anlægsmidler til udbedring af skybrudsløsning ved Skolen på Duevej.....	62
Fondsbidrag til Biblioteket Frederiksberg.....	64
Udviklingsplan for Frederiksberg Hospital.....	66
Lukket: Renovering af bygning - status november 2023.....	74
Lukket: Leasingaftale for parkeringskælder på pladsen bag rådhuset.....	75

Punkt 221: Forslag til beslutning fra 2. viceborgmester Michael Brautsch og kommunalbestyrelsesmedlemmerne Merete Winther Hildebrandt, Fasael Rehman og Bent Isager-Nielsen om information om flora og fauna i Frederiksberg Have og Søndermarken

00.22.00-P35-7-23

Sagsfremstilling

Beslutningsforslaget blev oversendt til Miljø- og Trafikudvalget.

"I Frederiksberg Have og Søndermarken er der et rigt fugle, dyre og planteliv.

Alle de mange borgere der til daglig benytter parkerne vil formentlig gerne vide mere om dette.

Derfor foreslår Det Konservative Folkeparti, at der ved indgangen til parkerne opsættes permanente informationsskilte med information om de forskellige arter; hvad spiser de, hvor yngler de etc., samt information om variationen i faunaen.

Dette vil være til stor glæde for de mange der bruger parkerne, herunder også de mange skoler og uddannelsesinstitutioner, der kan bruge det i undervisningsøjemed, men også for den enkelte borger, der gerne vil være klogere på byens dyreliv og fauna.

Forslaget tænkes udmøntet i samarbejde med Slots og Naturstyrelsen, som ejer de pågældende parker."

(Til udvalgsbehandling)

Punkt 222: Forslag til beslutning fra rådmændene Mette Bang Larsen og Lotte Kofoed og kommunalbestyrelsesmedlemmerne Bianca Vitting, Ruben Kidde og Christina Sylvest-Noer om kommunal brug af betegnelsen "børnehaveklasse"

00.22.00-P35-7-23

Sagsfremstilling

Beslutningsforslaget blev oversendt til Børneudvalget og Undervisningsudvalget.

"Enhedslisten, Socialdemokratiet, Radikale Venstre og SF stiller forslag om, at vi i Frederiksberg Kommune benytter betegnelsen "Børnehaveklasse" fremfor betegnelsen "0. klasse" i vores Folkeskoler.

Begrundelse:

Børnehaveklasse er den betegnelse der anvendes i Folkeskoleloven, og er ifølge Børne- og Undervisningsministeriet: "et forberedende år, hvor barnet skal lære, hvad det vil sige at gå i skole. Børnehaveklassen fungerer som et overgangså, der bygger bro mellem dagtilbuddets legende aktiviteter og den fagopdelte undervisning fra 1. klasse, så barnet bliver godt forberedt til at få det fulde udbytte af sin skolegang".

Samlet set er indholdet af en børnehaveklasse designet til at støtte hele barnets udvikling - fysisk, kognitivt, sprogligt, følelsesmæssigt og socialt - og fremme nysgerrighed og lærelyst samt lære at være en del af klassens og folkeskolens fælleskab.

Med forslaget ønskes det også at modgå en del af det præstationspres vores børn oplever. Det er samtidigt udtryk for et politisk ønske om, at værne om den oprindelige hensigt med det første år i skolen, nemlig at børnene får en god og rolig overgang fra børnehave til skole. Der ligger en større pædagogisk betydning i at benytte betegnelsen "børnehaveklasse" i stedet for "0. klasse", da den i højere grad understøtter den overgangsperiode der er mellem førskoleområdet og det første år i indskolingen.

Forslaget bedes behandlet i både Undervisningsudvalget og Børneudvalget, da der også ønskes en politisk drøftelse af hvordan vi kan styrke overgangen imellem børnenes tid i børnehave og skole."

(Til udvalgsbehandling)

Punkt 223: Forslag til beslutning fra kommunalbestyrelsesmedlem Merete Winther Hildebrandt, 2. viceborgmester Michael Brautsch og rådmand Alexandra Dessoy om fleksibel udlejning og anvisningsret i de kommunale ejendomme for at understøtte den boligsociale balance

00.22.00-P35-7-23

Sagsfremstilling

Beslutningsforslaget blev oversendt til Socialudvalget.

"Forslag til beslutning om fleksibel udlejning og anvisningsret i de kommunale ejendomme for at understøtte den boligsociale balance

Baggrund:

De kommunale ejendomme er kendetegnet ved at huse borgere i udsatte situationer og med ofte få ressourcer.

Det øger alt andet lige den boligsociale ubalance, og risikoen for at der opstår lokale områder med kriminalitet og uroligheder er høj.

Specielt i området omkring den kommunale ejendom Finsenshave er der ofte meldinger om tyveri, salg af stoffer, trusler om vold og vold, borgere der opholder sig på matriklen uden at bo der mm.

Som vi ser det har bl.a. dette område udviklet sig på en måde der er uholdbar, også for de omkringliggende beboelsesområder og institutioner.

Forslag:

Det Konservative Folkeparti ønsker at skabe en bedre boligsocial balance både i og omkring de kommunale ejendomme, samt de ejendomme hvor kommunen har anvisningsret, og samtidig understøtte en blandet by, hvor alle er trygge ved at færdes.

Derfor foreslår vi, at kommunen fremadrettet anvender fleksibel udlejning også i de kommunale ejendomme.

Fleksibel udlejning er en metode, hvor man som boligsøgende kan komme længere frem i køen til en bolig, hvis man opfylder visse kriterier.

Eksempler på dette kunne være borgere under uddannelse, borgere der pendler til deres job i kommunen m.fl.

Denne metode anvendes allerede i den almennyttige sektor.

Ved aktivt at gå ind og arbejde med en mere fordrende beboersammensætning, som vi allerede kender det fra

VenligboPlus, og give nogle af vores mest udsatte borgere et bedre netværk i form af mere ressourcestærke naboer, vil vi kunne skabe en bedre boligsocial balance.

Denne anvisningsmetode vil også give mulighed for at f.eks. flere studerende, pendlere f.eks. ansat i sundheds og omsorgssektoren, lærere og pædagoger kan få en bolig på Frederiksberg.

Vi er opmærksomme på, at det kan være et stort problem at skaffe boliger, også efter den nye hjemløsereform er trådt i kraft, men der bør handles på situationen nu.

Kommunen har også fået anvisningsret til flere boliger, over 400, efter Frederiksberg Boligfond har solgt 3 ejendomme til den almennyttige sektor.

Set i lyset af dette synes vi vi kan bedre den boligsociale sammensætning i de pågældende områder ved at ændre på den måde vi hidtil har anvist boligerne."

(Til udvalgsbehandling)

Punkt 224: Forslag til Lokalplan 233 for boliger, erhverv og offentlige formål på Danasvej

01.00.00-P00-9-21

Resume

Klima-, Plan- og Boligudvalget skal tage stilling til, om forslag til Lokalplan 233 og forslag til Tillæg 3 til Kommuneplan 2021 kan godkendes og sendes i offentlig høring. Lokalplanforslaget udvider anvendelsen for den nuværende biblioteksbygning på Danasvej 30B fra offentlige formål i form af bibliotek til boliger, erhverv og offentlige formål med en publikumsorienteret/udadvendt funktion i stueetagen. Samtidig omhandler lokalplanforslaget en ændring i anvendelsesbestemmelse § 3.4 om krav til beboernes beskæftigelse i studieboligerne - på baggrund af afgørelse i Natur- og Miljøklagenævnet. Derudover er indholdet overført fra Lokalplan 195, som lokalplanforslaget erstatter.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten og Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller,

1. at forslag til Lokalplan 233 og forslag til Tillæg 3 til Kommuneplan 2021 offentliggøres i en periode på 4 uger,
2. at der ikke udarbejdes miljøvurdering - og
3. at der ikke afholdes borgermøde eller åbent hus-arrangement.

Sagsfremstilling

Klima-, Plan- og Boligudvalget udsatte på mødet den 12. juni 2023 sagen efter drøftelse.

Med Budget 2024 blev det besluttet, at Frederiksberg Bibliotekers filial på Danasvej bevares.

Nærværende lokalplanforslag bevarer muligheden for at anvende bygningen på Danasvej 30B til bibliotek.

Lokalplanforslaget bevarer desuden ændringen i anvendelsesbestemmelsen for stueetagen i biblioteksbygningen for fremadrettet at muliggøre en bredere anvendelse af stueetagen jf. nedenstående sagsfremstilling af 12. juni 2023.

Tidligere sagsfremstilling (12. juni 2023)

Forslag til Lokalplan 233 for boliger, erhverv og offentlige formål ved Danasvej vil erstatte Lokalplan 195. Det nye lokalplanforslag udarbejdes på baggrund af ejers ønske om at ændre anvendelsen for tagetagen på Danasvej 30B (biblioteksbygningen) og på baggrund af en afgørelse i Natur- og Miljøklagenævnet. Lokalplan 195 blev endeligt vedtaget den 22. juni 2015. Byggeriet er opført, og der blev givet ibrugtagningstilladelse til projektet den 5. september 2018. Der bliver i denne sag ikke taget stilling til bibliotekets fremtid.

Lokalplanens indhold

De fleste af lokalplanens forhold overføres direkte fra Lokalplan 195. De primære ændringer i forslaget til Lokalplan 233 er anvendelsesbestemmelsen § 3.2 om anvendelsen for den nuværende biblioteksbygning i delområde I, som udlægger bygningen til boliger, kontor- og serviceerhverv samt offentlige formål. Stueetagen af bygningen må kun anvendes til en udadvendt/publikumsorienteret funktion som bibliotek, kulturhus, folkehus, café, spisehus eller tilsvarende funktioner, som i særlig grad kan medvirke som samlingspunkt og mødested for den brede offentlighed og således til et levende og varieret bymiljø. Bygningen på Danasvej 30B er på nuværende tidspunkt udlagt til offentlige formål i form af bibliotek. Tagetagen er ikke udnyttet i dag.

En anden ændring i lokalplanforslaget er anvendelsesbestemmelsen § 3.4 om, hvilke personer der må bo i studieboligerne i delområde II. Den tidligere bestemmelse, om at boligerne kun må anvendes til fuldtidsstuderende på erhvervskompetencegivende uddannelser, udgår på baggrund af en afgørelse i Natur- og Miljøklagenævnet. Anvendelsesbestemmelsen i det nye lokalplanforslag udlægger fortsat bebyggelsen til studieboliger.

Lokalplan 233 udpeger desuden bygningerne i projektområdet som bevaringsværdige. De bevaringsværdige bygninger må ikke nedrives, ombygges eller på anden måde ændres uden Kommunalbestyrelsens tilladelse. Indvendige ombygninger, som ikke ændrer bebyggelsens ydre karakter er undtaget.

Derudover er der kun foretaget mindre ændringer, der tilpasser den nye lokalplan til Kommuneplan 2021.

I delområde II er der på baggrund af Lokalplan 195, indrettet 77 studieboliger med lejlighedsstørrelser fra 17-27 m² og enkelte på 50 m² i bygningen mod Danasvej. I bygningen på Forchhammersvej er der indrettet 8 seniorvenlige

familieboliger samt erhverv i stueetagen. Boligernes størrelse er på ca. 180 m² pr. seniorvenlig familiebolig, og tilgodeser borgere med specielle krav til tilgængelighed.

Ved en eventuel nyindretning af Danasvej 30B i delområde I henvises der til Kommuneplan 2021's normer for den pågældende anvendelse.

Parkering og opholdsarealer

Forslaget til Lokalplan 233 overfører samme bestemmelser som Lokalplan 195 vedrørende parkeringspladser i delområde II. Der er fastlagt 18 bilparkeringspladser i delområde II, hvoraf 13 parkeringspladser er etableret på terræn. I forbindelse med byggesagen er der givet dispensation for de resterende fem på grund af manglende plads. Cykelparkeringspladser er indrettet i stueetagen og på terræn. Opholdsarealer er ligeledes placeret på terræn.

Ved en eventuel nyindretning af bygningen i delområde I gælder kommuneplan 2021's parkerings- og opholdsnormer for den pågældende anvendelse.

I byggesagen for det eksisterende byggeri blev det vurderet, at det ikke er muligt at nedgrave parkeringspladser. På grund af den begrænsede plads i gårdrummet kræver en eventuel nyindretning en dispensation for krav til parkering, eventuelt med indbetaling til parkeringsfond.

Miljø- og Naturklagenævnets afgørelse

Natur- og Miljøklagenævnet ophævede den 20. november 2015 den del af Frederiksberg Kommunes afgørelse (af 22. juni 2015) om at vedtage § 3.4 i Lokalplan 195. Dette skete på baggrund af en klage.

Natur- og Miljøklagenævnet afgjorde, at Frederiksberg Kommune ikke har hjemmel i planloven til at fastsætte en betingelse om beboernes beskæftigelse (fuldtidsstuderende på erhvervskompetencegivende uddannelser) i § 3.4 og ophævede derfor bestemmelsen.

Det daværende By- og Miljøudvalg vedtog efterfølgende på sit møde den 2. maj 2016, at bestemmelsen vedrørende studieboliger til fuldtidsstuderende burde ophæves ved, at der udarbejdes ny lokalplan, hvori bestemmelsen tilrettes.

Ejeren af Danasvej 30 har efterfølgende fremført et ønske om at ændre anvendelsen i tagetagen på Danasvej 30B, som i dag er uudnyttet. Et flertal i Klima-, Plan- og Boligudvalget vedtog på møde den 22. august 2022, at der i et kommende lokalplanforslag for området skulle arbejdes med en anvendelsesændring i tagetagen på Danasvej 30B til boligformål.

Planforhold

Området er i Kommuneplan 2021 omfattet af rammeområde 6.B.15, som udlægger området til boligområde: Etageboliger, erhverv og offentlige formål med en maksimal bebyggelsesprocent på 195 i maksimalt fem etager. Den gældende supplerende bestemmelse giver mulighed for: "offentlige formål i form af bibliotek og lignende. Kontor- og serviceerhverv kan etableres i de nederste 2 etager langs Danasvej og i den nederste etage langs Forchhammersvej. Der kan derudover etableres kontor- og serviceerhverv på 3. sal (loftetagen) af bygningen på Danasvej 30."

For både at muliggøre boligformålet i tagetagen samt sikre en bredere anvendelse, såfremt der fremadrettet ikke skal være bibliotek i bygningen, videreføres den eksisterende ramme i et nyt kommuneplantillæg, hvor de supplerende bestemmelser udgår, således der tages højde for nye anvendelsesmuligheder. Der tages med lokalplanen ikke stilling til bibliotekets fremtid, som er under afklaring.

Miljøvurdering

By-, Kultur- og Miljøområdet har foretaget en ny miljøscreening af lokalplanforslagets forventede miljøpåvirkninger i henhold til Lov om Miljøvurdering. Forvaltningen vurderer, at lokalplanforslaget ikke vil medføre væsentlige miljøpåvirkninger af omgivelserne. Derfor indstiller forvaltningen, at der ikke foretages en miljøvurdering af planen.

Høring

Da forslaget til Lokalplan 233 kun indeholder mindre anvendelsesændringer, som er inden for eksisterende bygningsrammer, og fordi der ikke er nogle nye bygningsmæssige omdannelser at forholde sig til, foreslår By-, Kultur- og Miljøområdet, at der ikke afholdes borgermøde eller åbent hus-arrangement. Høringsperioden foreslås at være på 4 uger.

Politisk behandling

Lokalplanen vurderes at være principiel, idet den kræver et kommuneplantillæg, hvorfor den skal behandles i hhv. Klima-, Plan- og Boligudvalget, Magistraten og Kommunalbestyrelsen.

By-, Kultur- og Miljørådets vurdering

Forvaltningen vurderer, at anvendelsesændringen til boliger, erhverv og offentlige formål, hvor stueetagen i delområde 1 kun må anvendes til en udadvendt/publikumsorienteret funktion som bibliotek, kulturhus, folkehus, café, spisehus eller tilsvarende funktioner, vil indgå fint i det eksisterende område og bidrage til et levende bymiljø.

Økonomi

Sagen har ingen økonomiske konsekvenser.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Klima-, Plan- og Boligudvalget, Magistraten, kommunalbestyrelsen.

Historik

Indstilling 12. juni 2023, pkt. 81:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller,

- 1.at forslag til Lokalplan 233 og forslag til Tillæg 3 til Kommuneplan 2021 offentliggøres i en periode på 4 uger,
- 2.at der ikke udarbejdes miljøvurdering - og
- 3.at der ikke afholdes borgermøde eller åbent hus-arrangement.

Beslutning fra Klima-, Plan- og Boligudvalget 2022-25, 12. juni 2023, pkt. 81:

Klima-, Plan- og Boligudvalget udsatte sagen efter drøftelse.

Indstilling 6. november 2023, pkt. 130:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller,

1. at forslag til Lokalplan 233 og forslag til Tillæg 3 til Kommuneplan 2021 offentliggøres i en periode på 4 uger,
2. at der ikke udarbejdes miljøvurdering - og
3. at der ikke afholdes borgermøde eller åbent hus-arrangement.

Indstilling 20. november 2023, pkt. 312:

Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller,

1. at forslag til Lokalplan 233 og forslag til Tillæg 3 til Kommuneplan 2021 offentliggøres i en periode på 4 uger,
2. at der ikke udarbejdes miljøvurdering - og
3. at der ikke afholdes borgermøde eller åbent hus-arrangement.

Bilag

Forslag til Tillæg nr. 3 til Kommuneplan 2021

Miljøscreeningsskema Forslag til lokalplan 233 Danasvej

Forslag til lokalplan 233 for Danasvej

Punkt 225: Rammeaftale 2024-2027 om fleksibel udlejning, kommunal anvisning m.v.

03.10.00-A00-1-23

Resume

I sagen foreslås godkendelse af den nye Rammeaftale 2024-2027 om fleksibel udlejning, kommunal anvisning og byudvikling "Fælles ansvar for den bæredygtige, blandede by", som er forhandlet på administrativt niveau mellem de almene boligorganisationer og Frederiksberg Kommune. Aftalen er den tredje i rækken af fireårige rammeaftaler mellem parterne og viderefører principperne for samarbejdet i de hidtidige rammeaftaler. Nye temaer i Rammeaftale 2024-2027 er et tættere samarbejde om boliger til de mest udsatte borgere, herunder særligt hjemløse fra herberg. Aftalen omhandler også udvikling af den blandede by, herunder nybyggeri af almene boliger. Aftalen forelægges til politisk godkendelse.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte flertalsindstillingen fra Magistraten og Klima-, Plan- og Boligudvalget og den enstemmige indstilling fra Socialudvalget med 15 stemmer (Ø, A, B, F) mod 14 stemmer (C, V, M), der undlod at stemme.

Indstilling

Et flertal i Magistraten (Borgmesteren, Sine Heltberg, Mette Bang Larsen, Thyge Enevoldsen, Lone Loklindt, Freja Fokdal og Lotte Kofoed) og et flertal i Klima-, Plan- og Boligudvalget (Rasmus Holme Nielsen, Thyge Enevoldsen, Lone Loklindt og Malte Mathies Løcke) samt Socialudvalget indstiller,

1. at den nye Rammeaftale for perioden 2024-2027 godkendes med henblik på endelig godkendelse af Kommunalbestyrelsen, og
2. at evalueringen af Rammeaftalen 2020-2023 tages til efterretning.

Et mindretal i Magistraten (Michael Brautsch, Alexandra Dessoy, Nikolaj Bøgh, Laura Lindahl, Jan E. Jørgensen og Helle Sjelle) og et mindretal i Klima-, Plan- og Boligudvalget (Anders Storgaard, Nikolaj Bøgh og Carina Høedt) tog forbehold i udvalgsbehandlingen i forhold til minimumskrav for andelen af almene boliger og udbygning af eksisterende almene boligafdelinger.

Socialudvalget anerkender den store indsats, som de almene boligorganisationer på Frederiksberg gør for den bæredygtige og blandede by. I forlængelse heraf tiltræder Socialudvalget forvaltningens indstilling med en ambition om på alle niveauer at styrke samarbejdet med de almene boligorganisationer mhp. at skabe bedre forhold for frederiksbergborgere i almene boligafdelinger. Dette samarbejde kan bl.a. inkludere et samarbejde om at blande beboermassen mere op i de enkelte boligafdelinger for at sikre en større social balance, samt at lette de almene boligorganisationers adgang til relevante kontakter i Frederiksberg Kommune. Socialudvalget vil i løbet af 1. halvår 2024 følge op på samarbejdet.

Sagsfremstilling

Baggrund

Frederiksberg Kommune og de almene boligorganisationer i kommunen, der er medlem af Boligselskabernes Landsforenings (BL) 1. Kreds, har siden 2016 haft et tæt samarbejde om udlejning af almene boliger, kommunal anvisning m.v. Rammerne for samarbejdet udgøres af en Rammeaftale, hvor den tredje for perioden 2024-2027 nu er færdigforhandlet på administrativt niveau. Rammeaftalen er vedlagt som bilag 1.

Aftalen "Fælles ansvar for den bæredygtige, blandede by: Rammeaftale 2024-2027 om fleksibel udlejning, kommunal anvisning og byudvikling" (Rammeaftalen) bygger videre på samarbejdet under de foregående aftaler. Udvikling af den blandede by, herunder nybyggeri af almene boliger, er et centralt tema for samarbejdet. Nye samarbejdsområder er et tættere samarbejde om boliger til udsatte borgere, herunder først og fremmest hjemløse, jf. hjemløse-reformen, hvor de ændrede refusionsregler trådte i kraft d. 1. oktober 2023 (Jf. dagsordenspunkt 70 til Socialudvalgets møde d. 21. august 2023). Derudover skal der ske et tættere samarbejde om forebyggelse af udsættelser, og dermed forebyggelse af hjemløshed.

Aftalen omhandler almene familieboliger (4.658), almene ungdomsboliger (413) og almene ældreboliger (1.071). I den boligsociale anvisning anvises til almene familieboliger og ungdomsboliger, mens anvisning af almene ældreboliger ligger under Ældre- og Omsorgsudvalget. Hvis ikke andet er nævnt, handler denne sag om anvisningen til almene familieboliger.

Ifølge Lov om Almene Boliger skal de almene boligorganisationer stille 25% af de ledigblevne almene familieboliger og almene ungdomsboliger til rådighed for kommunal anvisning. Samarbejdet inden for de successive rammeaftaler har været centralt i forhold til at sikre, at kommunen ikke blot har fået tilbudt 25% boliger, hvor ikke alle kan anvendes pga.

huslejeniveau eller boligens størrelse, men at kommunen har fået tilbudt boliger til anvisning, som rent faktisk kan bruges i fht de målgrupper, som er omfattet af boligsocial anvisning. Eksempler på dette er samarbejdet om 45 flygtningeboliger og 40 særboliger i Rammeaftalen 2016-2019, og igen en særlig aftale om 50 boliger til ukrainske flygtninge, som blev indgået i januar 2023. Udover de nævnte særboliger til hjemløse (som stilles til kommunens rådighed igen, hvis de anviste borgere fraflytter), er der i 2022 blevet indgået en særlig aftale med Frederiksberg Forenede Boligselskaber om levering af 19 tilskudsboliger, som er målrettet hjemløse.

Rammeaftalen 2024-2027

Frederiksberg er og skal fortsat være en mangfoldig og blandet by med en variation og balance i boligtyper og ejerformer. Det boligpolitiske udspil satte et mål om at få opført op mod 400 nye almene boliger som del af byudviklingen frem mod 2030. Rammeaftalen udmønter dette mål i tre spor: ved krav om almene boliger i lokalplaner, ved at udnytte potentialet ved boligudbygning i eksisterende boligafdelinger og ved salg af kommunale grunde (primært Frederiksberg Hospital). Nye almene boliger skal understøtte den blandede by, byens bæredygtighed og arkitektoniske kvaliteter, og de skal udvikles i et tæt samarbejde mellem kommunen og de almene boligorganisationer. Der er afsat 5 mio. kr. om året fra 2024 – 2029 til kommunal grundkapital til nye almene boliger, i alt 30 mio. kr., hvilket svarer til ca. 100 nye almene familieboliger.

Den blandede by skal også være en socialt bæredygtig by. Rammeaftalen indeholder forskellige værktøjer til at sikre en socialt mere bæredygtig fordeling af byens udsatte borgere, så der ikke sker en uhensigtsmæssig koncentration i enkelte boligafdelinger.

Den nye rammeaftale omfatter, ligesom de hidtidige aftaler, differentieret kommunal anvisning til almene familieboligafdelinger, dvs. at boligafdelinger med mange beboere uden for arbejdsmarkedet skal stille færre boliger til rådighed for anvisning (11%), mens boligafdelinger med færre beboere uden for arbejdsmarkedet skal stille op til 33% af de ledigblevne boliger til rådighed for kommunal anvisning. Med denne model forventes det, at boligorganisationerne under et stiller 25% af de ledigblevne boliger til rådighed for kommunal anvisning.

I Rammeaftalen er også aftalt fleksibel udlejning, dvs. at personer på boligorganisationernes ventelister, som opfylder særlige kriterier, hurtigere kan få tilbudt en bolig end andre boligsøgende på ventelisterne. I Frederiksberg Kommune er de aftalte kriterier minimum 25 timers ugentligt arbejde eller personer under uddannelse.

I boligafdelinger med mange beboere uden for arbejdsmarkedet skal en stor andel af de ledigblevne boliger udlejes på fleksible kriterier (op til 88%), mens der i boligafdelinger med færre beboere uden for arbejdsmarkedet kan være ned til 0% fleksibel udlejning. De konkrete procentsatser for fleksibel udlejning fastlægges i individuelle udlejningsaftaler mellem kommunen og boligorganisationerne.

Datagrundlaget for andelen af beboere udenfor arbejdsmarkedet/uddannelse, som anvendes til fastlæggelse af niveauerne for kommunal anvisning og fleksibel udlejning, har i de to hidtidige rammeaftaler været trukket fra kommunens egne fagsystemer. Det er imidlertid ikke alle oplysninger om beskæftigelse og/eller uddannelse, som kommunen har adgang til. Derfor har datagrundlaget været suppleret med antagelser. I de senere år har Landsbyggefonden udviklet et datagrundlag, der mere præcist opgør andelen af beboere udenfor arbejdsmarkedet/uddannelse. Disse data, der stammer fra Danmarks Statistik, adskiller sig dog fra kommunens egne data ved at være forsinkede. Landsbyggefondens opgørelsesmetode er imidlertid den samme, som anvendes i Social- og Boligministeriets lister over udsatte boligområder og forebyggelsesområder. Boligorganisationerne har ønsket, at dette datagrundlag anvendes fremover.

Aftalen omfatter endvidere samarbejde om boligsociale indsatser, inkl. forebyggelse af udsættelser, og et styrket samarbejde om boliger til hjemløse samt samarbejdet om boligafdelingen Stjernen, som siden 2021 har været på Social- og Boligministeriets liste over forebyggelsesområder. Derudover fortsættes samarbejdet om den blandede by og samarbejdet om effektiv drift, bæredygtig byudvikling og FN's Verdensmål.

Det skal bemærkes, at Rammeaftale 2024-2027 først kunne færdigforhandles efter kommunalbestyrelsens budgetkonference om budget 2024, da boligorganisationerne lagde vægt på, at en fortsættelse af kommunens boligsociale indsats var centralt i fht indgåelse af en ny aftale. Årsagen til dette er en bekymring i boligorganisationerne om, at indsatserne i de boligområder med mange udsatte borgere reduceres. Dertil kommer en bekymring for, at der med implementeringen af hjemløse-reformen, hvor borgere fra herberg hurtigere end hidtil skal have tilbudt en egen bolig, vil ske yderligere anvisning til boligafdelingerne af meget udsatte borgere, som vil sætte boligafdelingernes sociale bæredygtighed under yderligere pres. Med Kommunalbestyrelsens beslutning om reduktion af budgettet for boligsociale indsatser, er der i Rammeaftalen aftalt yderligere fokus på samarbejde om boliger til udsatte borgere, og om forebyggelse af udsættelser. Sag om udmøntning af budget for den boligsociale indsats forelægges for Socialudvalget på et senere møde.

Evalueringsrapport af samarbejdet 2020-2023

En evaluering af samarbejdet under Rammeaftale 2020-2023 blev foretaget i 4. kvartal 2022 og 2. kvartal 1. 2023. Evalueringen viser, at boligorganisationerne er meget tilfredse med samarbejdet om anvisning og adgangen til at drøfte forskellige spørgsmål om byens udvikling i de forskellige samarbejdsfora: Administrativ Styregruppe og Boligforum. Samarbejdet om den boligsociale indsats i det boligsociale netværk, som blev etableret i 2020, er der ligeledes stor tilfredshed med. Samarbejdet om effektiv drift og om FN's Verdensmål er værdsat.

Målt på andelen af personer i arbejde eller uddannelse i boligafdelingerne, er andelen øget i tre ud af fire almene boligafdelinger i perioden 2020-2022. Da den første del af rammeaftaleperioden var præget af corona-nedlukning m.v., er der dog en usikkerhed om effekten af dette og om konjunktursving generelt i målingen. Ses der på de fire største almene boligafdelinger i kommunen, FFB's Stjernen, Solbjerg Have og Søndermarken, samt Lejerbos Danmarksgården (Vodroffs Tværgade), kan det konstateres, at der siden samarbejdets start i 2016 for alle fire afdelinger er sket en vækst i andelen af personer i beskæftigelse på mellem 3 og 11 procentpoint fra 2016 til 2021, jf. opgørelse fra Landsbyggefonden (Beboerdata). Dette tyder på, at såvel den differentierede anvisning som den fleksible udlejning har god effekt i fht at styrke den sociale bæredygtighed i boligafdelingerne.

Kommunen har i perioden 1. januar 2020 – 30. juni 2023 fået tilbudt 25% af de ledigblevne boliger til anvisning, inkl. boliger til ukrainske flygtninge og særboliger/tilskudsboliger til hjemløse, jf. de ovennævnte særlige aftaler. Som følge af genhusning af FFB's boligafdeling Søndermarken, har kommunen i en periode modtaget færre boliger fra FFB end det aftalte, hvilket blev aftalt kompenseret med aftalen om levering af 19 tilskudsboliger til hjemløse.

På Boligforums møde den 1. marts 2023 blev evalueringen af samarbejdet inden for Rammeaftale 2020-2023 forelagt. Der var enighed om at fortsætte samarbejdet i en ny fireårsperiode. Aftalen evalueres igen i 2026.

Det blev endvidere aftalt i Boligforum, at aftalen, efter den politiske godkendelse i kommunen og i BL's 1. Kreds, underskrives af parterne ved et møde i november eller december 2023.

Økonomi

Ingen økonomiske konsekvenser som følge af denne sag.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Socialudvalget og Klima, Plan og Boligudvalget, 30. oktober 2023

Magistraten, 20. november 2023

Kommunalbestyrelsen, 4. december 2023

Historik

Indstilling 30. oktober 2023, pkt. 84:

Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedsområdet og By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller, at Klima-, Plan- og Boligudvalget og Socialudvalget indstiller,

1. at den nye Rammeaftale for perioden 2024-2027 godkendes med henblik på endelig godkendelse af Kommunalbestyrelsen, og
2. at evalueringen af Rammeaftalen 2020-2023 tages til efterretning.

Indstilling 30. oktober 2023, pkt. 127:

Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedsområdet og By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller, at Klima-, Plan- og Boligudvalget og Socialudvalget indstiller,

1. at den nye Rammeaftale for perioden 2024-2027 godkendes med henblik på endelig godkendelse af Kommunalbestyrelsen, og
2. at evalueringen af Rammeaftalen 2020-2023 tages til efterretning.

Indstilling 20. november 2023, pkt. 311:

Socialudvalget

1. anerkender den store indsats, som de almene boligorganisationer på Frederiksberg gør for den bæredygtige og blandede by. I forlængelse heraf tiltræder Socialudvalget forvaltningens indstilling med en ambition om på alle niveauer at styrke samarbejdet med de almene boligorganisationer mhp. at skabe bedre forhold for frederiksbergborgere i almene boligafdelinger. Dette samarbejde kan bl.a. inkludere et samarbejde om at blande beboermassen mere op i de enkelte boligafdelinger for at sikre en større social balance, samt at lette de almene boligorganisationers adgang til relevante kontakter i Frederiksberg Kommune. Socialudvalget vil i løbet af 1. halvår 2024 følge op på samarbejdet,
2. indstiller, at den nye Rammeaftale for perioden 2024-2027 godkendes med henblik på endelig godkendelse af Kommunalbestyrelsen, og
3. indstiller, at evalueringen af Rammeaftalen 2020-2023 tages til efterretning.

Et flertal i Klima-, Plan- og Boligudvalget (Rasmus Holme Nielsen, Thyge Enevoldsen, Lone Loklindt og Malte Mathies Løkke) indstiller,

1. at den nye Rammeaftale for perioden 2024-2027 godkendes med henblik på endelig godkendelse af Kommunalbestyrelsen, og
2. at evalueringen af Rammeaftalen 2020-2023 tages til efterretning.

Et mindretal i Klima-, Plan- og Boligudvalget (Anders Storgaard, Nikolaj Bøgh og Carina Høedt) tog forbehold i udvalgsbehandlingen i forhold til minimumskrav for andelen af almene boliger og udbygning af eksisterende almene boligafdelinger.

Bilag

Rammeaftale 2024-2027, final

Punkt 226: Bille Brahes Vej 2/H.C. Ørstedes Vej 41A - Tillægsbevilling til anlægsprojekt

82.07.00-A00-2-21

Resume

Som en del af den samlede vedligeholdelsesplan for de kommunale beboelsesejendomme er der godkendt renovering af den kommunale beboelsesejendomme på Bille Brahes Vej 2/H.C. Ørstedes Vej 41A. Der er anlægsbevilliget 7,8 mio. kr. til projektet. Licitationsresultat for projektet giver en forventet udgift på 11,0 mio. kr. hvoraf 0,8 mio. kr. finansieres af opsparede driftsmidler i ejendommene. Afvigelsen mellem anlægsbevilling og licitationsresultat skyldes, at indstillingen i den sidste sag (KB den 14. november 2022, punkt 235) ikke afspejlede projektets reelle forventede udgifter. Projektet er ikke blevet dyrere end licitationsresultatet på 11,0 mio. kr.

I sagen tilpasses anlægsbevilling til det forventede udgift ved at forhøje anlægsbevillingen med 2,4 mio. kr. i 2023. Finansieringen findes ved at fremrykke 2,4 mio. kr. fra 2026 til 2023 i puljen til vedligehold af beboelsesejendomme. Projektet afsluttes i 2023.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten og Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller,

1. at der fremrykkes 2,4 mio. kr. i rådighedsbeløb fra 2026 til 2023 i puljen til vedligehold af kommunale beboelsesejendomme, og at den negative anlægspulje i 2023 justeres tilsvarende - og
2. at der meddeles tillæg til anlægsbevilling på 2,4 mio. under Klima-, Plan- og Boligudvalget til renoveringen af de kommunale beboelsesejendomme på Bille Brahes Vej 2/H.C. Ørstedes Vej 41A finansieret af de fremrykkede midler i puljen til vedligehold af kommunale beboelsesejendomme i 2023.

Sagsfremstilling

Renoveringen af beboelsesejendommene på Bille Brahes Vej /H. C. Ørstedes Vej har tidligere været behandlet politisk. I de behandlinger er renoveringen, huslejberegninger, arbejdsklausuler osv. forelagt og godkendt af fagudvalg og kommunalbestyrelse (KB: den 24. januar 2022, punkt 8 samt KB: den 14. november 2022, punkt 235).

Denne sag handler om at tilvejebringe en tillægsbevilling til anlægsbevillingen, så bevilling og forventet forbrug i 2023 stemmer for renoveringen af beboelsesejendommen på Bille Brahes Vej / H. C. Ørstedes Vej. For at imødekomme vedligeholdelsesbehovet er der behov for en tillægsbevilling på 2,4 mio. kr. Finansieringen findes i puljen til vedligehold af beboelsesejendomme ved at fremrykke 2,4 mio. kr. fra puljen i 2026 til 2023.

Behovet for en tillægsbevilling skyldes, at beløbet i forvaltningens indstilling - der danner baggrund for anlægsbevillingen - ikke afspejlede den forventede udgift til renoveringen. Tillægsbevillingen skyldes ikke, at projektet er blevet fordyret siden licitationsresultatet på 11,0 mio. kr., men at den meddelte anlægsbevilling ikke dækkede licitationsresultatet. Med denne sag stemmer bevilling og forbrug.

Licitationsresultatet for renoveringen er 11,0 mio. kr. Heraf finansieres 0,8 mio. kr. af opsparede driftsmidler på ejendommene. Udgiften for Frederiksberg Kommune er derfor 10,2 mio. kr., hvoraf 7,8 mio. kr. allerede er anlægsbevilliget. Det giver et behov for en tillægsbevilling på 2,4 mio. kr.

Tabel 1: Tillægsbevilling til renovering af ejendommen Bille Brahes Vej 2/H.C. Ørstedes Vej 41A

Renovering af beboelsesejendommen Bille Brahes Vej 2/H.C. Ørstedes Vej 41A	Beløb (mio. kr.)
Licitationsresultat	11,0
Bevilling, heraf:	8,6
	0,8
<i>Opsparede driftsmidler i ejendommene</i>	7,8

Behov for tillægsbevilling

2,4

Renoveringsprojektet består af udskiftning og efterisolering af tag, nye vinduer samt facadegennemgang.

By-, Kultur- og Miljøområdet vurdering

Forvaltningen vurderer, at tillægsbevillingen er nødvendig for at kunne afslutte projektet. Det er samtidig vurderingen, at dette kan løses ved at fremrykke anlægsmidler og justere den negative anlægspulje tilsvarende.

Økonomi

I sagen meddeles tillæg til anlægsbevilling på 2,4 mio. kr., så den samlede anlægsbevilling til renoveringen af de kommunale beboelsesejendomme på Bille Brahes Vej 2/ H.C. Ørsted Vej 41A udgør 10,2 mio. kr. under Klima-, Plan- og Boligudvalget. Renoveringsprojektet afsluttes i 2023. Finansieringen findes ved at fremrykke 2,4 mio. kr. fra 2026 til 2023 i puljen til vedligehold af beboelsesejendomme.

Afvigelsen mellem anlægsbevilling og licitationsresultat skyldes, at beløbet i indstillingen i den sidste sag (KB den 14. november 2022, punkt 235) ikke afspejlede projektets licitationsresultat på 11,0 mio. kr. Projektet er ikke blevet dyrere end licitationsresultatet på 11,0 mio. kr.

Den negative anlægspulje i 2023 justeres tilsvarende fremrykningen af 2,4 mio. kr. fra 2026 til 2023.

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke.

Behandling

Klima-, Plan- og Boligudvalget, Magistraten og kommunalbestyrelsen.

Historik

Indstilling 6. november 2023, pkt. 136:

By, Kultur- og Miljøområdet indstiller

1. at der fremrykkes 2,4 mio. kr. i rådighedsbeløb fra 2026 til 2023 i puljen til vedligehold af kommunale beboelsesejendomme, og at den negative anlægspulje i 2023 justeres tilsvarende - og
2. at der meddeles tillæg til anlægsbevilling på 2,4 mio. under Klima-, Plan- og Boligudvalget til renoveringen af de kommunale beboelsesejendomme på Bille Brahes Vej 2/H.C. Ørsted Vej 41A finansieret af de fremrykkede midler i puljen til vedligehold af kommunale beboelsesejendomme i 2023.

Indstilling 20. november 2023, pkt. 313:

Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller,

1. at der fremrykkes 2,4 mio. kr. i rådighedsbeløb fra 2026 til 2023 i puljen til vedligehold af kommunale beboelsesejendomme, og at den negative anlægspulje i 2023 justeres tilsvarende - og
2. at der meddeles tillæg til anlægsbevilling på 2,4 mio. under Klima-, Plan- og Boligudvalget til renoveringen af de kommunale beboelsesejendomme på Bille Brahes Vej 2/H.C. Ørsted Vej 41A finansieret af de fremrykkede midler i puljen til vedligehold af kommunale beboelsesejendomme i 2023.

Bilag

Bevillingsskema - Tillægsbevilling til Bille Brahes Vej 2 og H.C. Ørsted Vej 41A

Punkt 227: Disponering af midler til vedligehold af kommunale ejendomme

82.07.00-000-3-21

Resume

For at sikre en tilfredsstillende vedligeholdelsestilstand af de kommunale ejendomme indstilles det, at de afsatte midler i Budget 2024 udmøntes til konkrete renoverings- og vedligeholdsopgaver på en række kommunale bygninger i 2024. Der ønskes bevilling og rådighedsbeløb for i alt 10 mio. kr. fordelt med 7 mio. kr. på Puljen til tværgående prioritering af vedligehold af øvrige kommunale ejendomme samt 3 mio. kr. på Puljen til vedligehold af dagtilbud. Begge pulje indgår i den tværgående vedligeholdelsesplan for kommunale bygninger og idrætsanlæg.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten og Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på i alt 10 mio. kr. til renovering af kommunale ejendomme i 2024 jf. projekter i tabel 2. Dette finansieres med 7 mio. kr. fra Puljen til tværgående prioritering af vedligehold af øvrige kommunale ejendomme for 2024 samt med 3 mio. kr. fra Puljen til vedligehold af dagtilbud i 2024.

Sagsfremstilling

For at imødekomme vedligeholdelsesbehovet for Frederiksberg Kommunes ejendomsportefølje er der med Budget 2024 fortsat afsat midler til sikre vedligehold af de kommunale bygninger.

I indeværende sag ønskes en anlægsbevilling og rådighedsbeløb på i alt 10 mio. kr. fordelt med 7 mio. kr. fra Puljen til tværgående prioritering af vedligehold af øvrige kommunale ejendomme samt 3 mio. kr. fra Puljen til vedligehold af dagtilbud. Dette fremgår af tabel 1.

Tabel 1: Disponering af midler til vedligehold af kommunale ejendomme i 2024.

Puljer	Budget
Pulje til tværgående prioritering af vedligehold af øvrige kommunale ejendomme i 2024	7.000.000
Pulje til vedligehold af dagtilbud i 2024	3.000.000
I alt	10.000.000

Begge puljer ønskes udmøntet og anlægsbevilget til de identificerede projekter, der fremgår af tabel 2. De to puljer er en del af den samlede plan for vedligehold af kommunale bygninger og idrætsanlæg vedtaget i forbindelse med Budget 2024 jf. pkt. 187 på kommunalbestyrelsens møde den 9. oktober 2023.

Midlerne i de to puljer er prioriteret til nødvendig renovering af fem kommunale ejendomme, heraf fire skoler og et dagtilbud. Prioriteringen er sket ud fra en byggefaglig vurdering af, hvilke ejendomme der har det mest presserende behov. Dette sker ud fra ønsket om at sikre velfungerende ejendomme, der kan skabe de bedst mulige rammer for de kommunale kernefunktioner. Udover de fem projekter i tabel 2 gennemføres renovering af tag og kviste på Frederiksberg Sogns Børnhus, der blev bevilget i 2023 men blev udskudt til 2024, grundet tilvejebringelse af anlægsramme til andre presserende projekter. Alle projekter udføres og afsluttes i 2024.

Der har de tidligere år været et presserende behov på dagtilbudsområdet, hvor ejendomme i denne del af porteføljen er blevet prioriteret med midler fra begge puljer (i tabel 1). I år er der presserende behov på en række skoler, hvorfor størstedelen af den samlede pulje på 10 mio. kr. ønskes prioriteret hertil.

Puljen til tværgående prioritering af vedligehold af øvrige kommunale ejendomme er i 2024 nedjusteret til 7 mio. kr. for at skabe plads i den årlige anlægsramme. Puljen hæves i 2025 for at modgå dette og fortsat sikre anlægsmidler til vedligehold af de kommunale ejendomme.

Tabel 2: Samlet oversigt over prioriterede projekter på Puljen til vedligehold af dagtilbud (3 mio. kr. i 2024) og Puljen til tværgående prioritering af vedligehold af øvrige kommunale ejendomme (7 mio. kr. i 2024).

Prioriterede vedligeholdelsesprojekter	2024
Udskiftning af tag og kviste på Ny Hollænderskolen, Doktor Priemes Vej 3 Ny Hollænderskolens ældre tegltag med tilhørende kviste skal skiftes, da levetiden er opbrugt. Projektet forventer at give en mindre energibesparelse.	2.900.000
Maler- og snedkergennemgang af vinduer på Skolen på Duevej, Duevej 63 Skolens fredede hovedbygning skal have fortaget en maler- og snedkergennemgang af eksisterende vinduer for at sikre, at vinduerne er tætte og at levetiden forlænges. Når skolen er fredet, er det særlig vigtigt at bevare de eksisterende vinduer. Projektet forventes at give en mindre energibesparelse.	2.850.000
Nye vinduer og døre på Skolen ved Nordens Plads, Sofus Francks Vænge 28 Skolen Ved Nordens Plads skal have udskiftet vinduer i atriumgårdene, da eksisterende vinduer er nedslidte til et niveau, hvor de ikke kan renoveres. Vinduer udskiftes til nye vinduer i træ/aluminium som opfylder nutidens energikrav, hvorfor projektet forventes at give en energibesparelse.	1.200.000
Nye rytterlys på Skolen på Nylandsvej, bygning B, Nylandsvej 23 Skolen på Nylandsvej skal have skiftet rytterlys (tagvinduer), da de eksisterende er nedslidte til et niveau, hvor de ikke kan renoveres. Rytterlys udskiftes derfor til nye, som lever op til nutidige energikrav. Projektet forventes at give en energibesparelse.	1.150.000
Nyt ventilationsanlæg på Børnehuset Bryghuset, Niels Ebbesens Vej 21/ Forhåbningssholms Alle 24 Bryghuset skal have udskiftet to ventilationsanlæg i børnehave- og vuggestueafdelingen, da levetiden for de eksisterende anlæggene er opbrugt. Der forventes en energibesparelse ved denne udskiftning, da der skiftes til nye og mere energieffektive anlæg.	500.000
Intern og ekstern rådgivning, Flere ejendomme Der afsættes fast sats til intern og ekstern projektledelse, byggeledelse og rådgivning.	1.400.000
I alt	10.000.000

Prissætningen af projekterne bygger på reference- og erfaringspriser fra tilsvarende projekter og overslagsprisbøger. Såfremt de faktiske udbudspriser afviger fra referencepriserne, vil enten omfang eller kvalitet blive revideret, hvor det er muligt og kan forsvares.

Når der igangsættes vedligeholdelsesarbejder er forvaltningen opmærksom på, at arbejderne foretages så nænsomt som muligt for at sikre den fortsatte drift i ejendommene.

By-, Kultur- og Miljøområdet vurdering

By-, Kultur- og Miljøområdet vurderer, at det er nødvendigt at udføre de beskrevne arbejder for at sikre, at de kommunale ejendomme opretholder deres funktion som velfungerende rammer for den kommunale service og borgernes hverdagsliv og for at undgå senere fordyrende ekstraomkostninger og accelererende forfald.

Økonomi

I sagen meddeles anlægsbevilling på i alt 10 mio. kr. til anlægsprojekter på en række kommunale ejendomme jf. tabel 2. Der er afsat 7 mio. kr. på Puljen til tværgående prioritering af vedligehold på øvrige kommunale ejendomme i 2024 og 3 mio. kr. på Puljen til vedligehold af dagtilbud i 2024. Med sagen er begge puljer fuldt anlægsbevilliget og disponeret i 2024.

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke.

Behandling

Klima-, Plan- og Boligudvalget, Magistraten, kommunalbestyrelsen.

Historik

Indstilling 6. november 2023, pkt. 132:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på i alt 10 mio. kr. til renovering af kommunale ejendomme i 2024 jf. projekter i tabel 2. Dette finansieres med 7 mio. kr. fra Puljen til tværgående prioritering af vedligehold af øvrige kommunale ejendomme for 2024 samt med 3 mio. kr. fra Puljen til vedligehold af dagtilbud i 2024.

Indstilling 20. november 2023, pkt. 314:

Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på i alt 10 mio. kr. til renovering af kommunale ejendomme i 2024 jf. projekter i tabel 2. Dette finansieres med 7 mio. kr. fra Puljen til tværgående prioritering af vedligehold af øvrige kommunale ejendomme for 2024 samt med 3 mio. kr. fra Puljen til vedligehold af dagtilbud i 2024.

Bilag

Bevillingsskema - vedligehold (tværgående og dagtilbud 2024)

Punkt 228: Beslutning af pilotprojekt - Borgersamling om bæredygtigt forbrug

01.30.00-P20-25-22

Resume

Frederiksberg Kommune har forpligtet sig til at gennemføre et pilotprojekt, som behandler udvalgte anbefalinger fra borgersamling Bæredygtig Forbrug. Forvaltningen har sammen med de øvrige projektparter arbejdet med mulige pilotprojekter, og med denne sag får udvalget forelagt tre forslag til pilotprojekter med henblik på at beslutte, hvilket af projekterne, der skal arbejdes videre med.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten og Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller,

1. at der arbejdes videre med projektforslag 2, og derudover ønsker, at de to øvrige projekter indarbejdes i forslaget til en kommende disponering af klimapuljen,
2. at der meddeles en udgifts- og indtægtsbevilling på service under Klima-, Plan- og Boligudvalget på 80.000 kr. i 2025 til udgifter forbundet med det valgte pilotprojekt under EU-projektet Circular Economy Beyond Waste herunder delprojektet Borgersamling om Bæredygtigt forbrug, bevillingen finansieres af EU-tilskudsmidler.

Sagsfremstilling

Klima-, Plan- og Boligudvalget besluttede den 2. maj 2022, at Frederiksberg Kommune skulle deltage i EU-projektet Circular Economy Beyond Waste herunder delprojektet Borgersamling om Bæredygtigt Forbrug. Formålet med borgersamlingen har været at få repræsentativt udvalgte borgere til at samarbejde og formulere anbefalinger om et mere bæredygtigt forbrug i fremtiden. Borgerne er udvalgt fra de fem partnerorganisationer; Vejle Kommune, Rudersdal Kommune, Region Hovedstaden og Region Syddanmark samt Frederiksberg Kommune.

Projekterne

Forvaltningen har internt i organisationen afsøgt muligheder for udvikling af pilotprojekter, som vedrører de anbefalingerne. Der er kommet tre mulige pilotprojekter ud af processen.

Det første af projekterne omhandler anbefaling nr. 12.3 om, at genbrugspladser skal gøre det nemmere tilgængeligt for borgere, der vil genbruge materialer. Det næste pilotprojekt taler overordnet set ind i anbefaling nr. 12 om at få mere genanvendelse, og har fokus på at skabe nye løsninger med genbrugelig take-away emballage hos lokale virksomheder. Det sidste projekt kobler sig på anbefaling nr. 2.1, som har fokus på at inddrage borgerne tidligt i bæredygtig energiproduktion - samt nr. 6.2 ift., at der skal skabes bedre rammer for lokal energiproduktion.

Præsentation af projekt 1 - Nyt liv til kasserede effekter på genbrugsområdet

Udfordring:

Den overordnede udfordring er, at for mange genbrugseggede effekter ender i containerne til genanvendelse eller forbrænding på genbrugsstationerne.

Hvilken effekt ønskes :

Formålet med indsatsen er at øge genbrugsprocenten på Bispeengen Genbrugsstation.

Indsatsen skal være med til at sikre, at flest mulige effekter afsættes til genbrug gennem det nye genbrugsområde, hvor alle frit kan aflevere og hente genbrugelige effekter.

Genbrugsområdet forventes at åbne primo 2024.

Indsatsen består i:

Indsatsen skal undersøge, hvordan vi sikrer, at flest mulige effekter afsættes til genbrug og kortlægge nye potentialer for genbrug. Det skal ske ved at undersøge, hvordan eksisterende samarbejde kan optimeres og om der kan indgås nye typer af partnerskaber med lokale organisationer, virksomheder, institutioner.

Nøgleaktører og leadpartner:

Lead: Frederiksberg Kommune i tæt samarbejde med ARC, som driver genbrugsstationen og Københavns Kommune, som er medejer af Bispeengen Genbrugsstation.

Nøgleaktører: Borgere, organisationer, virksomheder og institutioner

Præsentation af projekt 2: Genbrugelig take-away emballage

Udfordring:

Frederiksberg oplever i lighed med andre byer i Danmark et stigende forbrug af engangsemballage til take-away mad og drikke.

Hvilken effekt ønskes :

Projektet vil afdække hvad der skal til, for at understøtte take-away virksomheders muligheder og motivation for at tilbyde deres kunder genbrugsemballage. Projektet vil opstarte øget dialog og netværksaktiviteter med virksomheder om affaldssortering og cirkulær økonomi, og dermed understøtte Frederiksberg Kommunes Ressource- og Affaldsplan 2026, særligt målsætningen om at virksomhederne på Frederiksberg bliver stadigt mere cirkulære.

Indsatsen består i:

Indsatsen vil være baseret på en undersøgende, kvalitativ og netværksbaseret tilgang for at afdække potentialer og udfordringer for virksomhedernes brug af genbrugsemballage.

Nøgleaktører og leadpartner:

Lead: Frederiksberg Kommune

Nøgleaktører: Take-away virksomheder på Frederiksberg og forbrugere af take-away emballage

Præsentation af projekt 3 - Fællesskaber om vedvarende energi

Udfordring:

Bygningsmassen på Frederiksberg spiller en vigtig rolle som en del af et fleksibelt energisystem, og særligt beboelsesejendomme har potentiale for at gå sammen om fælles og lokal energiproduktion. Udfordringen er dog, at der er få fortilfælde og erfaringer at trække på.

Hvilken effekt ønskes :

Det er vigtigt, at få opbygget en erfaring om energifællesskaber og solceller på Frederiksberg, så flere beboelsesejendomme kan tage aktiv del i et fleksibelt og fossilfrit energisystem. Derfor vil vi afdække om der allerede er interesserede og engagerede borgere samt hvad der skal til for, at beboere engagerer sig i etableringen af lokal, bæredygtig energiproduktion og energifællesskaber.

Indsatsen består i:

Indsatsen går ud på at på at afholde en række workshops med beboere. Formålet vil være at 1) informere om potentialerne ved lokal energiproduktion og energifællesskaber at 2) afdække potentialer og udfordringer, 3) at igangsætte konkrete arbejdsgrupper/projekter gennem de afholdte workshops.

Nøgleaktører og leadpartner:

Lead: Frederiksberg Kommune

Nøgleaktører: Boligforeninger, beboere og evt. administratorer

Videre proces

Pilotprojektet skal afvikles i perioden januar 2024 – december 2025 og vil efterfølgende blive evalueret og forelagt for udvalget.

By-, Kultur- og Miljøområdet vurdering

By-, Kultur- og Miljøområdet vurderer, at alle tre pilotprojekt vil give vigtig viden som vil kunne bruges i kommunens videre arbejde med bæredygtigt forbrug. Alle de foreslåede pilotprojekter vurderes at være relevante, men forvaltningen vurderer dog, at pilotprojekt nr. 1 og 2 er mest relevante at arbejde videre med. Det skyldes, at de har mulighed for at skabe størst forandring og nye samarbejder, samt vil have det største potentiale ift. forankring hos borgerne, da disse projekter formentlig vil have et mere håndgribeligt outcome, der derudover også vil ligge i nærmere fremtid end projekt nr. 3s outcome. I forhold til nr. 3 er der flere faktorer, som gør det svært at udvikle energifællesskaber i en bynær kontekst

og forvaltningen er ikke bekendt med at det er udrullet andre steder i store byer. Det er på trods af at der er kommet ny lovgivning i 2021, som har muliggjort etableringen af energifællesskaber i byen.

Forvaltningen vurderer endvidere, at pilotprojekterne vil være med til at understøtte de mål Kommunalbestyrelsen har vedtaget med Ressource- og Affaldsplan og DK2020 Klimaplanen.

Økonomi

I forbindelse med pilotprojektet skal der afsættes medarbejdertimer svarende til i alt 160.000 kr.

EU-projektet dækker 50% heraf og kommunen vil således få en indtægt på 80.000 kr. i 2025. Med sagen søges derfor indtægts- og udgiftsbevilling på 80.000 kr. på service under Klima-, Plan- og Boligudvalget i 2025.

Kommunens egenfinansiering består af medarbejdertimer svarende til 80.000 kr. i projektperioden. Medarbejdertimerne findes indenfor den eksisterende bemanding og indenfor rammerne af de eksisterende budgetter i forvaltningen.

Alt efter, hvilket pilotprojekt det besluttes at arbejde videre med, vil medarbejdertimerne skulle afvikles forskellige steder i forvaltningen jf. nedenstående.

Pilotprojekt 1 - Nyt liv til kasserede effekter på genbrugsområdet	Bevillingerne bruges i 2024-2025	Timerne som medfinansieres, leveres af medarbejdere i Team Cirkulær Økonomi og Affald
Pilotprojekt 2 - Genbrugelig take-away emballage	Bevillingerne bruges i 2024-2025	Timerne som medfinansieres, leveres af medarbejdere i Klima- og bæredygtighedsteamet og Team Cirkulær Økonomi og Affald
Pilotprojekt 3 - Fællesskaber om vedvarende energi	Bevillingerne bruges i 2024-2025	Timerne som medfinansieres, leveres af medarbejdere i Klima- og bæredygtighedsteamet

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke.

Behandling

Klima-, Plan- og Boligudvalget, Magistraten, kommunalbestyrelsen.

Historik

Indstilling 6. november 2023, pkt. 134:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller,

1. at det besluttes hvilket af de tre foreslåede pilotprojekter, der skal arbejdes videre med
2. at der meddeles en udgifts- og indtægtsbevilling på service under Klima-, Plan- og Boligudvalget på 80.000 kr. i 2025 til udgifter forbundet med det valgte pilotprojekt under EU-projektet Circular Economy Beyond Waste herunder delprojektet Borgersamling om Bæredygtigt forbrug, bevillingen finansieres af EU-tilskudsmidler.

Indstilling 20. november 2023, pkt. 315:

Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller,

1. at der arbejdes videre med projektforslag 2, og derudover ønsker, at de to øvrige projekter indarbejdes i forslaget til en kommende disponering af klimapuljen,
2. at der meddeles en udgifts- og indtægtsbevilling på service under Klima-, Plan- og Boligudvalget på 80.000 kr. i 2025 til udgifter forbundet med det valgte pilotprojekt under EU-projektet Circular Economy Beyond Waste herunder delprojektet Borgersamling om Bæredygtigt forbrug, bevillingen finansieres af EU-tilskudsmidler.

Bilag

Beslutning af pilotprojekt - Borgersamling om bæredygtigt forbrug

Punkt 229: Ansøgning om godkendelse af forhøjet garanti for lån til udskiftning af vinduer og døre i Frederiksberg almennyttige Boligselskab, afd. Finsensvej

03.11.08-K08-9-20

Resume

Kommunalbestyrelsen har tidligere accepteret, at der stilles en kommunal garanti på 100% for et realkreditlån på 1.289.000 kr. til udskiftning af vinduer og døre i Frederiksberg almennyttige Boligselskab, afd. Finsensvej. I byggeregnskabet for disse arbejder er udgifterne blevet lidt større end forventet, og boligorganisationen søger nu om en garanti på 100% for et realkreditlån på 1.437.110 kr. som en del af finansieringen. Beslutningen om forhøjet garantistillelse forelægges derfor til politisk afgørelse.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten og Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller, at det accepteres, at der stilles en garanti på 100% for et 30-årigt realkreditlån på 1.437.110 kr. til finansiering af en udskiftning af vinduer og døre i Frederiksberg almennyttige Boligselskab, afd. Finsensvej, under forudsætning af, at boligorganisationen giver støtte med et ydelsestilskud på 2/3 af afdelingens ydelser på det garanterede lån.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen har på sit tidligere møde den 28. september 2020 accepteret, at der stilles en kommunal garanti på 100% for et realkreditlån på 1.289.000 kr., da kommunen godkendte projekt, låneoptagelse og huslejestigning til en udskiftning af vinduer og døre i Frederiksberg almennyttige Boligselskab, afd. Finsensvej. Baggrunden er, at ejendommens nuværende belåning med bl.a. 2 indexlån forhindrer, at der er plads til yderligere lån inden for realkreditinstitutternes lånegrænse for realkreditlån til almene boliger på normale vilkår. I denne situation er det fast praksis hos realkreditinstitutterne at kræve kommunale garantier for nye lån.

Forvaltningen har nu modtaget byggeregnskab for arbejderne og en ansøgning om garantistillelse for et 30-årigt realkreditlån på 1.437.110 kr. Udgifterne til projektet er steget fra det oprindeligt anslåede beløb på 1.633.000 kr. til 1.811.119 kr., som deles med den anden ejer i den pågældende ejerforening. Afd. Finsensvej skal derfor optage et 30-årigt realkreditlån svarende til afdelingens andel på 1.437.110 kr. Boligselskabet vil fortsat give støtte som et tilskud på 2/3 af afdelingens ydelser på lånet. Dette reducerer afdelingens betaling og dermed kommunens risiko på garantien. Den huslejestigning, som projektet medfører i afdelingen, bliver således reduceret til 3,25% (mod forventet 2,49%) fra oprindeligt 7,46% i projektet i 2020.

Boligselskabet oplyser yderligere, at projektet er blevet dyrere end forventet i 2020 på grund af højere priser på byggemarkedet og et væsentligt højere renteniveau.

Projektet, dets finansiering og den endelige huslejestigning er godkendt af Frederiksberg almennyttige Boligselskabs selskabsbestyrelse den 27. oktober 2022 og af beboerne i afdeling Finsensvej på et ordinært afdelingsmøde den 7. februar 2023.

Det tilføjes, at forvaltningen administrativt vil kunne godkende byggeregnskabet. Det er dog baseret på den finansiering med et realkreditlån på 1.437.110 kr., som der søges om en forhøjet garanti for. Forvaltningen har derfor gennemgået regnskabet og det tilhørende revisionsprotokollat, hvilket har ikke givet anledning til bemærkninger.

Lovgrundlag

I henhold til almenboliglovens § 98, stk. 1, kan Frederiksberg Kommune yde en garanti for lån med en maksimal løbetid på 30 år til ekstraordinære renoveringsarbejder i almene boliger. Det bemærkes for god ordens skyld, at staten og Landsbyggefonden ikke yder støtte til arbejderne.

By-, Kultur- og Miljøområdet vurdering

Kommunalbestyrelsen har tidligere i 2020 accepteret at stille garanti for et realkreditlån til udskiftning af vinduer og døre i afdeling Finsensvej. Den nu ansøgte garanti kun er lidt større end den tidligere accepterede garanti, og det fremsendte byggeregnskab mv. for projektet har ikke givet anledning til bemærkninger. Da boligorganisationen fortsat vil give tilskud

på 2/3 af afdelingens ydelser på det realkreditlån, som der stilles garanti for, vil den forhøjede garanti kun udgøre en lille yderligere risiko for kommunen.

Af disse grunde kan forvaltningen anbefale, at ansøgningen om en forhøjet garanti imødekommes.

Økonomi

Frederiksberg Kommune vil påtage sig en eventualforpligtelse i form af en garanti på 100% for et 30-årigt realkreditlån på 1.437.110 kr. i stedet for som tidligere vedtaget et realkreditlån på 1.289.000 kr. Eventualforpligtelsen vil således blive 148.110 kr. højere.

Da garantien vedrører almene familieboliger, er den omfattet af § 3, stk. 2, nr. 1, i bekendtgørelse om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier m.v. nr. 1580 af 17.12. 2013. Dette indebærer, at garantien ikke medregnes i kommunens låntagning (låneramme).

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke.

Behandling

Klima-, Plan- og Boligudvalget, Magistraten og Kommunalbestyrelsen

Historik

Indstilling 20. november 2023, pkt. 141:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller, at det accepteres, at der stilles en garanti på 100% for et 30-årigt realkreditlån på 1.437.110 kr. til finansiering af en udskiftning af vinduer og døre i Frederiksberg almennyttige Boligselskab, afd. Finsensvej, under forudsætning af, at boligorganisationen giver støtte med et ydelsestilskud på 2/3 af afdelingens ydelser på det garanterede lån.

Indstilling 27. november 2023, pkt. 331:

Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller, at det accepteres, at der stilles en garanti på 100% for et 30-årigt realkreditlån på 1.437.110 kr. til finansiering af en udskiftning af vinduer og døre i Frederiksberg almennyttige Boligselskab, afd. Finsensvej, under forudsætning af, at boligorganisationen giver støtte med et ydelsestilskud på 2/3 af afdelingens ydelser på det garanterede lån.

Bilag

Dagsordenspunkt Ansøgning om godkendelse af lånegaranti til udskiftning af vinduer i Frederiksb.docx

Anmodning om godkendelse af højere låntagning

Endelig svar fra DAB på spørgsmål om projekt

Punkt 230: Byfornyelse - Frigivelse af afsat bevilling til projektledelse

01.11.00-G01-2-23

Resume

Der er årlig afsat 0,5 mio. kr. til projektledelse af byfornyelsesprojekter. Med denne sag meddeles anlægsbevilling på i alt 1 mio. kr. til projektledelse af byfornyelsesprojekter under Klima-, Plan- og Boligudvalget finansieret af det afsatte rådighedsbeløb i 2023 og 2024.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten og Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 1 mio. kr. til projektledelse af byfornyelsesprojekter finansieret af rådighedsbeløb på 0,5 mio. kr. i 2023 og 0,5 mio. kr. i 2024 under Klima-, Plan- og Boligudvalget.

Sagsfremstilling

Anlægsbevillingerne vedrører projektledelse af byfornyelsesprojekter, idet der henvises til henholdsvis Budget 2023 og Budget 2024, hvor der både i 2023 og 2024 er afsat 0,5 mio. kr. til projektledelse af byfornyelsesprojekter.

Under byfornyelsen anvendes de afsatte beløb til etablering af fælles gårdanlæg, tilskud til bygningsrenovering, genhusninger, erstatninger, nedrivninger, byggeskadefondsbidrag mv. Det fremgår af nævnte budgetter, hvordan rådighedsbeløbet af byfornyelsesmidlerne i henholdsvis 2023 og 2024 forventes disponeret, det vil sige til by- og områdefornyelse samt projektledelse.

Projektledelsen indeholder bl.a. forhandling ved opstart af nye byfornyelsesprojekter, dialog, fremdrift, styring, tilsyn og afslutning af igangværende byfornyelsesprojekter; det vil sige ejendomsrenoveringer og etablering af fælles gårdanlæg samt udgifter i forbindelse med undersøgelser for skimmelsvamp. Der er afsat 0,5 mio. kr. årligt til aflønning af et årsværk hertil. Pga. nedgang af aktiviteten i byfornyelsen de senere år bidrager projektlederen på byfornyelsen også til gennemførelsen af projekter under Områdeudvikling Finsensvej Vest.

By-, Kultur- og Miljøområdet vurdering

By-, Kultur- og Miljøområdet vurderer, at disponeringen af midlerne ligger inden for formålet og hensigten med udvikling af byfornyelse på Frederiksberg.

Økonomi

Der er årlig afsat 0,5 mio. kr. til projektledelse af byfornyelsesprojekter. Med denne sag meddeles anlægsbevilling på i alt 1 mio. kr. til projektledelse af byfornyelsesprojekter under Klima-, Plan- og Boligudvalget finansieret af det afsatte rådighedsbeløb i 2023 og 2024.

Udover midlerne til projektledelse af byfornyelsen er der årlig afsat 7 mio. kr. til konkrete område- og byfornyelsesprojekter.

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke.

Behandling

Klima-, Plan- og Boligudvalget, Magistraten, kommunalbestyrelsen.

Historik

Indstilling 6. november 2023, pkt. 131:

By-, Kultur-, og Miljøområdet indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 1 mio. kr. til projektledelse af byfornyelsesprojekter finansieret af rådighedsbeløb på 0,5 mio. kr. i 2023 og 0,5 mio. kr. i 2024 under Klima-, Plan- og Boligudvalget.

Indstilling 20. november 2023, pkt. 316:

Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller,

at der meddeles anlægsbevilling på 1 mio. kr. til projektledelse af byfornyelsesprojekter finansieret af rådighedsbeløb på 0,5 mio. kr. i 2023 og 0,5 mio. kr. i 2024 under Klima-, Plan- og Boligudvalget.

Bilag

Bevillingsskema - projektled. byfornyelse 2023 og 2024

Punkt 231: Ansøgning om godkendelse af lånegaranti til udskiftning af tag i Frederiksberg Forenede Boligselskaber, afd. Solbjerg Have (for yngre handicappede)

03.11.08-K08-3-23

Resume

KAB har på vegne af Frederiksberg Forenede Boligselskaber, afd. Solbjerg Have (for yngre borgere med handicap), søgt om en kommunal garanti på 100 procent for et realkreditlån på 1.242.000 kr. til en hastende udskiftning af ejendommens tag. Det skyldes, at ejendommen i dag er belånt over den grænse, hvor de almene boligorganisationer efter realkreditinstitutternes praksis kan optage nye lån uden kommunal garanti. Den ansøgte garantistillelse forelægges derfor til politisk afgørelse.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten og Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller, at det accepteres, at der stilles en kommunal garanti på 100 procent for et 30-årigt realkreditlån på 1.242.000 kr. til finansiering af en udskiftning af tag i Frederiksberg Forenede Boligselskaber, afd. Solbjerg Have (for yngre borgere med handicap), under forudsætning af, at kommunen ved sin administrative godkendelse af arbejderne efter almenboliglovens § 28 kan acceptere tagets udformning og materialevalg, og at taget isoleres i henhold til kravene i Bygningsreglementet.

Sagsfremstilling

KAB har på vegne af Frederiksberg Forenede Boligselskaber søgt om en kommunal garanti på 100 procent for et 30-årigt realkreditlån på 1.242.000 kr. i forbindelse med projekt, låneoptagelse og huslejestigning til en hastende udskiftning af taget i afd. Solbjerg Have (for yngre borgere med handicap). Ansøgningen begrundes med, at tagpladerne, som er fra 1992, er af dårlig kvalitet, hvorfor taget er utæt mange steder. KAB har tillige oplyst over for forvaltningen, at der er begyndt at trænge vand ind i bygningen, hvilket er særlig problematisk, når der er tale om boliger for handicappede beboere.

Prisen for projektet anslås i ansøgningen til 1.200.000 kr., og finansieringen sker ved et 30-årigt realkreditlån på 1.242.000 kr., idet der tages højde for låneomkostninger. Afdelingens forventede årlige ydelse på lånet anslås til 70.193 kr. Projektet vil medføre en huslejestigning på 2,62% til 1.315,63 kr. pr. m² pr. år.

Afdeling Solbjerg Have (for yngre borgere med handicap) består af 28 boliger, der er mærket som ældreboliger (og boliger til borgere med handicap), og som er opført i 1992. Der er 100 procent kommunal anvisning til boligerne.

Projektet, låneoptagelsen og huslejestigningen er godkendt af beboerne på et ekstraordinært afdelingsmøde den 27. marts 2023 og af boligorganisationens bestyrelse den 25. maj 2023.

KAB tilføjer, at der ikke med projektet lægges op til, at der sker ændringer i ejendommens udseende eller arkitektoniske udtryk. Når arbejderne projekteres, vil der ske en vurdering af, hvorvidt projektet kræver byggetilladelse. I øvrigt forventer boligorganisationen ikke nogen større arbejder i afdelingen i den nærmeste fremtid, der kan påvirke beboernes husleje.

Forvaltningen vil administrativt kunne godkende arbejderne og i den forbindelse stille vilkår om tagets vilkår og materialevalg i henhold til almenboliglovens § 28. Imidlertid har realkreditinstituttet ifølge KAB oplyst, at det nye realkreditlån, der skal finansiere arbejderne, kun kan ydes med en 100 procent kommunegaranti. Årsagen er, at ejendommens anslåede værdi på 27,4 mio. kr. og den nuværende belåning på 16,5 mio. kr. bevirker, at der ikke er plads i ejendommens friværdi til yderligere realkreditlån på normale vilkår inden for realkreditinstitutternes lånegrænser for almene boliger. I en situation som denne er det fast praksis hos realkreditinstitutterne at kræve kommunale garantier for nye lån til almene boligafdelinger.

Lovgrundlag

Efter almenboliglovens § 28 kan en væsentlig forandring af en ejendom, der tilhører en almen boligorganisation, kun ske med kommunalbestyrelsens godkendelse.

I henhold til almenboliglovens § 98, stk. 1, kan Frederiksberg Kommune yde en garanti for lån med en maksimal løbetid på 30 år til ekstraordinære renoveringsarbejder i almene boliger. Det bemærkes for god ordens skyld, at hverken staten eller Landsbyggefonden yder støtte til arbejderne.

By-, Kultur- og Miljøområdet vurdering

Forvaltningen vurderer, at udskiftningen af tag i afd. Solbjerg Have (for yngre borgere med handicap) er tvingende nødvendig af hensyn til beboerne, og at det foreslåede projekt er den bedste fremgangsmåde. Samtidig har kommunen en interesse i, at afdelingen har en velfungerende ejendom af hensyn til boliganvisningen. På baggrund af oplysningerne om ejendommens belåning er forvaltningen også enig i, at arbejderne ikke kan finansieres med et nyt realkreditlån, uden at kommunen stiller garanti for lånet.

Herudover er der tale om et forholdsvis lille realkreditlån, og renoveringen vil efter det oplyste ikke føre til så høj en husleje, at der kan frygtes udlejningsvanskeligheder i ejendommen. Forvaltningen finder derfor, at den ansøgte garanti kun vil indebære en meget lille risiko for kommunen. Af disse grunde kan forvaltningen anbefale, at kommunen stiller garantien.

Økonomi

Frederiksberg Kommune vil påtage sig en eventualforpligtelse i form af en garanti på 100 procent for et 30-årigt realkreditlån på 1.242.000 kr.

Da garantien vedrører almene boliger, er den omfattet af § 3, stk. 2, nr. 1, i bekendtgørelse om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier m.v. nr. 1580 af 17.12. 2013. Dette indebærer, at garantien ikke medregnes i kommunens låntagning (låneramme).

Det bemærkes i øvrigt, at kommunen ikke har hjemmel til at opkræve garantiprovision i forbindelse med den ansøgte garanti.

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke.

Behandling

Klima-, Plan- og Boligudvalget, Magistraten og Kommunalbestyrelsen

Historik

Indstilling 27. november 2023, pkt. 155:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller, at det accepteres, at der stilles en kommunal garanti på 100 procent for et 30-årigt realkreditlån på 1.242.000 kr. til finansiering af en udskiftning af tag i Frederiksberg Forenede Boligselskaber, afd. Solbjerg Have (for yngre borgere med handicap), under forudsætning af, at kommunen ved sin administrative godkendelse af arbejderne efter almenboliglovens § 28 kan acceptere tagets udformning og materialevalg, og at taget isoleres i henhold til kravene i Bygningsreglementet.

Indstilling 4. december 2023, pkt. 337:

Klima-, Plan- og Boligudvalget indstiller, at det accepteres, at der stilles en kommunal garanti på 100 procent for et 30-årigt realkreditlån på 1.242.000 kr. til finansiering af en udskiftning af tag i Frederiksberg Forenede Boligselskaber, afd. Solbjerg Have (for yngre borgere med handicap), under forudsætning af, at kommunen ved sin administrative godkendelse af arbejderne efter almenboliglovens § 28 kan acceptere tagets udformning og materialevalg, og at taget isoleres i henhold til kravene i Bygningsreglementet.

Bilag

Ansøgning om godkendelse af kommunal garanti for lån til udskiftning af tag på afdeling Solbjerg Have (for yngre handicappede)

Budget for udskiftning af tag, modtaget 7. november 2023

Punkt 232: Vedtægtsændring CTR I/S

00.24.00-G01-1-23

Resume

Direktionen i CTR (Centralkommunernes Transmissionsselskab I/S) har fremsendt forslag til vedtægtsændringer til Kommunalbestyrelsens godkendelse. CTR's bestyrelse har den 24. oktober 2023 godkendt forslag til vedtægtsændringer med opbakning fra alle ejerkommuner. Kommunalbestyrelserne i hver af CTR's ejerkommuner skal godkende vedtægtsændringerne, som jf. lov om kommunernes styrelse §60, efterfølgende skal godkendes af Ankestyrelsen.

Vedtægtsændringerne er udtryk for nye rammer for CTR's virke, som udvikler fjernvarmen i henhold til verdensmål om bæredygtig energi, ligestilling og klimaindsats. CTR skal i de kommende år understøtte fjernvarmeudbygning og bidrage til at udfasning af biomasse i fjernvarmeproduktionen kan påbegyndes. Der skal ske en gradvis transition fra det varmesystem, vi i dag kender i Hovedstadsområdet, til et system, der i højere grad er baseret på flere varmepumper, geotermi, elkedler, varmelagre mv.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten og Miljø- og Trafikudvalget indstiller, at kommunalbestyrelsen godkender:

1. Forslag til vedtægtsændring vedr. interessentskabets formål med henblik på, at CTR kan anlægge, eje og drive varmeproducerende anlæg (§ 3, stk. 1, 3 og 4),
2. Forslag til vedtægtsændring vedr. interessentskabets formål med henblik på, at CTR kan indgå i sektorkobling og understøtte balancering af elsystemet (§ 3, stk. 5),
3. Forslag til vedtægtsændring vedr. interessentskabets formål med henblik på at understøtte, at CTR kan sælge varme til aftagere udenfor interessentkommunernes område (§ 3, stk. 2- 3),
4. At kønsneutralt sprog implementeres i vedtægterne jf. bestyrelsens beslutning 30-03-23 (§ 10, § 11, stk. 1 og 2, § 16, § 26) - og
5. At optagelse af lån ikke længere som standard skal gøres til genstand for 2 behandlinger med 6 ugers mellemrum (§ 13, stk. 2).

Sagsfremstilling

Med denne sag skal Kommunalbestyrelsen tage stilling til CTRs anmodning (bilag 1) om at godkende ændringer i selskabets vedtægter fsva. selskabets formål, selskabets brug af kønsneutralt sprog samt anmodning om at optagelse af lån ikke fremadrettet kræver to behandlinger med seks ugers mellemrum. Indstillingen er udarbejdet af CTR for at sikre en enslydende forelæggelse i alle fem ejerkommuner. Det er således alene i nærværende afsnit og i vurderingsafsnittet, at By-, Kultur- og Miljøområdets bemærkninger fremgår.

CTR skal i de kommende år bidrage til den fortsat grønne omstilling af fjernvarmesystemet – herunder bidrage til at en udfasning af biomasse kan påbegyndes. Der skal ske en gradvis transition fra det varmesystem, vi i dag kender i Hovedstadsområdet, til et system, der i højere grad er baseret på flere varmepumper, geotermi, elkedler, varmelagre mv.

På den korte bane skal CTR understøtte grøn omstilling, når der udbygges med fjernvarme til flere kunder. Det afledte varmebehov medfører, at der enten skal investeres i mere kapacitet i transmissionssystemet eller i supplerende varmeproduktion. Med etablering af nye, el-baserede anlæg i distributionsnettene tages de første skridt hen i mod et fjernvarmesystem, hvor storskala varmeproduktion på de store kraftværks-sites suppleres af grundlast fra mindre, decentrale anlæg. Nogle ejerkommuner har fremsat ønske om, at CTR i den forbindelse kan anlægge, eje og drive varmeproduktion i deres distributionsnet.

Fremtidens energisystem skal kunne håndtere udsving i produktionen af vedvarende energi fra sol og vind. I fremtiden vil der derfor være et kritisk behov for øget balancering af elsystemet gennem sektorkobling og det kan fjernvarmesystemet bidrage til gennem salg af systemydelser til Energinet. Dette kan desuden medføre en økonomisk fordel for varmekunderne.

I forbindelse med at Dragør Kommunes Kommunalbestyrelse har vedtaget en varmeplan for Dragør om tilslutning af ca. 4.500 kunder til fjernvarme inden udgangen af 2028, har Dragør Kommune rettet henvendelse til CTR om forsyning af fjernvarme. Dette kræver, at CTR må sælge varme til aftagere udenfor interessentkommunernes område.

Bestyrelsen har desuden besluttet at anvende kønsneutrale betegnelser i CTR. Derudover kan CTR's proces vedr. optagelse af lån og indgåelse af garantiforpligtelser smidiggøres.

Løsningsforslag

Den foreslåede vedtægtsændring under indstillingens punkt 1 understøtter, at CTR i fremtiden kan anlægge, eje og drive varmeproduktion. Forslaget går på, at CTR kan anlægge, eje og drive varmeproducerende anlæg for de ejerkommuner, der ønsker det, mens ejerkommunerne også kan bede deres lokale varmedistributionsselskab eller en tredjepart om at anlægge, eje og drive varmeproduktion. Denne ændring af CTR's formål er blevet benævnt "fritvalgs-modellen". Under processen vedrørende vedtægtsændringerne med bestyrelse, ejerkommuner og varmedistributionsselskaber har der været rejst en række relevante spørgsmål til dette. Der er ikke blevet stillet spørgsmål til de øvrige forslag til vedtægtsændringer.

CTR har udarbejdet et beslutningsgrundlag, der er vedlagt som bilag 2-5. I beslutningsgrundlaget præsenteres CTR og Hovedstadsområdet's fjernvarmesystem og spørgsmål vedrørende "fritvalgs-modellen" besvares. For en opsummering af svarene på de rejste spørgsmål henvises der til beslutningsgrundlagets afsnit 6. I afdækningen af spørgsmålene er der ikke fundet forhold, som indikerer, at det ikke kan lade sig gøre at ændre CTR's formål, så CTR i fremtiden kan anlægge, eje og drive varmeproduktion.

De foreslåede ændringer under indstillingens punkt 2-5 skal understøtte:

- At CTR kan indgå i sektorkobling mhp. at bidrage til balancering af elsystemet. Dette kan fx ske ved, at CTR sælger systemydelser til Energinet – det vil sige, at CTR overfor Energinet stiller sig til rådighed for at skruer op og ned for elforbruget efter behov.
- At CTR kan forsyne Dragør, selvom Dragør ikke optages som medlem af interessentskabet CTR
- At kønsneutrale betegnelser anvendes i CTR, hvor det er relevant - og
- At processen vedr. optagelse af lån smidiggøres, så der ikke længere som standard stilles krav om, at optagelse af lån skal gøres til genstand for to behandlinger med mindst seks ugers mellemrum med mindre mindst ét bestyrelsesmedlem ønsker det.

CTR har i vedlagte bilag 2-5 redegjort for begrundelserne og konsekvenserne af de foreslåede ændringer i indstillingens pkt. 2-5.

I beslutningsgrundlagets afsnit 6.1 besvares spørgsmål vedr. CTR's rolle i relation til Varmelast. CTR har i dag en drivende rolle i Varmelast, som på vegne af VEKS, HOFOR Fjernvarme og CTR forestår lastfordelingen i Hovedstadsområdet. CTR's bestyrelse har bedt Varmelast's styregruppe om at igangsætte en analyse, som kan bidrage til en afklaring af, hvad der er den rigtige model for varmelastsamarbejdet fremadrettet, hvis CTR skal være varmeproducent.

I arbejdet med at besvare spørgsmål om "fritvalgs-modellen" har CTR's økonomimodel og Varmedistributionsselskaberne og CTR's "Aftale om CTR's afregning med varmeaftagere (salg)" været central. Forståelsen om fremtidens fjernvarmesystem giver anledning til at ændre de rammer som vedtægterne udgør for CTR's virke, hvorfor det også kan give mening at gennemføre ændringer i "Aftale om CTR's afregning med varmeaftagere (salg)". Der gennemføres derfor et serviceeftersyn af "Aftale om CTR's afregning med varmeaftagere (salg)" med henblik på at sikre, at aftalen understøtter den videre udvikling af fremtidens fjernvarmesystem i hovedstadsområdet på den bedst mulige måde. Serviceeftersynet skal også belyse konsekvenserne for prisen for slutkunderne i kommuner, som vælger at anlægge og drive varmeproduktion selv hhv. i kommuner som beder CTR om at anlægge og drive varmeproduktion, herunder hvordan beslutning om anlægsprojekter kan påvirke prisen, f.eks. gennem påvirkning af faste og variable omkostninger i CTR.

CTR's bestyrelse har desuden besluttet, at der skal udarbejdes retningslinjer for beslutningsgrundlag vedr. varmekontrakter og større anlægsarbejder, fx varmepumper, som vurderes at være forbundet med en vis risiko. Retningslinjerne implementeres i CTR's forretningsorden.

Der er på tværs af CTR's ejerkommuner enighed om den overordnede arkitektur i hovedstadsområdet's fremtidige fjernvarmesystem. Den aktuelle indstilling om ændring af CTR's formål vedr. anlæg, ejerskab og drift af decentral varmeproduktion til grundlast understøtter denne overordnede arkitektur. Den foreslåede vedtægtsændring understøtter desuden, at CTR vil kunne indgå varmetaftaler med 3. part vedr. decentral produktion af grundlast.

Videre proces

Kommunalbestyrelserne i ejerkommunerne forventes at have behandlet vedtægtsændringerne inden udgangen af december måned 2023. Når alle kommunalbestyrelserne i ejerkommunerne har godkendt vedtægtsændringerne vil CTR's administration jf. lov om kommunernes styrelse §60 anmode Ankestyrelsen om endelig godkendelse af vedtægterne.

By-, Kultur- og Miljøområdet vurdering

Det er By-, Kultur- og Miljørådets vurdering, at Kommunalbestyrelsen kan tiltræde indstillingen, idet CTR's ambitioner med ændringerne flugter med Frederiksberg Kommunes budgetaftale fra 2023, hvor der skal arbejdes for at nedbringe biobrændsel i fjernvarmen. Ligeledes er der overensstemmelse mellem CTR's fokus på sektorkobling og Frederiksberg Kommunes nuværende klimaplan, der har fokus på synergier mellem sektorerne.

Økonomi

De foreslåede ændringer af vedtægterne har ikke i sig selv bevillingsmæssige konsekvenser for de enkelte ejerkommuner. Indstilling om gennemførelse af konkrete projekter vil blive forelagt for CTR's bestyrelse til behandling og godkendelse.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Miljø- og Trafikudvalget, Magistraten, Kommunalbestyrelsen

Historik

Indstilling 20. november 2023, pkt. 191:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller, at Kommunalbestyrelsen godkender:

1. Forslag til vedtægtsændring vedr. interessentskabets formål med henblik på at CTR kan anlægge, eje og drive varmeproducerende anlæg (§ 3, stk. 1, 3 og 4),
2. Forslag til vedtægtsændring vedr. interessentskabets formål med henblik på at CTR kan indgå i sektorkobling og understøtte balancering af elsystemet (§ 3, stk. 5),
3. Forslag til vedtægtsændring vedr. interessentskabets formål med henblik på at understøtte, at CTR kan sælge varme til aftagere udenfor interessentkommunernes område (§ 3, stk. 2- 3),
4. At kønsneutralt sprog implementeres i vedtægterne jf. bestyrelsen beslutning 30-03-23 (§ 10, § 11, stk. 1 og 2, § 16, § 26) - og
5. At optagelse af lån ikke længere som standard skal gøres til genstand for 2 behandlinger med 6 ugers mellemrum (§ 13, stk. 2).

Indstilling 27. november 2023, pkt. 332:

Miljø- og Trafikudvalget indstiller, at kommunalbestyrelsen godkender:

1. Forslag til vedtægtsændring vedr. interessentskabets formål med henblik på, at CTR kan anlægge, eje og drive varmeproducerende anlæg (§ 3, stk. 1, 3 og 4),
2. Forslag til vedtægtsændring vedr. interessentskabets formål med henblik på, at CTR kan indgå i sektorkobling og understøtte balancering af elsystemet (§ 3, stk. 5),
3. Forslag til vedtægtsændring vedr. interessentskabets formål med henblik på at understøtte, at CTR kan sælge varme til aftagere udenfor interessentkommunernes område (§ 3, stk. 2- 3),
4. At kønsneutralt sprog implementeres i vedtægterne jf. bestyrelsens beslutning 30-03-23 (§ 10, § 11, stk. 1 og 2, § 16, § 26) - og
5. At optagelse af lån ikke længere som standard skal gøres til genstand for 2 behandlinger med 6 ugers mellemrum (§ 13, stk. 2).

Bilag

Brev til interessentkommunerne - Godkendelse af vedtægtsforslag 2023 - Frederiksberg Kommune

Beslutningsgrundlag inkl. bilag

Notat om indstillingens punkt 2-5

Afklarende notater

Vedtægtsforslag 2023

Procesplan for godkendelse af vedtægtsændring i ejerkommuner

Punkt 233: Rokeringer i udvalg

00.01.00-A00-5-23

Resume

Efter at rådmand Gunvor Wibroe er midlertidigt blevet fritaget for sine kommunale hverv pr. 14. november 2023, har Socialdemokratiets gruppeformand Sine Heltberg oplyst, at den socialdemokratiske gruppe ønsker at foretage et par rokeringer inden for udvalgene. Kommunalbestyrelsen skal tage stilling hertil

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Forvaltningen indstiller, at Socialdemokratiets ønsker til rokeringer inden for de pågældende udvalg godkendes.

Sagsfremstilling

Efter at rådmand Gunvor Wibroe er midlertidigt blevet fritaget for sine kommunale hverv pr. 14. november 2023, har Socialdemokratiets gruppeformand Sine Heltberg oplyst, at den socialdemokratiske gruppe ønsker at foretage et par rokeringer inden for udvalgene. Kommunalbestyrelsen skal tage stilling hertil.

Der er tale om følgende rokeringer:

- Malte Mathies Løcke indtræder i Miljø- og Trafikudvalget og udtræder af Socialudvalget.
- Kristoffer Appel indtræder i Kultur- og Fritidsudvalget, Sundheds- og Forebyggelsesudvalget og Socialudvalget.
- Sine Heltberg indtræder i Magistraten og udtræder af Sundheds- og Forebyggelsesudvalget.

Der er ingen ændringer for Christina Sylvest-Noer.

Dette medfører følgende fordeling af udvalgsposter for Socialdemokratiets medlemmer i Kommunalbestyrelsen:

- Michael Vindfeldt: født formand for Magistraten som borgmester.
- Sine Heltberg: Magistraten, Ældre- og Omsorgsudvalget, By- og Erhvervsstrategisk Udvalg og Socialudvalget
- Malte Mathies Løcke: Miljø- og Trafikudvalget, Klima-, Plan- og Boligudvalget, Arbejdsmarkeds-, Vækst- og Uddannelsesudvalget og By- og Erhvervsstrategisk udvalg.
- Christina Sylvest-Noer: Undervisningsudvalget, Børneudvalget og Ældre- og Omsorgsudvalget.
- Kristoffer Appel: Kultur- og Fritidsudvalget, Sundheds- og Forebyggelsesudvalget og Socialudvalget.

Som udgangspunkt har valg af medlemmer til bl.a. stående udvalg efter styrelsesloven virkning for hele kommunalbestyrelsens funktionsperiode.

Det antages dog, at kommunalbestyrelsen på begæring kan fritage en person for et hverv for resten af funktionsperioden, når kommunalbestyrelsen skønner, at der er rimelig grund dertil. Der tilkommer i den forbindelse kommunalbestyrelsen et betydeligt skøn, og kommunalbestyrelsen vil således også kunne imødekomme en ind- og udtræden, der er begrundet i politiske forhold.

På den baggrund foreslår forvaltningen, at rokeringerne som anført godkendes.

Økonomi

Ingen.

Borgmesterpåtegning

Ingen.

Behandling

Kommunalbestyrelsen

Punkt 234: Forslag til beslutning fra kommunalbestyrelsesmedlem Lundtoft, Vitting, Holme Nielsen, forhenværende kommunalbestyrelsesmedlem Høybye og rådmænd Bang Larsen og Enevoldsen om at genindføre 1. maj som en fridag for kommunens ansatte

81.10.00-G01-2-23

Resume

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne Anja Lundtoft Thomsen, Bianca Vitting, Rasmus Holme Nielsen og Tone B. Høybye og rådmændene Mette Bang Larsen og Thyge Enevoldsen har stillet forslag om at genindføre 1. maj som en fridag for kommunens ansatte. Magistraten udsatte på mødet den 28. august 2023 sagen med henblik på en undersøgelse af mulighederne for en lukkedag i folkeskolen, herunder SFO-området, og på rådhuset og andre kommuners praksis. Nedenfor præsenteres mulighederne for lukkedag og andre kommuners praksis.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen besluttede ikke at tiltræde beslutningsforslaget, jf. mindretalsindstillingen fra Magistraten med 23 stemmer (C, A, B, V, F, M) mod 6 stemmer (Ø).

Indstilling

Et mindretal i Magistraten (Mette Bang Larsen og Thyge Enevoldsen) indstiller, at beslutningsforslaget tiltrædes, idet beslutningsforslaget formuleres således, at 1. maj fremover skal være en skolefridag på skolerne og være udgiftsneutral, idet skolefridagen den 1. maj, så erstattes af en anden skoledag i en ferieperiode.

Et flertal i Magistraten (Borgmesteren, Sine Heltberg, Lone Loklindt, Freja Fokdal, Michael Brautsch, Alexandra Dessoy, Nikolaj Bøgh, Laura Lindahl, Jan E. Jørgensen, Lotte Kofoed og Helle Sjelle) indstiller, at beslutningsforslaget ikke tiltrædes.

Sagsfremstilling

Magistraten behandlede på mødet den 28. august 2023 sagen, hvor kommunalbestyrelsesmedlemmerne Anja Lundtoft Thomsen, Bianca Vitting, Rasmus Holme Nielsen og Tone B. Høybye og rådmændene Mette Bang Larsen og Thyge Enevoldsen har stillet forslag om at genindføre 1. maj som en fridag for kommunens ansatte. Sagen blev udsat efter anmodning fra Enhedslisten med henblik på en undersøgelse af mulighederne for en lukkedag i folkeskolen, herunder SFO-området, og på rådhuset og andre kommuners praksis.

Hvad angår muligheden for at indføre lukkedag på rådhuset, kan kommunen vælge at planlægge arbejdet således, at 1. maj kan gøres arbejdsfri og fungere som en lukkedag, hvor medarbejderen betaler friheden med ferie eller afspadsering.

En undersøgelse blandt 29 kommuner har vist, at 8 kommuner har indført lukkedag på rådhuset den 1. maj, hvor medarbejderen betaler friheden med ferie eller afspadsering. To kommuner har lukket og dagen er af historiske årsager en kutymefridag betalt af kommunen. I kommunerne uden for det tidligere Københavns Amt tegner der sig et generelt billede af, at Rådhuset har lukket, medarbejderne har fri fra kl. 12.00 jf. overenskomsten, og betaler selv en ½ fridag med ferie eller afspadsering.

Hvad angår muligheden for at indføre lukkedag på skoler, SFO og klubber, bestemmer kommunalbestyrelsen i den enkelte kommune, hvor mange dage eleverne skal gå i skole i løbet af skoleåret, hvornår der holdes ferier og fridage, og disses placering i løbet af skoleåret.

Kommunalbestyrelsen kan altså godt beslutte at gøre 1. maj til en lukkedag på skoler, SFO og klubber. Der er dog nedenstående vigtige opmærksomhedspunkter:

Der er ikke pligt til at holde åbent i SFO og klub, hvis dagen gøres til en lukkedag i skolen.

I Bilag til Styrelsesvedtægt for Frederiksberg Kommunes Skolevæsen fremgår følgende vedrørende skolernes ferieplan i Frederiksberg Kommune:

"Undervisningsministeren fastsætter sommerferiens begyndelsestidspunkt, mens Børne- og Ungeområdet, på baggrund af dialog med skolelederne, udarbejder den fælles ferieplan på baggrund af følgende principper besluttet af Undervisningsudvalget:

- At sommerferien er mindst 6 uger
- At første skoledag efter sommerferien er en mandag
- At efterårsferien er placeret i uge 42
- At juleferien starter mandag før den 24. december i de år, hvor der er op til tre hverdage før den 24. december
- At vinterferien er placeret i uge 7
- At der er skolefridage i de tre dage før påske
- At der er skolefridag fredag efter Kristi Himmelfartsdag
- At der er skolefridag på Grundlovsdag
- Indeklemte dage søges så vidt muligt konverteret til fridage. F.eks. hvis Grundlovsdag falder på en torsdag holdes fredagen fri
- At der er ca. 200 skoledage på et år"

En beslutning om at indføre 1. maj som lukkedag på skoler, herunder SFO og klub, vil således kræve en styrelsesvedtægtsændring. Det bemærkes i den forbindelse, at ændringer i Styrelsesvedtægten jf. folkeskolelovens § 41 alene kan ske efter indhentet udtalelse fra skolebestyrelserne.

Ovenstående vil have følgende konsekvenser for henholdsvis lærere og pædagogisk personale i SFO og klub:

Lærere

Det er i Aftale mellem Frederiksberg Kommune og Frederiksberg Lærereforening om arbejdstid for lærere og børnehaveklasseledere aftalt, at arbejdet er fordelt på 210 dage, hvoraf de ca. 200 dage, jf. ovenstående, er skoledage. Såfremt det besluttet at indføre 1. maj som en lukkedag på skolerne, vil det derfor betyde, at der ved udarbejdelsen af den fælles ferieplan skal tages højde for, at den skoledag, der i dag placeres på 1. maj, skal placeres på en anden dag, så der fortsat vil være ca. 200 skoledage på et år. Det vil fortsat være den enkelte skole, der beslutter placeringen af de resterende 10 arbejdsdage, som ikke er skoledage. Disse dage placeres typisk med 1 uge i starten af elevernes sommerferie og 1 uge i slutningen af elevernes sommerferie. Indførelse af 1. maj som lukkedag på skolerne vil således ikke medføre hverken mer- eller mindreudgifter på lærerområdet.

Pædagogisk personale på SFO og klub

En beslutning om at indføre 1. maj som en lukkedag på skolerne og dermed også som en ekstra lukkedag på SFO og klub vil betyde, at den samlede årlige åbningstid på henholdsvis SFO og klub vil blive reduceret med en halv dag. Det forudsætter dog, at skoledagen, jf. ovenstående, flyttes til en anden planlagt skolefridag med fuld åbningstid for SFO og klub, idet SFO og klub så kun vil skulle holde åben en halv dag mod ellers en hel dag.

Det skal i den forbindelse oplyses, at der er ikke nogen bestemmelser i folkeskoleloven omkring lukkedage for hverken undervisning eller fritid. Det betyder, at det er den enkelte kommune, der fastlægger både antallet og placeringen af skoledage for eleverne og antal lukkedage i SFO. Den reducerede åbningstid vil på SFO betyde en samlet besparelse på 0,3 mio.kr. svarende til 0,65 stilling og på klub en samlet besparelse på 0,1 mio.kr., svarende til 0,2 stilling. Det bemærkes, at indførelsen af 1. maj som lukkedag i SFO og klub i mange familier på Frederiksberg vil betyde, at forældrene skal anvende en feriedag på at passe deres børn, når tilbuddene er lukket.

Det vil også, jf. ovenfor, være muligt at gøre 1. maj til en skolefridag, hvor skolen holder lukket, men hvor SFO og klub holder åbent. I så fald vil der ikke være nogen økonomisk besparelse.

Afslutningsvist kan det supplerende oplyses, at KL bekræfter, at forvaltningen har ret i sin vurdering af, at Frederiksberg Kommune ikke kan gøre 1. maj til en fridag med løn for alle ansatte, hvis kommunalbestyrelsen måtte ønske det. Kommunerne har ikke hjemmel til at indgå aftaler om frihed med løn. Frihed med løn skal have et ophæng i de konkrete overenskomster og skal dermed forhandles af KL.

xt-decoration: underline;">Sagsfremstilling til Magistraten den 28. august 2023

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne Anja Lundtoft Thomsen, Bianca Vitting, Rasmus Holme Nielsen og Tone B. Høybye og rådmændene Mette Bang Larsen og Thyge Enevoldsen har stillet forslag om at genindføre 1. maj som en fridag for kommunens ansatte.

Baggrund:

De ansatte i Frederiksberg Kommune skal have mulighed for at deltage i og markere Arbejdernes Internationale Kampdag, på lige fod med deres kollegaer i blandt andet Københavns kommune."

Beslutningsforslaget blev oversendt til Magistraten.

Specifikt vedrørende medarbejdere på rådhuset

Tidligere var 1. maj en fridag for rådhuspersonalet i Frederiksberg Kommune, og rådhuset holdt lukket. I 2005 blev der imidlertid truffet politisk beslutning om, at rådhuset skulle være åbent for borgerne den 1. maj.

Beslutningen blev håndteret i de efterfølgende overenskomstforhandlinger ved, at de overenskomstgrupper, som arbejdede på rådhuset, blev kompenseret med afspadseringstimer mod, at 1. maj blev en arbejdsdag. Dengang forhandlede Frederiksberg Kommune sine egne overenskomster uden om KL. Med ændringen fulgte, at medarbejderne tilskrives 6,5 timer til afspadsering hvert år. De 6,5 timer var et resultat af en gennemsnitsberegning, i forhold til at det er forskelligt fra år til år om 1. maj falder på en hverdag, eller på en lørdag/søndag. Det er dog ikke længere Frederiksberg Kommune som forhandler overenskomsten og det vurderes derfor ikke umiddelbart muligt at ændre den tidligere beslutning.

Øvrige medarbejdergrupper

I forhold til øvrige medarbejdergrupper i Frederiksberg Kommune, som ikke arbejder på rådhuset, reguleres 1. maj ligeledes i overenskomsterne. For mange overenskomstgrupper betragtes dagen som en søgnehelligdag, hvor der enten er fri på dagen, eller hvis der arbejdes på dagen, kompenseres medarbejderen med erstatningsfri eller søgnehelligdagsbetaling.

I forhold til forslaget om at indføre frihed for alle medarbejdere 1. maj, bemærkes, at Frederiksberg Kommune har ikke selvstændig kompetence til at indføre en sådan fridag for flere grupper end dem, der allerede er omfattet, idet anliggender om forhandling af arbejdstidsregler, herunder indførelse af fridage med løn i denne situation forhandles af de centrale parter, hvor KL har forhandlingskompetencen på vegne af kommunerne som arbejdsgiver.

Det er imidlertid muligt at lave en løsning, hvor 1. maj i videst muligt omfang, gøres arbejdsfri ved at gøre dagen til en lukkedag på fx Rådhus, biblioteker m.v. Medarbejderne vil så skulle holde tvungen fri denne dag og selv finansiere dagen ved at afvikle ferie eller afspadsering. Dette ligger inden for kommunens kompetence, og mange steder i kommunen vil det være muligt, at planlægge arbejdet således, at den 1. maj er en lukkedag. Der vil dog være arbejdspladser, der ikke kan holdes lukket af driftsmæssige hensyn, fx hjemmeplejen m.v. Det bemærkes dog, at dette vil binde medarbejdernes ferie. Nogle medarbejdere holder i forvejen tvungen ferie over sommeren, i forbindelse med kristi himmelfart og mellem jul og nytår. Dette begrænser medarbejdernes mulighed for selv at planlægge deres ferie og koordinere det med en partner eller andre man ønsker at holde ferie sammen med.

Det bemærkes endeligt, at medarbejderne allerede i dag har mulighed for at holde fri 1. maj, hvis de ønsker det og hvis dette er muligt i forhold til driften og kommunens service til borgerne. Dette vil dog betyde, at medarbejderen så afvikler en feriedag eller en afspadseringsdag.

Økonomi

Det bemærkes, at det vurderes, at kommunen ikke har kompetence til at indføre en ekstra fridag, da dette er overenskomststof. Hvis der indføres en lukkedag med tvungen ferieafvikling, vil dette ikke have økonomiske konsekvenser.

Bemærk, at forholdene omkring reduceret åbningstid i SFO og klub vil have en økonomisk betydning, idet vil betyde en besparelse på grund af reduceret åbningstid.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Magistraten og kommunalbestyrelsen.

Historik

Indstilling 28. august 2023, pkt. 235:

Direktionen indstiller, at

- beslutningsforslaget forkastes, idet reglerne om evt. frihed den 1. maj er overenskomststof, som forhandles mellem de centrale parter, og som Frederiksberg Kommune ikke har selvstændig kompetence til at ændre.

Indstilling 27. november 2023, pkt. 320:

Direktionen indstiller, at

- Magistraten tager stilling til beslutningsforslaget på baggrund af den oprindelige sag og de supplerende oplysninger om mulighederne for lukkedag og andre kommuners praksis.

Punkt 235: Forslag til beslutning fra 1. viceborgmester Lone Loklindt, kommunalbestyrelsesmedlem Ruben Kidde og forhenværende kommunalbestyrelsesmedlem David Munis Zepernick om klimavurdering af anlæg og drift i budget

00.01.00-A00-172-23

Resume

Der er fremsat beslutningsforslag om indførelse af CO₂-skyggepriser på anlæg og relevante driftsudvidelser i forbindelse med budgetlægningen. Forvaltningen har på nuværende tidspunkt ikke de fornødne kompetencer eller ressourcer til at imødekomme forslaget. Forvaltningen vurderer, at forslaget kan imødekommes for udvalgte udvidelser i budgettet med en ressourceallokering på årligt 1,2 mio. kr. dækkende et årsværk samt konsulent- og databistand. Der er igangsat udvikling af Frederiksbergs Kommunes næste klimaplan, hvor forbrugsrelaterede CO₂-udledninger herunder anlægsprojekter vil indgå.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten oversendte indstillingens pind 1 til budgetdrøftelserne, idet forvaltningen blev anmodet om allerede nu om muligt at angive beregninger for klimabelastningen ved anlæg og drift og Magistraten indstiller vedr. indstillingens pind 2, at det videre arbejde med forbrugsrelaterede CO₂-udledninger herunder muligheden for klimavurderinger af driftsudvidelser og anlægsprojekter indgår i oplægget til kommende klimaplan.

Sagsfremstilling

Rådmand Lone Loklindt og kommunalbestyrelsesmedlemmerne Ruben Kidde og David Munis Zepernick fremsatte den 30. august 2021 følgende forslag til kommunalbestyrelsen:

"Radikale Venstre foreslår, at alle anlæg og de relevante driftsudvidelser i budget 2023 klimavurderes med henblik på, at de konkrete projekters klimaaftryk inddrages reelt i prioritering af budget 2023 og overslagsår. Det kan gøres ved at indlægge en skyggepris, der stiger op til 1.500 kr. pr. ton CO₂ i 2030 svarende til den pris, som Klimarådet anbefaler. Med inspiration fra blandt andet Middelfart Kommune kan der ved budgetforslaget arbejdes med kategorier (eksempelvis rød, gul og grøn) i forhold til anlægsfasen, materialevalg og driftsfasen. I forbindelse med udbud er bæredygtighedskrav under såvel anlæg som drift helt centrale for at få flere og bedre tal på produkter og afledt drift i forbindelse med blandt andet byggeri.

Begrundelse:

Med den seneste FN Klimarapport er der ingen tvivl om, at der er behov for at sætte turbo på reduktionen af vores klimabelastning. Som bykommune har Frederiksberg direkte indflydelse på byudviklingen og rammebetingelserne for livet i byen. Med kommunens budget træffes der beslutninger, som rækker langt ind i fremtiden, og så meget desto vigtigere er det, at politikerne foretager bevidste prioriteringer af såvel det økonomiske som det klimamæssige budget. Det vil denne øvelse gøre mere synligt og således forberede indførelse af en generel CO₂-afgift."

Beslutningsforslaget blev oversendt til Magistraten.

Forvaltningens bemærkninger:

CO₂-udledning fra anlægs- og driftsinitiativer, hører under det, der inden for klima-planen kaldes forbrugsrelaterede CO₂-udledninger. Frem til nu, har det primære fokus i klimadagsordenen være på CO₂-udledning fra energi og transport. Dette er også gældende i Frederiksberg. Dette betyder, at der ikke er fælles data og metoder til at opgøre udledninger fra for eksempel indkøb og anlæg, og at kommunen ikke har kompetencer til at opgøre klimabelastningen på nuværende tidspunkt.

Klima- Plan og Boligudvalget besluttede 6. november at igangsætte udvikling af Frederiksbergs næste klimaplan. Her blev det besluttet, at forbrugsrelaterede udledninger, hvor også anlæg og driftsinitiativer hører under, skal inddrages i udviklingen af den nye plan. I første omgang skal det vurderes, hvordan kommunen bedst og mest effektivt sænker deres forbrugsrelaterede udledninger.

Der vil i andet kvartal 2024 blive præsenteret et forslag til Klima-, Plan-, og Boligudvalget, om og hvordan Frederiksberg Kommune bedst kan opnå CO₂- reduktion af forbrugsbaserede udledninger, samt hvad det vil koste. Her vil opgørelse af klimabelastning af anlægsprojekter og driftsinitiativer i budgetøjemed være et muligt tiltag at gå videre med. Det er

vigtigt at pointere, at der skal afsættes ressourcer og opbygges kompetencer for at kunne opføre klimaaftryk på budgetinitiativer. Afsættes midlerne i regi af klimaplanen koblet til et bredt arbejde med forbrugsrelaterede CO₂-udledninger, vil der naturligt være synergieffekter, hvor kompetencerne og data kan bruges på tværs.

Såfremt det uafhængigt af klimaplanen ønskes at gå videre CO₂-opgørelse i budgetlægningen, vurderer forvaltningen, at med erfarings- og metodeudveksling med Københavns Kommune, vil det kræve en årlig ressourceallokering på 1,2 mio. kr., at lave et katalog lignende det fra Københavns Kommune (se afsnit nedenfor om erfaring fra København). Dette vil gå til et årsværk samt konsulent- og databistand til at udarbejde et katalog i stil med Københavns, tilpasset Frederiksbergs forhold. Det præcise indhold vil afhænge af, hvor hurtigt kompetencen kan oparbejdes i forvaltningen. For drift vil det alene være initiativer vedr. befordring og transport, der vil kunne regnes på.

I forhold til drifts- og anlægsudvidelser, der beslutes under budgetkonferencen, vil det rent praktisk og af tidsmæssige årsager ikke være muligt at håndtere spørgsmål om CO₂-påvirkning og deraf afledte skyggepriser under forhandlingerne. CO₂-påvirkning vil derfor alene kunne udarbejdes på baggrund af anlægsplanen og sager, der udsættes til budget, hvor forvaltningen har mulighed for at undersøge CO₂-påvirkningen inden budgetkonferencen.

Nuværende status

-Anlæg

Forvaltningen har på nuværende tidspunkt ikke de fornødne kompetencer eller ressourcer til at imødekomme forslaget vedr. anlæg. På nationalt niveau er der ikke udviklet en standardmetode for opgørelsen af CO₂-påvirkning af anlæg i planlægningsfasen. Dette gør opgaven med at beregne og dokumentere CO₂-belastningen både tids- og ressourcekrævende. Generelt er der i Frederiksberg Kommune et stort fokus på at mindske CO₂-påvirkning ved anlægsprojekter. Dette giver sig blandt andet til udtryk ved stor opmærksomhed på genanvendelse af materialer, efteruddannelse af projektledere med fokus på, hvordan CO₂-udledningen mindskes under planlægning og anlæg af projekterne, og endvidere afsøges muligheden for at fremme emissionsfrie arbejdsmaskiner på anlægspladsen f.eks. via samarbejde med CO-PI (Center for offentlig og privat innovation).

-Drift

For varekøb i den daglige drift er der heller ikke tilstrækkeligt datagrundlag til at arbejde konsekvent med skyggepriser. Forvaltningen har forhørt sig hos Concito, der er enige i, at Frederiksberg på nuværende tidspunkt ikke kan benytte CO₂-skyggepriser bredt på tværs af varer og tjenesteydelser, da datagrundlaget i dag ikke understøtter en sådan brug. Som det også beskrives i forvaltningens bemærkninger til ”beslutningsforslag om indførelse af skyggepriser på CO₂ ved kommunale indkøb”, kan forvaltningen arbejde med en skyggepris ved indkøb af biler til egen flåde, befordring og transport.

-Erfaring fra København

Københavns Kommune har i tillæg til budgetaftaler for budget 2023 og 2024 udarbejdet et klimabudget, hvor klimapåvirkningen af udvalgte budgetinitiativer er beregnet. Det drejer sig om CO₂-beregning af initiativer, der bidrager til indfrielse af Københavns Kommunes klimaplan samt understøttende initiativer hertil. I klimabudgettet indgår CO₂-beregning for nybyggeri med en udgift på 20 mio. kr. eller mere samt CO₂-beregning for anlæg af infrastruktur. Der er til CO₂-beregningerne ikke tilføjet skyggepriser.

Økonomi

Det er ikke muligt at realisere forslaget, inden for den eksisterende økonomiske ramme, idet det vurderes at koste 1,2 mio. kr. Forslaget indstilles derfor forkastet.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Magistraten og kommunalbestyrelsen.

Historik

Indstilling 27. november 2023, pkt. 321:

Forvaltningen indstiller:

- 1.at beslutningsforslaget i nuværende form forkastes, da forslaget ikke kan gennemføres inden for den nuværende økonomiske ramme
- 2.at videre arbejde med forbrugsrelaterede CO₂-udledninger herunder muligheden for klimavurderinger af driftsudvidelser og anlægsprojekter indgår i oplægget til kommende klimaplan.

Punkt 236: Forslag til beslutning fra kommunalbestyrelsesmedlemmerne Anders Storgaard, Fasael Rehman og Carina Høedt om indførelse af skyggepriser på CO2 ved kommunale indkøb

88.00.00-G01-3-22

Resume

Der er fremsat beslutningsforslag om indførelse af CO2-skyggepriser ved kommunens indkøb.

Forvaltningen beskriver i sagsfremstillingen kommunens muligheder for at indføre CO2-skyggepriser i kommunens indkøbsprocesser, og har i forbindelse med afdækningen af mulighederne for at benytte en CO2-skyggepris været i dialog med både DE og DI, da det i høj grad er deres medlemmer, der vil skulle byde på disse opgaver og dokumentere deres CO2-aftryk.

Forvaltningen vurderer, at CO2-skyggepriser på nuværende tidspunkt ikke egner sig som redskab, der kan/bør benyttes i forbindelse med selve udbudsprocessen på tværs af alle indkøbskategorier, da datagrundlaget på nuværende tidspunkt er for dårligt/mangelfuldt. Dette bekræftes af både DE og DI.

Forvaltningen anbefaler dog, at kommunen fremover arbejder med en skyggepris ved indkøb af biler til egen flåde, befordring og transport, idet POGI har udviklet et værktøj med et klimamodul til indkøb af biler, befordring og transport, hvor det bliver muligt at prissætte bl.a. CO2 og luftforurening på de indkøbte bilers/ydelsers udledning.

Hvor der stilles specifikt krav om el-bil, arbejdes der ikke med en CO2-skyggepris.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten udsatte indstillingens pind 1 til realitetsbehandling til, når der er klarhed over en CO2-afgift og senest til budgetdrøftelserne for 2025, idet Magistraten indstiller vedrørende indstillingens pind 2, at der arbejdes med en skyggepris ved indkøb af biler til egen flåde, befordring og transport, hvor det er muligt.

Sagsfremstilling

Sagen blev første gang behandlet den 12. juni 2023, hvor Magistraten besluttede at udsatte sagen efter drøftelse, idet forvaltningen blev bedt om at kontakte Concito og Københavns Kommune om deres planer på området, idet forvaltningen samtidig undersøger status for et lignende radikalt beslutningsforslag.

Forvaltningen har nu været i dialog med Concito og undersøgt Københavns Kommunes beslutning vedr. brug af skyggepriser.

På mødet med Concito blev det bl.a. konkluderet, at:

- Concito er enige i, at Frederiksberg Kommune på nuværende tidspunkt ikke kan benytte CO2-skyggepriser bredt på tværs af varer og tjenesteydelser, som beskrevet i beslutningsforslaget, da datagrundlaget i dag ikke understøtter en sådan brug.
- Concito har udviklet en klimadatabase, hvor det er muligt at sammenligne forskellige typer af fødevarer. Data fra denne database kan benyttes til at træffe oplyste forbrugsvalg i forhold til organisationers fødevareforbrug. Hermed er det muligt at regne på CO2-effekten ved at ændre på sit forbrugsmønster.
- Klimadatabasen umiddelbart ikke understøtter CO2-skyggepriser i en udbudstildeling, da CO2-udledningen (og hermed skyggeprisen) ved eksempelvis tomater der er dyrket lokalt, sammenlignet med andre tomater der er importeret, vil være den samme på tværs af tilbudsgiverne med udgangspunkt i de nuværende data. Det samme gør sig gældende i forhold til dyrkningsformer. Skyggeprisen vil dermed ikke gøre nogen forskel. Problemstillingen er generel på tværs af produktgrupper.
- Kommunerne bør bruge kræfterne på at flytte indkøbsadfærden i en mere bæredygtig retning, i stedet for at bruge en masse ressourcer på at forsøge at sammenligne eksempelvis CO2-skyggepriser på forskellige agurker i en tildelingssituation. Det vil alt andet lige gøre en større forskel.

Københavns Kommune besluttede den 2. marts 2023, at man foreløbigt afprøver en klimaafgift på flyrejser samt udvalgte områder af kontormøbler. Klimaafgiften indføres senest i 4. kvartal 2023. Hvad angår skyggepriser, så konstateres det, at skyggepriser ikke kan anvendes i bredt omfang på nuværende tidspunkt grundet datagrundlaget, som forventes forbedret væsentligt de kommende år.

På baggrund af forvaltningens dialog med hhv. Concito og Københavns Kommune, anbefaler forvaltningen, at den oprindelige indstilling tiltrædes.

Svar på beslutningsforslag fra de radikale vedr. klimavurdering af anlæg og drift i budget 2023 henvises til særskilt sag, der behandles parallelt med denne.

Tidligere sagsfremstilling

Beslutningsforslag

"Det Konservative Folkeparti foreslår, at der indføres en intern CO₂-pris for investeringer og indkøb over 50.000.kr på 900 kr./ton CO₂-ækvivalenter fra 2023, der gradvist stiger til 1500 kr. frem mod 2030.

Prisen vil ikke skulle betales af kommunen, men indregnes inden kommunen beslutter sig for køb af ydelser og varer, så prisen afspejler den reelle pris for både samfundet og klimaet. Leverandører af større kontrakter til kommunen vil dermed i udbud skulle vedlægge ikke bare prisen, men også CO₂-aftrykket af deres produkter, som vil veje lige så tungt som prisen. Der skal aldrig reelt betales en afgift eller genereres et provenu, men det skal alene bruges som beregningsværktøj.

I først omgang foreslås det, at anlæg friholdes for skyggeprisen på CO₂, indtil resultaterne fra de resterende udbud er vurderet. Efter en to-årig periode bør dette revurderes. Den interne pris bør dog appliceres på energi- og forsyning, som står for en markant del af kommunens CO₂-udslip. Indføres en statslig CO₂-afgift, så modregnes denne i CO₂-prisen, så der ikke foretages en dobbeltvejning af udslippet."

Baggrund:

"Hvert år køber Danmarks kommuner ind for knap 100 milliarder, hvilket svarer til godt 6. mio. tons CO₂. På Frederiksberg køber vi selv som kommune ind for ca. 1,7 milliarder kroner. Ifølge Concito og klimabevægelsen er den mest effektive og billigste måde, Danmarks kommuner kan reducere deres CO₂-udslip, at indføre en intern pris på CO₂, altså en såkaldt "skyggepris" på CO₂, når kommunen foretager større indkøb. Ideen er ikke ny. I City of Portland i USA har man siden 2020 eksperimenteret med en såkaldt "carbon shadow price" på 780 kroner, der indgår i deres anlæg, renoveringer, indkøb af køretøjer og affaldshåndtering. I Middelfart er man i mindre skala også begyndt at eksperimentere med en sådan model.

Der eksisterer dog også andre modeller. I Aarhus Kommune er man i år påbegyndt arbejdet med en intern afgift på fødevarer, fossile drivmidler og flyrejser. I Aarhus-modellen betales den interne afgift ved indkøbet, som så bruges på CO₂-reducerende indsatser. Det vurderes, at det vil indbringe en afgift på 4,65 mio. kroner. CO₂-beregningen laves af kommunen selv baseret på standardiserede mål for, hvad udledningen på f.eks. oksekød er. Ifølge klimabevægelsen er modellen både problematisk fordi den lægger en stor administrativ byrde på forvaltningen for at lave beregninger helt ned i småindkøb, men også fordi de områder den vedrører såsom fødevarer og kantinedrift står for en meget beskednen del af udslippet i kommunen. Det risikerer også at blive en stor bureaukratisk udfordring for de enkelte institutioner.

Modellen med én fælles pris, som kun vedrører de store udbud og indkøb, er dermed at foretrække, både fordi den har en langt større effekt, men også fordi den ikke kun skubber til kommunen, men også til det private erhvervsliv. Den er også mindre bureaukratisk tung. På den måde bliver Frederiksberg en drivkraft i den grønne omstilling. Det vil bidrage til både målet om CO₂-neutralitet for vores kommune i 2030, men også for den generelle omstilling i samfundet."

Brug af CO₂-skyggepriser i indkøb og udbud

En CO₂-skyggepris skal kobles på en specifik vare, tjenesteydelse eller et anlægsprojekts CO₂-aftryk. Som det beskrives i beslutningsforslaget, så kan en CO₂-skyggepris indgå i beslutningsprocessen før, under og efter et udbud/indkøb.

Frederiksberg Kommune køber årligt ind for ca. 2 mia. kr. Heraf udgør ca. 15 pct. anlægsopgaver og ca. 13 pct. varekøb. De resterende ca. 72 pct. er indkøb af diverse tjenesteydelser. Størstedelen af kommunens indkøb af varer og tjenesteydelser (herunder indkøb over 50.000 kr.) skal foretages via kommunens udbudte kontrakter eller rammeaftaler. Dette sikrer, at kommunen overholder udbudsloven, får de bedste priser og den bedste kvalitet for pengene, samt sikrer ligebehandling og gennemsigtighed i kommunens indkøbsdispositioner. Hvis der skal arbejdes med en CO₂-skyggepris i selve indkøbsprocessen for indkøb over 50.000 kr., så skal denne parameter indarbejdes i udbudsproceduren, da det er her, der evalueres på virksomhedernes tilbud.

Brug af CO2-skyggepris i udbudsprocessen

Nærværende beslutningsforslag bygger på en forudsætning om, at der indføres en CO2-skyggepris i selve indkøbssituationen. I praksis vil dette betyde, at skyggeprisen tillægges tilbudsgivers pris i selve evalueringsprocessen som en form for klimaafgift.

Forvaltningen er ikke bekendt med, at der er kommuner i Danmark, der konsekvent arbejder med en CO2-skyggeevalueringspris i selve udbudsprocessen på tværs af varer- og tjenesteydelseskategorierne.

Forvaltningen vurderer, at CO2-skyggepriser på nuværende tidspunkt ikke egner sig som redskab, der kan/bør benyttes i forbindelse med selve udbudsprocessen på tværs af alle indkøbskategorier, da datagrundlaget på nuværende tidspunkt er for dårligt/mangelfuldt. Dette bekræftes af både DE og DI.

En bæredygtig vare og en konventionel vare vil i høj grad blive vurderet ens, da det nuværende datagrundlag ikke understøtter en differentiering af CO2-udledningen på eksempelvis vareniveau. For at skabe en reel forskel, så skal tilbudsgiver konkurrere på eksempelvis materialer, hvilket i mange udbud ikke vil være muligt. Et eksempel er fødevarer, hvor produkterne datamæssigt har den samme udledning (på nuværende tidspunkt), uanset om det er konventionelt eller bæredygtigt fremstillet.

Brug af skyggepriser i selve udbudsprocessen som en del af tildelingsproceduren åbner endvidere for klagesager og potentielle erstatningsforpligtelser, hvis ikke datagrundlaget er validt, objektivt og vurderingen er i overensstemmelse med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed. Dataproblematikken er ligeledes drøftet med Poul Schmith/Kammeradvokaten, der bekræfter ovenstående og fraråder, at Frederiksberg Kommune på nuværende tidspunkt indfører en CO2-skyggeevalueringspris på tværs af alle vare og tjenesteydelsesudbud, da risikoen for at udbuddet skal annulleres, pga. fejlagtige eller mangelfulde data vil være stor.

Store dele af kommunens indkøb af varer og en ikke uvæsentlig del af kommunens indkøb af tjenesteydelser gennemføres i samarbejde med andre kommuner eller via SKI. Her vil det ikke være muligt at implementere en sådan praksis, før et flertal af vores samarbejdspartnere implementerer en tilsvarende praksis. Hvis kravet om CO2-skyggepriser skal gælde som beskrevet i beslutningsforslaget, vil det medføre, at Frederiksberg Kommune i overvejende grad må gennemføre samtlige udbudsforretninger selv, hvilket vil kræve en væsentlig opnormering af udbudsfunktionen eller alternativt en væsentlig opjustering af konsulentforbruget til at gennemføre udbud, således at kommunen kan overholde sine juridiske udbudsforpligtelser. Dette vil ligeledes gå ud over aftalevolumen på de enkelte udbud, hvilket må forventes at medfører højere priser i Frederiksbergs udbud.

Frederiksberg Kommune er medlem af Partnerskab for Offentlig Grønne Indkøb (POGI). POGI har i slutningen af 2022 udviklet et værktøj til indkøb af biler til egen flåde, befordring og transport. En del af værktøjet er et klimamodul, hvor det bliver muligt at prissætte bl.a. CO2 og luftforurening på de indkøbte bilers/ydelsers udledning. Dette værktøj fungerer som en skyggepris under udbudsprocessen.

Baggrunden for at det kan virke på indkøb af biler og befordring er, at bilerne reguleres af klare og entydige emissionsstandarde, der er gældende for alle køretøjer. Derfor er det muligt at lave en objektiv ligebehandling af tilbudsgiverne på denne parameter i tildelingssituationen. CO2-skyggeprisen har her alene fokus på de direkte miljøeffekter i tilknytning til driften. Udledning af CO2 og luftforurening fra produktionen af transport- og drivmidler er ikke omfattet. Primært fordi disse beregninger er forbundet med betydelig usikkerhed samtidigt med, at der mangler fælles anerkendte dokumentationsstandarde for beregning af klima- og miljøaftrykket.

Forvaltningen anbefaler, at kommunen fremover arbejder med en skyggepris ved indkøb af biler til egen flåde, befordring og transport, idet det dog bemærkes, at POGI er blevet opmærksomme på udfordringer vedr. TCO-værktøjet for transportydelser, hvorfor kommunen i relation til udbud af transportydelser afventer eventuel opdatering/redigering af TCO-værktøjet, før dette evt. anvendes i praksis. TCO står for Total Cost of Ownership og dækker her ligeledes en CO2-skyggepris. Hvor der stilles specifikt krav om el-bil, arbejdes der ikke med en CO2-skyggepris.

Det anbefales derfor ikke på nuværende tidspunkt, at benytte CO2-skyggepriser i selve tildelingsprocessen, undtagen i få og afgrænsede områder, hvor der er udviklet branchedækkende anerkendte dokumentationsstandarde så som eksempelvis indregistrering af biler.

Brug af CO2-skyggepris før indkøbet

Vurdering af flere alternative løsningers omkostning inkl. CO2-skyggepris kan med fordel benyttes før selve udbudsprocessen til at belyse sammenhængen mellem den efterspurgte varetype eller løsningsmodels pris og CO2-omkostning. Derudover kan en afdækning af de mest CO2-belastende indkøbsområder bruges som strategisk prioriteringsværktøj i relevante udbud, for at afdække omkostningerne ved eventuelle CO2-reducerende tiltag forud for gennemførelsen af et udbud. Skyggepriser kan derfor bruges som et effektivt prioriteringsværktøj i forhold til at målrette

organisationens indsatser og efterspørgsel, så man opnår den størst mulige CO2-effekt i selve indkøbet. Denne tilgang til CO2-skyggepriser anbefales af både DE og DI.

Det vil dog ofte kræve flere ressourcer og nye kompetencer i organisationen at udarbejde skyggeprisomkostninger forud for udbud. Eksempelvis vil der skulle udarbejdes successive analyser på samtlige udbudsprojekter i vare- og tjenesteydelsesporteføljen, og der vil samtidig skulle afsættes ressourcer til politisk sagsbehandling, når der skal prioriteres på baggrund af skyggeprisanalyserne. Forvaltningen er ikke dimensioneret til at gennemføre disse processer i dag.

Der kan ligeledes være udfordringer i forhold til udbudsopgaver, der varetages i kommunens indkøbsfællesskab og SKI, da disse analyser vil forlænge processerne, samt kan betyde, at kommunen ikke kan være med på de fælles aftaler, hvis vores prioriteringer med udgangspunkt i CO2-skyggepriser ikke er forenelige med fællesskabets prioriteringer i de pågældende udbud.

Brug af CO2-skyggepris efter udbuddet er gennemført (klimaafgift)

I indkøbssituationen er det muligt at påvirke indkøbsadfærd til mindre klimapåvirkende valg. Det kan eksempelvis ske ved brug af en CO2-skyggepris, hvor indkøb af en vare eller varegruppe med højt CO2-aftryk pålægges en intern afgift, som jf. Århus-modellen evt. kan indgå i nye tiltag for klimaomstilling. Den interne afgift pålægges på forskellig vis alt efter indkøbskategorien. For oksekød, er det eksempelvis leverandøren, der pålægger CO2-skyggeprisen på fakturaen til køkkenet, og efterfølgende får kommunen refunderet afgiften. Københavns Kommune har netop vedtaget at implementere en tilsvarende model på få udvalgte indkøbsområder som en forsøgsordning.

Denne model vil ikke kunne overføres til alle områder og må forventes at kræve en del administration både hos leverandøren og internt i kommunen. DI anbefaler, at Frederiksberg Kommune ikke implementerer en tilsvarende model.

Opsummering

Hvis Magistraten ønsker, at forvaltningen arbejder med CO2-skyggepriser samt ønsker at afsætte administrative ressourcer til dette arbejde, så anbefales det at fokusere på specifikke indkøbsprojekter i fasen før selve udbudsfasen (overvejende fokuseret på bygge/anlæg, og i særlige tilfælde på varer og tjenesteydelser, hvor det er muligt og vurderes værdifuldt).

Det anbefales ikke at arbejde med CO2-skyggepriser i selve udbudssituationen på tværs af alle udbudskategorier på nuværende tidspunkt.

Det anbefales heller ikke at arbejde med interne CO2-skyggepriser pga. interne såvel som eksterne transaktionsomkostningerne ved at håndtere de pålagte afgifter.

Når der opstår nye muligheder i forhold til at benytte CO2-skyggepriser i forbindelse med kommunens indkøbsforretninger, så vil forvaltningen vurdere, om disse kan indarbejdes i kommunens udbudsprocesser, for at opnå de ønskede CO2-effekter.

At arbejde systematisk med CO2-skyggepriser på kommunens indkøbsportefølje er ressourcekrævende. Hvis dette arbejde skal opprioriteres, i forhold til hvad organisationen gør i dag, så vil der skulle afsættes væsentligt flere administrative ressourcer til dette arbejde.

Økonomi

Hvis beslutningsforslaget tiltrædes, vurderes der behov for at afsætte ca. 4,25 mio. kr. til hhv.:

- Ca. 3 mio. kr. svarende til en opnormering på fire årsværk til at øge kapaciteten til at gennemføre flere egne udbud,
- Ca. 1,4 mio. kr. svarende til to årsværk til at foretage CO2-skyggeprisanalyserne og sagsbehandling
- Ca. 250.000 kr. til ekstern assistance, hvor viden ikke ligger i organisationen,
- Ca. 250.000 kr. til håndtering af eventuelle klagesager (klagesagen vedr. rengøringsudbuddet, som Frederiksberg Kommune vandt, kostede kommunen ca. 220.000 kr. i sagsomkostninger) og eventuelle prisforhøjelser i forbindelse med klagesager, da kommunen skal forhandle forlængelser på eksisterende aftaler med risiko for prisstigninger.

Eventuelle erstatningskrav, hvis Frederiksberg Kommune taber klagesagerne, og negative pris effekter ved en mindre aftalevolumen ligger ud over de 4,2 mio. kr.

Hvis det alene besluttet, at forvaltningen skal arbejde med CO2-skyggepriser før indkøbet på specifikke indkøbsprojekter, vil der skulle afsættes ca. 700.000 kr. til et årsværk til at foretage CO2-skyggeprisanalyserne og sagsbehandling samt 100.000 kr. til køb af ekstern assistance, hvor viden ikke ligger i organisationen.

Borgmesterpåtegning

nej

Behandling

Magistraten og kommunalbestyrelsen.

Historik

Indstilling 12. juni 2023, pkt. 151:

Forvaltningen indstiller:

- at beslutningsforslaget om, at der indføres en intern CO2-pris for investeringer og indkøb over 50.000.kr på 900 kr./ton CO2-ækvivalenter fra 2023, der gradvist stiger til 1500 kr. frem mod 2030, ikke tiltrædes.
- at der arbejdes med en skyggepris ved indkøb af biler til egen flåde, befordring og transport hvor det er muligt.

Beslutning fra Magistraten 2022-25, 12. juni 2023, pkt. 151:

Magistraten udsatte sagen efter drøftelse, idet forvaltningen blev bedt om at kontakte Concitio og Københavns Kommune om deres planer på området, idet forvaltningen samtidig undersøger status for et lignende radikalt beslutningsforslag.

Indstilling 27. november 2023, pkt. 322:

Forvaltningen indstiller:

- at beslutningsforslaget om, at der indføres en intern CO2-pris for investeringer og indkøb over 50.000.kr på 900 kr./ton CO2-ækvivalenter fra 2023, der gradvist stiger til 1500 kr. frem mod 2030, ikke tiltrædes.
- at der arbejdes med en skyggepris ved indkøb af biler til egen flåde, befordring og transport hvor det er muligt.

Bilag

CONCITO_skyggepriser i offentlige udbud_september 23

Punkt 237: Frederiksberg Kommunes Principper for Økonomistyring nov. 2023

00.32.00-P21-1-23

Resume

Økonomi og Udbud har i løbet af efteråret 2023 revideret og ajourført Frederiksberg Kommunes Principper for Økonomistyring med henblik på at sikre, at regelsættet afspejler vedtagne politiske beslutninger samt den gældende administrative praksis i kommunen.

Revisionen har givet anledning til en række ændringer i regelsættet, som kræver godkendelse af hhv. Direktionen og Magistrat samt Kommunalbestyrelse.

Denne sagsfremstilling handler om, at Magistraten og Kommunalbestyrelsen godkender ændringer i regelsætets afsnit 1-10, samt orienteres om ændringer i afsnit 10-17 som er godkendt af direktionen.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten indstiller,

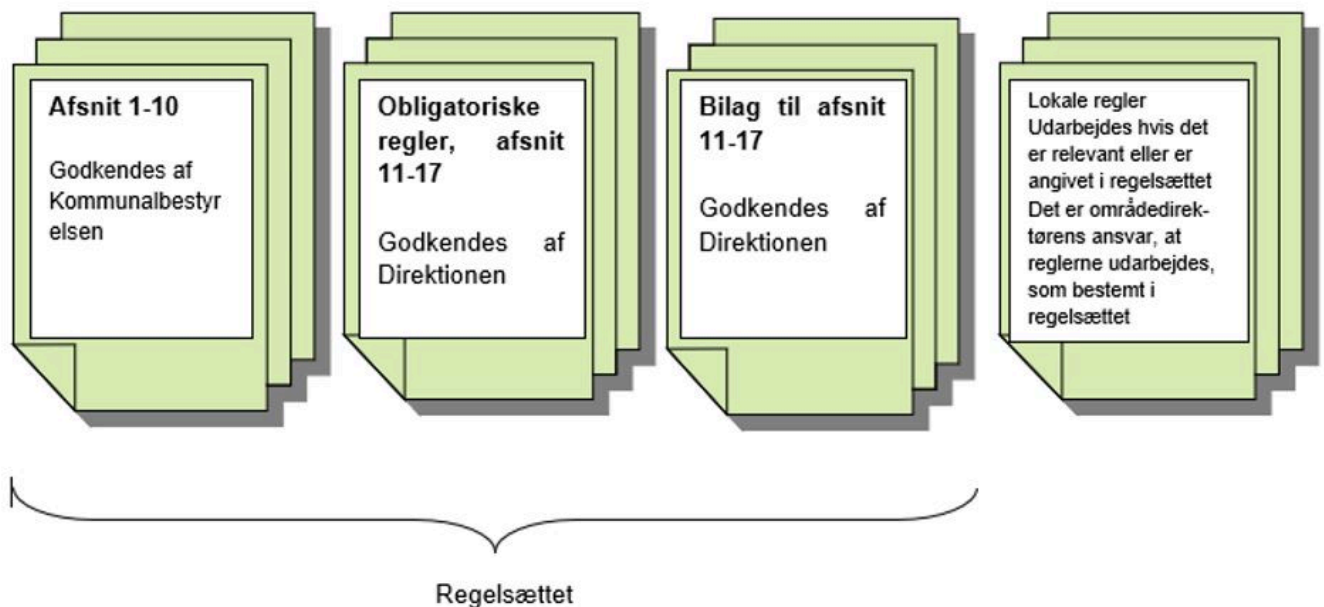
- at ændringer i regelsætets afsnit 1-10 godkendes endeligt (pkt. 1)
- at ændringer i regelsætets afsnit 10-17 inkl. bilag tages til efterretning (pkt. 2)

Sagsfremstilling

Revideringen af regelsættet har resulteret i en række ændringer, der følger af tidligere beslutninger om bl.a. ændret organisering af økonomiopgaverne i kommunen (eksempelvis samling af opgaver i Økonomi og Udbud under KDO), ændret kadence for økonomisager der forelægges politisk og administrativt (eksempelvis antal af forventede regnskaber, afskrivningsopgørelser mm.) samt implementering af en række afbureaukratiseringsforslag (eksempelvis omkring fakturahåndtering mv.).

Ændringer i regelsættet, der alene afspejler allerede truffne beslutninger i særskilte sager, kræver ikke en ny godkendelse og er dermed indarbejdet og ajourført i det opdaterede regelsæt og fremgår ikke af denne sag.

Det gælder dog, at ændringer i regelsættet, der ikke er taget særskilt beslutning om enten politisk eller på direktionsniveau, skal godkendes på rette niveau. Af regelsættet fremgår det således, at ændringer i afsnittene 1-10 skal godkendes af Kommunalbestyrelsen, mens ændringer i den øvrige del af regelsættet (afsnit 11-17 inkl. bilag) skal godkendes af direktionen som illustreret nedenfor.

1. Ændringer, der skal godkendes af Kommunalbestyrelsen (afsnit 1-10)

Økonomi og Udbud har i forbindelse med revisionen af regelsættet identificeret følgende ændringer i afsnit 1-10 som kræver en politisk godkendelse.

1.1 Ændringer i afsnit 10.14 om borgmesterpåtegninger

Undtagelse af krav om direktionsgodkendelse af personaleudvidelser på hovedkonto 6, således at midlertidige personaleudvidelser på hovedkonto 6, hvis disse finansieres af eksterne tilskudsmidler, undtages fra kravet om direktionsgodkendelse forud for udvalgsbehandling.

Økonomi og Udbud indstiller, at der gøres en undtagelse for direktionsgodkendelse for personaleudvidelser på hovedkonto 6 i de tilfælde, hvor disse er midlertidige og finansieres af eksterne tilskudsmidler.

Formålet med ændringen er at reducere omfanget af sager til behandling i direktionen og samtidig forenkle sagsgennemgangen for ukomplicerede udgiftsneutrale bevillingssager om modtagelse af eksterne tilskud. Dermed reduceres det administrative ressourceforbrug i forvaltningen og direktionen.

1.2 Nyt afsnit 10.15 og nyt bilag 9 om tegningsregler

Økonomi og Udbud (ØU) har erfaret, at der i forvaltningen er behov for et dokument, som beskriver kommunens overordnede tegningsregler og beløbsgrænser for, hvem der tegner kommunen i forskellige forhold og situationer. Særligt har dette været efterspurgt, når der skal underskrives dokumenter, der forpligter kommunen (aftaler, kontrakter, afgørelse mv.), hvor der har været tvivl om, hvem der har kompetencen til at tegne kommunen, og i givet fald

til hvilken beløbsgrænse. I den anledning har ØU i samarbejde med områderne udarbejdet et nyt bilag til regelsættet, som har til formål at gøre det tydeligere, hvem der har kompetence til at tegne kommunen.

Desuden tjener bilaget som legitimation i forhold til hvilken personkreds, der er befuldmægtiget til at varetage kommunens interesser, herunder indgå bindende aftaler og træffe afgørelser med bindende økonomisk virkning for Kommunalbestyrelsen.

xt-decoration: underline;">2. Ændringer, der alene skal til orientering i Kommunalbestyrelsen (afsnit 11-17 og bilag)

Økonomi og Udbud har i forbindelse med revisionen af regelsættet også identificeret følgende ændringer i afsnit 11-17, som har været til direktionens godkendelse og som forelægges til politisk orientering.

2.1 Ændring i bilag 15 om ledelsestilsyn

Økonomi og Udbud har ændret kadencen for, hvornår direktionen får forelagt en orientering om ledelsestilsyn. Dette vil fremover ske på baggrund af en konkret vurdering af anvisningsprocenten eller kvaliteten af de gennemførte ledelsestilsyn. Vurderingen af behovet for en sagsfremstilling til direktionen vil blive foretaget af Økonomi og Udbud løbende i stedet for, at der forelægges en sag efter en fast kadence f.eks. to gange årligt, som var beskrevet i regelsættet.

Dette er vurderet hensigtsmæssigt, da Økonomi og Udbud hver måned har en tæt opfølgning på de gennemførte ledelsestilsyn samt anvisningsprocenten og kan på den måde løbende vurdere behovet for en direktionsorientering.

2.2 Nyt bilag 17 om god bogføringsskik

Økonomi og Udbud har udarbejdet et nyt bilag til regelsættet, som omhandler god bogføringsskik.

Bilaget indeholder en beskrivelse af, hvad der er god bogføringsskik, herunder hvilket dokumentationskrav der er nødvendig i forbindelse med forskellige bogføringstyper. Samtidig indeholder bilaget en anvisning og vejledning i, hvordan posteringstekster kan være mere sigende, således at transaktions- og kontrolsporet kan blive så tydeligt som muligt.

Formålet med bilaget er at sikre en god bogføringsstandard, der kan lette og forbedre kommunens egen økonomiopfølgning, ledelsestilsyn samt revision af kommunens årsregnskab.

2.3 Nyt bilag 18 om borgmesterpåtegning

Økonomi og Udbuds vejledning om borgmesterpåtegning, som ligger på Intra, gøres til et nyt bilag til regelsættet. Bilaget indeholder baggrunden for, hvorfor sager skal borgmesterpåtegnes, eksempler på sager til borgmesterpåtegning og en beskrivelse af processen for borgmesterpåtegning.

Vejledningen er et vigtigt element til kommunens bevillingssager, og det er derfor relevant at have med som bilag til Principper for Økonomistyring.

2.4 Præcisering samt lempeligere krav i bilag 14 om tilsyn med tilskud til private og selvejende institutioner, foreninger m.fl.

Bilag 14 til regelsættet beskriver reglerne for det økonomiske tilsyn, der skal foretages i kommunen for de tilskud, der ydes fra kommunen til private eller selvejende institutioner, organisationer, foreninger mm.

Bilaget er præciseret med nye retningslinjer for aflæggelse af regnskab og lempeligere krav til ekstern revision. De tidligere regler stillede ret stramme krav til ekstern revision, som i flere tilfælde betød at en stor del af det bevilligede tilskud kom til at blive anvendt på revisionsudgifter i stedet for til formålet med tilskuddet. De tidligere krav fremgår af tabel 1.

Tabel 1. Tidligere krav til regnskabsaflæggelse og revision

Tilskudsstørrelse	Regnskabskrav
< 10.000 kr.	Ingen krav til aflæggelse af regnskab
> 10.000 kr.	Krav om indsendelse af regnskab/dokumentation
Over 100.000 kr. (Kun SSA)	Krav om revideret regnskab af en statsautoriseret revisor

Økonomi og Udbud har sammen med alle fagområder vurderet grænserne for krav om ekstern revision, ligesom vi har konkretiseret krav til regnskabsform, erklæringstyper mv. afhængig af tilskuddets størrelse. Således er der nu i bilag 14 fastsat samme krav til regnskab og revision på tværs af alle kommunens fagområder.

De nye krav om regnskabsaflæggelse og revision er inspireret af de statslige krav for tilskud og fremgår af tabel 2.

Tabel 2. Nye krav til regnskabsaflæggelse og revision

Tilskudsstørrelse	Regnskabskrav	Regnskabsform
0-10.000 kr.	Ingen krav til aflæggelse af regnskab	
10.000-100.000 kr.	Krav om indsendelse af regnskab udarbejdet af regnskabskyndig medarbejder	Der kan anvendes kommunens regnskabsskabelon eller lignende
100.000-250.000 kr.	Krav om indsendelse af regnskab udarbejdet af regnskabskyndig medarbejder samt underskrevet ledelseserklæring om at udgifterne er afholdt i henhold til bevillingsskrivelsen (tro og love)	Der kan anvendes kommunens regnskabsskabelon eller lignende samt evt. årsregnskab
250.000-500.000 kr.	Krav om indsendelse af revideret regnskab. Regnskabet skal være revideret af en registreret revisor. Erklæringstype skal som minimum være en udvidet gennemgang.	Årsregnskab
Over 500.000 kr.	Indsendelse af revideret regnskab. Regnskabet skal revideres af en statsautoriseret revisor. Erklæringstype skal være med høj grad af sikkerhed.	Årsregnskab

Økonomi

Nej

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Magistraten 20.november 2023 og Kommunalbestyrelsen 4.december 2023

Historik**Indstilling 20. november 2023, pkt. 309:**

Direktionen indstiller til Magistraten,

- at ændringer i regelsættes afsnit 1-10 godkendes og forelægges Kommunalbestyrelsen til endelig godkendelse (pkt. 1)
- at ændringer i regelsættes afsnit 10-17 inkl. bilag tages til efterretning (pkt. 2)

Bilag

Principper for Økonomistyring i Frederiksberg Kommune

Nyt Bilag 9. Tegningsregler

Punkt 238: 2. forventede regnskab 2023

00.30.14-S00-2-23

Resume

Sagen indeholder forvaltningens andet og sidste samlede prognose for regnskabsresultatet 2023. 2. forventede regnskab bygger på forventninger samt faktisk forbrug i årets første ni måneder. Konklusionen er at det forventede regnskab for 2023 udviser et marginalt mindreforbrug, og må betragtes som værende i balance.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten indstiller,

1. at 2. forventede regnskab 2023 tages til efterretning med de faldne bemærkninger:
2. at følgende tillægsbevillinger meddeles under serviceudgifter:
  1. Merudgifter på driften i 2023 på 21,3 mio. kr. og mindreudgifter i 2024 på -6,7 mio. kr. tillægsbevilges med modpost på puljen til uforudsete udgifter i hhv. 2023 og 2024, jf. bilag 3,
  2. Merudgifter på driften vedr. merudgifter relateret til Ukraine i 2023 på 28,2 mio. kr. tillægsbevilges med 26,6 mio. kr. på puljen til Ukraine-udgifter og 1,6 mio. kr. med modpost på puljen til uforudsete udgifter.
  3. Merudgifter på driften i 2023 på 16,0 mio. kr. tillægsbevilges med modpost på kassen, jf. bilag 3,
  4. Fra serviceudgifter til overførselsudgifter flyttes der -0,4 mio. kr. i 2023, 0,5 mio. kr. i 2024 og 0,7 mio. kr. i 2025 og frem. Ændringen er samlet set udgiftsneutral for kommunen. Derudover indarbejdes rammeneutrale omplaceringer indenfor og på tværs af udvalg i 2023 og frem, jf. bilag 3. Fra 2025 og frem indarbejdes ændringer i budget 2025,
  5. Overførsler mellem år med 0,05 mio. kr. i 2023, med 1,8 mio. kr. i 2024, med -2,2 mio. kr. i 2025 og med 0,3 mio. kr. i 2026 med modpost på puljen til uforudsete i 2023 og 2024 og kassen i efterfølgende år, jf. bilag 3
3. at følgende tillægsbevillinger meddeles under overførselsudgifter:
  1. Mindreudgifter på driften i 2023 på 3,4 mio. kr., merudgifter i 2024 på 2,5 mio. kr. og merudgifter i 2025 på 2,0 mio. kr. tillægsbevilges med modpost på kassen,
  2. Fra serviceudgifter til overførselsudgifter flyttes der -0,4 mio. kr. i 2023, 0,5 mio. kr. i 2024 og 0,7 mio. kr. i 2025 og frem. Ændringen er samlet set udgiftsneutral for kommunen. Derudover indarbejdes rammeneutrale omplaceringer indenfor og på tværs af udvalg i 2023 og frem, jf. bilag 3. Fra 2025 og frem indarbejdes ændringer i budget 2025,
4. at følgende ændringer af rådighedsbeløb godkendes under anlæg:
  1. Mindreudgifter inden for anlægsrammen på 96,3 mio. kr. i 2023, med modpost på den negative anlægspulje,
  2. Mindreudgifter inden for anlægsrammen på 0,2 mio. kr. i 2023, med modpost på kassen,
  3. Merudgifter for 101,6 mio. kr. inden for anlægsrammen i 2024, med modpost på den negative anlægspulje i 2024,
  4. Mindreudgifter for 3,3 mio. kr. inden for anlægsrammen i 2025 der indarbejdes i budgetforslaget til budget 2025,
  5. Merforbrug udenfor anlægsrammen for 11,9 mio. kr. i 2023 der tillægsbevilges på med modpost på byggekredit jf. bilag 7 med henvisning til bilag 3 vedrørende det finansielle område,
  6. Mindreforbrug uden for anlægsrammen for 11,9 mio. kr. i 2024 hvor mindreudgifter på 22,6 mio. kr. har modpost på kassen og merudgifter på 10,7 mio. kr. tillægsbevilges med modpost på byggekredit jf. bilag 7 med henvisning til bilag 5 vedrørende det finansielle område,
  7. Mindreindtægter uden for anlægsrammen for 5,5 mio. kr. i 2023 med modpost på kassen.
  8. Merindtægter uden for anlægsrammen for 5,5 mio. kr. i 2024 med modpost på kassen.
5. at følgende tillægsbevillinger meddeles under finansielle poster med modpost på kassen:
  1. Nettomerindtægter under skat, tilskud og udligning på 157,0 mio. kr. i 2023, jf. bilag 3,
  2. Nettomerindtægter for 195,4 mio. kr. under lånoptagelse i 2023, og mindreindtægter på 202,4 mio. kr. i 2025, jf. bilag 3
  3. Nettomerudgifter på 76,6 mio. kr. i 2023, 17,4 mio. kr. i 2024 og nettomindreudgifter på 202,4 mio. kr. i 2025 vedr. renter, afdrag og finansforskydninger, jf. bilag 3

6. at kasseforbedring på 26 mio. kr. reserveres til uforudsete udgifter og behov. Eksempelvis merudgifter til nødvendig renovering samt udbygning og fastholdelse af kapacitet, og idet forvaltningen meddeles bemyndigelse til at anvende 500.000 kr. til nødvendige ekstraarbejder i Frederiksberg Svømmehal, idet Magistraten tilkendegav, at man ville se positivt på en nødvendig garantidækning til KB vedrørende tennishallen.

Fagudvalgene tog orienteringen vedrørende 2. forventede regnskab til efterretning.

Sagsfremstilling

Forventede regnskaber indeholder en fuld gennemgang og beskrivelse af kommunens aktuelle økonomiske situation i indeværende år, samt en række tekniske omplaceringer og tillægsbevillinger. For at øge tilgængeligheden og formidlingen er formatet for de forventede regnskaber opsat, så den tekniske del er adskilt fra selve gennemgangen af Frederiksbergs Kommunens økonomi.

Selve prognosen og status på kommunens økonomi fremgår i vedlagte planchesæt (bilag 1). Planchesættet vil blive gennemgået med mulighed for spørgsmål på Magistratens møde 27. november 2023. Derudover vil der i de enkelte udvalg blive gennemgået et planchesæt med fokus på udvalgets økonomi. Udvalgsgennemgangene fremgår af bilag 2. Den mere tekniske del i form af bevillingsmæssige ændringer fremgår af bilag 3. Derudover er der en række bilag med oversigter og samtlige afvigelser vedlagt sagen.

Nedenfor er en helt kort gennemgang af hovedpointerne i 2. forventede regnskab 2023 på service, overførsler og anlæg. Sidst er en læsevejledning til bilagene vedlagt denne sag.

Serviceudgifter

På service forventes mindreudgifter for 5,2 mio. kr. I denne forventning indgår forventede udgifter til at dække modtagelse af ukrainske flygtninge, som i 2. forventede regnskab er opgjort til 28,2 mio. kr. Til dækning af udgifterne relateret til Ukraine er der en pulje på 26,6 mio. kr. som dels består midler afsat i budgettet og dels kompensation fra staten. Det efterlader en difference vedr. Ukraine på 1,6 mio. kr. som dækkes af puljen til uforudsete udgifter.

Det forventede resultat på service må betegnes som balance, med den usikkerhed der er i et budget på Frederiksbergs størrelse. Den forventede afvigelse svarer til 0,2 pct. af det samlede budget, dette skyldes bl.a. stor fokus på budgetoverholdelse. I det forventede resultat ligger dog også områder, hvor der har været udgiftsvækst i 2023. Det er særligt det specialiserede voksenområde, hvor der derfor vil være behov for stram styring og fokus på budgetoverholdelse i 2024.

For en uddybning af service henvises til bilag 1 og 2.

Overførselsudgifter

Overførselsudgifterne udviser balance efter tillægsbevillinger. Heri ligger en forudsætning om de overskydende midler i 2023 indgår i investeringen i det digitale jobcenter i 2024 og 2025:

For en uddybning af overførselsudgifter henvises til bilag 1 og 2.

Anlæg

På anlæg forventes der på baggrund af 2. forventede regnskab et mindreforbrug på 4,9 mio. kr. der dog er udtryk for forskydninger til efterfølgende år. Før 2. forventede regnskab er der iværksat anlægsprojekter for mere end rammen, hvilket styringsmæssigt følger kommunens principper, da der erfaringsmæssigt kommer forskydninger ud af året. I 2. forventede regnskab 2023 forskydes projekter for 97 mio. kr. til 2024 og 2025. Forventningen er at der i den resterende del af året vil komme yderligere forskydninger, der øger mindreforbruget.

For yderligere uddybning af forskydningerne i 2. forventede regnskab henvises til bilag 6 og 7.

Bilagsoversigt:

Til sagen om 2. forventede regnskab 2023 er en række bilag, der uddyber og beskriver ovenstående forhold. Bilagene er:

1. **2. forventede regnskab 2023 – gennemgang til Magistraten:** Planchegennemgang af den samlede økonomi – service-, overførsels- og anlægsudgifter. Beskrivelse af udfordring, finansiering og løsningsforslag.
2. **Samlet udvalgsgennemgang:** Uddybende gennemgang af de enkelte fagudvalg i plancher.
3. **Notat om bevillingsmæssige ændringer:** Gennemgang af bevillingsmæssige ændringer i form af udgiftsneutrale omplaceringer, tillægsbevillinger og driftsoverførsler på hhv. service-, overførsels- og anlægsudgifter
4. **Bevillingsoversigt:** Økonomioversigt fordelt på udvalg.
5. **Strukturel balance, resultat og kassebeholdning:** Økonomioversigt over kommunens finansielle status.
6. **Anlægsafvigelser fordelt på udvalg:** Økonomioversigt over anlægsområdet.

Beskrivelser af afvigelser på anlægsprojekter: Uddybende oversigt over de enkelte anlægsprojekter

Økonomi

Sagens økonomiske konsekvenser fremgår af bilagene.

Borgmesterpåtegning

Nej.

Behandling

Magistraten og fagudvalg 27. november 2023 og kommunalbestyrelsen 4. december 2023.

Historik

Indstilling 27. november 2023:

Direktionen indstiller,

1. at 2. forventede regnskab 2023 tages til efterretning
2. at følgende tillægsbevillinger meddeles under serviceudgifter:
  1. Merudgifter på driften i 2023 på 21,3 mio. kr. og mindreudgifter i 2024 på -6,7 mio. kr. tillægsbevilges med modpost på puljen til uforudsete udgifter i hhv. 2023 og 2024, jf. bilag 3,
  2. Merudgifter på driften vedr. merudgifter relateret til Ukraine i 2023 på 28,2 mio. kr. tillægsbevilges med 26,6 mio. kr. på puljen til Ukraine-udgifter og 1,6 mio. kr. med modpost på puljen til uforudsete udgifter.
  3. Merudgifter på driften i 2023 på 16,0 mio. kr. tillægsbevilges med modpost på kassen, jf. bilag 3,
  4. Fra serviceudgifter til overførselsudgifter flyttes der -0,4 mio. kr. i 2023, 0,5 mio. kr. i 2024 og 0,7 mio. kr. i 2025 og frem. Ændringen er samlet set udgiftsneutral for kommunen. Derudover indarbejdes rammeneutrale omplaceringer indenfor og på tværs af udvalg i 2023 og frem, jf. bilag 3. Fra 2025 og frem indarbejdes ændringer i budget 2025,
  5. Overførsler mellem år med 0,05 mio. kr. i 2023, med 1,8 mio. kr. i 2024, med -2,2 mio. kr. i 2025 og med 0,3 mio. kr. i 2026 med modpost på puljen til uforudsete i 2023 og 2024 og kassen i efterfølgende år, jf. bilag 3
3. at følgende tillægsbevillinger meddeles under overførselsudgifter:
  1. Mindreudgifter på driften i 2023 på 3,4 mio. kr., merudgifter i 2024 på 2,5 mio. kr. og merudgifter i 2025 på 2,0 mio. kr. tillægsbevilges med modpost på kassen,
  2. Fra serviceudgifter til overførselsudgifter flyttes der -0,4 mio. kr. i 2023, 0,5 mio. kr. i 2024 og 0,7 mio. kr. i 2025 og frem. Ændringen er samlet set udgiftsneutral for kommunen. Derudover indarbejdes rammeneutrale omplaceringer indenfor og på tværs af udvalg i 2023 og frem, jf. bilag 3. Fra 2025 og frem indarbejdes ændringer i budget 2025,
4. at følgende ændringer af rådighedsbeløb godkendes under anlæg:
  1. Mindreudgifter inden for anlægsrammen på 96,3 mio. kr. i 2023, med modpost på den negative anlægspulje,
  2. Mindreudgifter inden for anlægsrammen på 0,2 mio. kr. i 2023, med modpost på kassen,
  3. Merudgifter for 101,6 mio. kr. inden for anlægsrammen i 2024, med modpost på den negative anlægspulje i 2024,
  4. Mindreudgifter for 3,3 mio. kr. inden for anlægsrammen i 2025 der indarbejdes i budgetforslaget til budget 2025,
  5. Merforbrug udenfor anlægsrammen for 11,9 mio. kr. i 2023 der tillægsbevilges på modpost på byggekredit jf. bilag 7 med henvisning til bilag 3 vedrørende det finansielle område,
  6. Mindreforbrug uden for anlægsrammen for 11,9 mio. kr. i 2024 hvor mindreudgifter på 22,6 mio. kr. har modpost på kassen og merudgifter på 10,7 mio. kr. tillægsbevilges med modpost på byggekredit jf. bilag 7 med henvisning til bilag 5 vedrørende det finansielle område,
  7. Mindreindtægter uden for anlægsrammen for 5,5 mio. kr. i 2023 med modpost på kassen.

8. Merindtægter uden for anlægsrammen for 5,5 mio. kr. i 2024 med modpost på kassen.
5. at følgende tillægsbevillinger meddeles under finansielle poster med modpost på kassen:
  1. Nettomerindtægter under skat, tilskud og udligning på 157,0 mio. kr. i 2023, jf. bilag 3,
  2. Nettomerindtægter for 195,4 mio. kr. under lånoptagelse i 2023, og mindreindtægter på 202,4 mio. kr. i 2025, jf. bilag 3
  3. Nettomerudgifter på 76,6 mio. kr. i 2023, 17,4 mio. kr. i 2024 og nettomindreudgifter på 202,4 mio. kr. i 2025 vedr. renter, afdrag og finansforskydninger, jf. bilag 3
6. at kasseforbedring på 26 mio. kr. reserveres til uforudsete udgifter og behov. Eksempelvis merudgifter til nødvendig renovering samt udbygning og fastholdelse af kapacitet.

Direktionen indstiller, at fagudvalgene tager orienteringen vedrørende 2. forventede regnskab 2023 til efterretning.

Beslutning fra Undervisningsudvalget 2022-25, 27. november 2023, pkt. 111:
Undervisningsudvalget tog orientering vedr. 2. forventede regnskab til efterretning.

Beslutning fra Børneudvalget 2022-25, 27. november 2023, pkt. 93:
Børneudvalget tog orienteringen vedr. 2. forventede regnskab til efterretning.

Beslutning fra Miljø- og Trafikudvalget 2022-25, 27. november 2023, pkt. 206:
Miljø- og Trafikudvalget tog orienteringen til efterretning.

Beslutning fra Sundheds- og Forebyggelsesudvalget 2022-25, 27. november 2023, pkt. 68:
Sundheds- og Forebyggelsesudvalget tog orienteringen vedrørende 2. forventede regnskab 2023 til efterretning.

Beslutning fra Arbejdsmarkeds-, Vækst- og Uddannelsesudvalget 2022-25, 27. november 2023, pkt. 76:
Arbejdsmarked-, Vækst- og Uddannelsesudvalget tog orienteringen vedrørende 2. forventede regnskab 2023 til efterretning. Udvalget ønsker at følge etableringen af det digitale jobcenter.

Beslutning fra Kultur og Fritidsudvalget 2022-25, 27. november 2023, pkt. 108:
Kultur- og Fritidsudvalget tog orienteringen til efterretning.

Beslutning fra By- og Erhvervsstrategisk udvalg 2022-25, 27. november 2023, pkt. 55:
By- og Erhvervsstrategisk udvalg tog orienteringen til efterretning.

Beslutning fra Klima-, Plan- og Boligudvalget 2022-25, 27. november 2023, pkt. 156:
Klima-, Plan- og Boligudvalget tog orienteringen vedrørende 2. forventede regnskab 2023 til efterretning.

Bilag

2.01 Magistraten - 2FR Udvalgsgennemgang

2.11 By- og Erhvervsstrategisk Udvalg - 2FR Udvalgsgennemgang

2.10 Sundheds- og Forebyggelsesudvalget - 2FR Udvalgsgennemgang

2.09 Arbejdsmarkeds-, Vækst- og Uddannelsesudvalget - 2FR Udvalgsgennemgang

Bilag 1 2. forventede regnskab

2.07 Socialudvalget - 2FR Udvalgsgennemgang

2.06 Børneudvalget - 2FR Udvalgsgennemgang

2.05 Kultur- og Fritidsudvalget - 2FR Udvalgsgennemgang

2.04 Ældre- og Omsorgsudvalget - 2FR Udvalgsgennemgang

2.03 Undervisningsudvalget - 2FR Udvalgsgennemgang

2.02 Klima-, Plan- og Boligudvalget - 2FR Udvalgsgennemgang

Bilag 3 Bevillingsmæssige ændringer

Bilag 4 Bevillingsoversigt 2. forventede regnskab

Bilag 5 Strukturel balance, resultat og kassebeholdning

Bilag 7 Beskrivelser af afvigelser på anlægsprojekter

Punkt 239: Godkendelse af takster for 2024 samt ændrede leveringsbestemmelser for vand og spildevand

13.00.00-P24-1-23

Resume

Frederiksberg Forsyning A/S har fremsendt reviderede leveringsbestemmelser for vand (vandregulativ) og spildevand (betalingsvedtægt) med henblik på kommunalbestyrelsens godkendelse. Frederiksberg Forsyning A/S har desuden fremsendt prisblade (takster) for vandpris og vandafledningsafgift for 2024 med henblik på kommunalbestyrelsens legalitetsgodkendelse. Forvaltningen anbefaler, at leveringsbestemmelserne godkendes. Forvaltningen oplyser desuden, at prisbladene er beregnet i overensstemmelse med gældende regler, hvorfor en legalitetsgodkendelse af prisbladene anbefales.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten indstiller,

1. at Frederiksberg Forsynings reviderede leveringsbestemmelser (vandregulativ og betalingsvedtægt) godkendes,
2. at Frederiksberg Forsynings forslag til prisblade for vandpris og vandafledningsafgift 2024 godkendes.

Sagsfremstilling

Frederiksberg Forsyning A/S har på vegne af bestyrelserne for Frederiksberg Vand A/S og Frederiksberg Spildevand A/S fremsendt reviderede leveringsbestemmelser samt prisblade for vandpris og vandafledningsafgift for 2024 med henblik på kommunalbestyrelsens godkendelse.

Kommunalbestyrelsens godkendelse af leveringsbestemmelserne (vandregulativ og betalingsvedtægt) sker i henhold til vandforsyningslovens § 55, stk. 2, og spildevandsbetalingslovens § 3, stk. 2.

Kommunalbestyrelsens godkendelse af vandpris og vandafledningsafgift sker i henhold til vandforsyningslovens § 53, stk. 1, og spildevandsbetalingslovens § 3, stk. 1. Kommunalbestyrelsens godkendelse af taksterne i prisbladene er alene en legalitetsgodkendelse. Det vil sige, at kommunalbestyrelsen skal godkende, at prisbladene er i overensstemmelse med gældende regler og administrative bestemmelser. Det er således ikke selve prisen, der skal godkendes. En legalitetsgodkendelse omfatter kontrol af, at priserne er fastsat i overensstemmelse med det prisloft, der er fastsat af Forsyningssekretariatet under Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Derudover skal det sikres, at nyere lovgivning er integreret i prisbladene.

Leveringsbestemmelser - fælles

Leveringsbestemmelserne blev senest opdateret i slutningen af 2019. Leveringsbestemmelserne er nu blevet opdateret, så de er i overensstemmelse med koncernens navne, den nyeste retspraksis og lovgivning.

Generelt er der indføjet en bestemmelse om, at forsyningen ikke yder erstatning eller kompensation til private eller erhvervsdrivende som følge af ledningsrenovering, reparation af ledningsnettet eller andre arbejder på forsyningsnettet. Bestemmelsen er indføjet på baggrund af gældende retspraksis på området.

Leveringsbestemmelser (betalingsvedtægt) - spildevand

Selskabsnavnet er ændret fra Frederiksberg Kloak til Frederiksberg Spildevand, og ordet kloak er generelt ændret til spildevand.

Ansvarsfordelingen mellem kunden og spildevandselskabet for afledning er blevet præciseret i overensstemmelse med gældende lovgivning. Det fremgår nu direkte, at kunden er ansvarlig for afledning fra under terræn, mens spildevandsselskabet er ansvarlig for afledning fra (over) terræn.

Muligheden for delvis udtræden af spildevandsselskabet er blevet uddybet, fx i relation til afkobling af regnvand i forbindelse med etablering af en LAR-løsning.

Der er tilføjet en bestemmelse om forbud mod at installere installationer til rottebekæmpelse i spildevandsselskabets ledninger samt en ansvarsfraskrivelse, såfremt sådanne installationer installeres uden spildevandsselskabets vidende.

Leveringsbestemmelser (vandregulativ) - vand

Det har været nødvendigt at præcisere, at vandregulativet (leveringsbestemmelser for vand) ikke følger Normalregulativet (Naturstyrelsens vejledning fra 2014), da der findes flere unikke forhold på Frederiksberg, bl.a. at kunder ejer stikledningen helt frem til hovedledningen.

Der er indsat en definition af blødgjort vand i pkt. 2.1.3.

Der findes flere steder på Frederiksberg, at der er flere målere på samme stikledning. Det har givet nogle udfordringer, når ejeren af stikledningen ønsker den flyttet. Der er derfor sat en hjemmel ind til, at forsyningen kan kræve, at der etableres en eller flere stikledninger, hvis der er behov herfor. Bestemmelsen er sat ind som pkt. 5.2.4.

Vandselskabet oplever til stadighed, at der foretages arbejder og ændring af jordledning, uden at forsyningen bliver orienteret. Derfor indsættes en bestemmelse i pkt. 6.3.5. om, at forsyningen kan kræve sådanne arbejder anmeldt.

Der findes på Frederiksberg en række målere, hvor der intet vandforbrug er, og det kan være uhensigtsmæssigt og potentielt vandforurenende. Derfor er der indsat en bestemmelse i pkt. 7.7.2. om, at forsyningen kan kræve en måler nedtaget, når der intet forbrug er.

Forsyningen oplever ofte, at nedtagne vandmålere ikke bliver indleveret. Det beskrives derfor nu i pkt. 7.8.2, at VVS-installatøren kan ifalde erstatningsansvar, hvis måleren ikke indleveres. I pkt. 11.2.2. er det præciseret, at nedtagen vandmåler, hvor der fortsat er vandforbrug, betragtes som tyveri.

Den nye bestemmelse i pkt. 11.4.3. præciserer, at forsyningen kan afbryde vandforsyningen, hvis der konstateres vandspild.

I pkt. 13.5.3. er det præciseret, at kunden betaler de faktiske omkostninger ved forlængelser af stikledningen.

Vandpris og vandaflædningsafgift

Frederiksberg Forsyning A/S har - ud fra de økonomiske rammer fastlagt af Forsyningssekretariatet - beregnet vandpriser og vandaflædningsafgifter for 2024 således (ekskl. moms og afgifter):

Frederiksberg Vand A/S: 15,30 kr. pr. m³ (ekskl. vandafgift).

Frederiksberg Spildevand A/S: 21,29 kr. pr. m³.

For vandprisen betyder det en stigning fra 11,23 kr. pr. m³ i 2023 til 15,30 kr. pr. m³ i 2024. Abonnementsbetalingen foreslås fastsat uændret i forhold til 2023.

For prisen på vandaflledning betyder det en stigning fra 19,17 kr. pr. m³ i 2023 til 21,29 kr. pr. m³ i 2024.

Den totale pris for vand og spildevand, inkl. afgifter og moms, vil i 2024 udgøre 53,70 kr. pr. m³, hvor den i 2023 udgør 45,96 kr. pr. m³ – en stigning på 7,74 kr. pr. m³.

Konsekvenserne af prisstigningerne, for udvalgte standardkunder, fremgår af nedenstående oversigt. Samlede omkostninger pr. år inkl. moms og afgifter pr. kundegruppe:

	2023	2024	Stigning
Standard lejlighed 75 m ² og 80 m ³ , kr.	4.047	4.666	619
Standard villa 200 m ² og 160 m ³ , kr.	7.724	8.962	1.238

Der er lovmæssigt indført en trappemodel for vandaflledning. Ved forbrug over 500 m³ og under 20.000 m³ skal der gives en rabat på 20 % af basistaksten, svarende til en takst på 17,03 kr. pr. m³ efter rabat. Og for forbrug over 20.000 m³ skal der gives en rabat på 60 % af basistaksten, svarende til en takst på 8,52 kr. pr. m³ efter rabat.

By-, Kultur- og Miljøområdet vurdering

Forvaltningen vurderer, at udkastet til nye leveringsbestemmelser kan godkendes. Forvaltningen oplyser desuden, at prisbladene er beregnet i overensstemmelse med reglerne, hvorfor en legalitetsgodkendelse anbefales. Det bemærkes, at forsyningsselskabernes bestyrelser godkendelse af prisbladene først sker efter publiceringen af denne sag. Forvaltningens indstilling om godkendelse er derfor betinget af bestyrelsernes godkendelse.

Økonomi

Området er takstfinansieret. Ingen økonomiske konsekvenser som følge af denne sag.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Magistraten og Kommunalbestyrelsen

Historik

Indstilling 27. november 2023, pkt. 325:

Forvaltningen indstiller,

1. at Frederiksberg Forsynings reviderede leveringsbestemmelser (vandregulativ og betalingsvedtægt) godkendes,
2. at Frederiksberg Forsynings forslag til prisblade for vandpris og vandaflædningsafgift 2024 godkendes.

Bilag

Uddrag fra indstillingen om ændrede leveringsbestemmelser

Udkast til leveringsbestemmelser - Spildevand 2023

Udkast til leveringsbestemmelser - Vand 2023

Bestyrelsesreferat 9.3.2023 - uddrag

Anmodning om Frederiksberg Kommunes godkendelse af vand- og vandaflædningsafgift 2024

Årsrapport 2022 Frederiksberg Spildevand

Årsrapport 2022 Frederiksberg Vand

FS Afgørelse om økonomiske rammer - Frederiksberg Spildevand

FS Bilag A - Frederiksberg Spildevand

FS Bilag C - Frederiksberg Spildevand

FS Bilag A - Frederiksberg Vand

FS Statusmeddelelse - Frederiksberg Vand

Prisblad Frederiksberg Spildevand 1 januar 2024

Prisblad Frederiksberg Vand 1 januar 2024

Punkt 240: Social- og Boligstyrelsens årsrapport om socialtilsynenes virksomhed i 2022

00.15.00-A00-112-23

Resume

Social- og Boligstyrelsen udgiver årligt en rapport om de fem socialtilsyns virksomhed. Årsrapporten for 2022 samt tilhørende baggrundsrapport er offentliggjort, og det fremgår af lov om socialtilsyn, at kommunalbestyrelsen skal behandle rapporten på et møde, senest 3 måneder efter offentliggørelse. Sagen har været forelagt Magistraten d. 27.11.23, uden bemærkninger.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten indstiller, at Social- og Boligstyrelsens årsrapport for 2022 tages til efterretning.

Sagsfremstilling

Social- og Boligstyrelsen har udgivet en årsrapport om de fem socialtilsyns virksomhed i 2022. Rapporten indeholder fakta, nøgletal og undersøgelsesresultater vedrørende socialtilsynenes aktiviteter i 2022. Som tillæg til årsrapporten er der desuden udgivet en baggrundsrapport, som indeholder oplysninger om socialtilsynenes økonomi for 2022, sammensætning af personalet i socialtilsynene, udviklingen i magtanvendelsesindberetninger samt whistleblowerordningen.

Det fremgår af lov om socialtilsyn, at kommunalbestyrelsen i de fem tilsynskommuner er forpligtet til at behandle Social- og Boligstyrelsens årsrapport, og at der skal ske en aktiv politisk drøftelse af årsrapporten med fokus på, om det enkelte socialtilsyns opgavevaretagelse og sagsbehandling er tilfredsstillende og i overensstemmelse med socialtilsynslovens formål.

Årsrapporten samt et resumé af årsrapporten er vedlagt til orientering.

Sagen forelægges til drøftelse i Magistraten før drøftelsen i kommunalbestyrelsen.

Socialtilsyn Hovedstaden vurderer ikke, at der er særlige forhold, som Magistraten eller kommunalbestyrelsen bør være opmærksomme på i denne drøftelse. Socialtilsyn Hovedstaden har generelt en høj kvalitet i opgaveløsningen og skiller sig ikke nævneværdigt ud i de sammenstillinger mellem de fem socialtilsyn, som er indeholdt i årsrapporten.

Blandt resultaterne i Social- og Boligstyrelsens årsrapport for 2022 kan nævnes:

- I 2022 blev der truffet 83 afgørelser om påbud og 32 afgørelser om skærpet tilsyn på tilbudsområdet. Socialtilsyn Hovedstaden traf heraf 23 afgørelser om påbud og ti afgørelser om skærpet tilsyn.
- I 2022 blev der udstedt seks sanktioner i form af påbud eller skærpet tilsyn på plejefamilieområdet. Socialtilsyn Hovedstaden traf heraf to afgørelser om påbud. Socialtilsyn Hovedstaden traf ikke nogen afgørelser om skærpet tilsyn på plejefamilieområdet i 2022.
- I 2022 blev 11 godkendelser på tilbudsområdet og 17 godkendelser på plejefamilieområdet bragt til ophør af socialtilsynene. Socialtilsyn Hovedstaden traf heraf én afgørelse om ophør på tilbudsområdet og to afgørelser om ophør på plejefamilieområdet.

Derudover skal følgende bemærkes:

- Socialtilsyn Hovedstaden havde i 2022 en relativt høj sagsbehandlingstid på ansøgninger om nygodkendelser på tilbudsområdet sammenholdt med de øvrige socialtilsyn. Det vurderes, at dette blandt andet skyldes en forskellig praksis for, hvornår godkendelsessager lukkes. Socialtilsyn Hovedstaden har fokus på at nedbringe sagsbehandlingstiden og har derfor besluttet at foretage en mindre ændring i den interne organisering af opgaven med at godkende tilbud. Det forventes, at denne ændring i kombination med en styrket formidling til tilbuddene om, hvilke krav, Socialtilsyn Hovedstaden stiller til tilbuddene i ansøgningsprocessen, vil kunne nedbringe sagsbehandlingstiden i 2024. Socialtilsyn Hovedstaden vil løbende følge udviklingen.

- En relativt høj andel af de private og offentlige tilbud fik ikke godkendt deres årsbudgetter for 2023 inden for de fastsatte tidsfrister (1. januar og 1. april 2023). Dette skal dog ses i lyset af, at Socialtilsyn Hovedstaden indførte en ny budgetscreeningsmetode i forbindelse med godkendelsen af tilbuddenes årsbudgetter for 2024. Der har i forbindelse med ibrugtagning af budgetscreeningsmetoden vist sig at være behov for at justere metoden. Disse justeringer er nu foretaget, og de foreløbige resultater peger på en væsentligt mere rettidig proces for godkendelse af tilbuddenes årsbudgetter for 2024. Socialtilsyn Hovedstaden følger progressionen i godkendelsen af tilbuddenes årsbudgetter for 2024 tæt.
- I Social- og Boligstyrelsens undersøgelse af tilsynskonsulenternes oplevelse af samarbejdet med økonomikonsulenterne i socialtilsynene ses et lidt lavere niveau af samarbejde i Socialtilsyn Hovedstaden sammenholdt med de øvrige socialtilsyn. Dette skal dog ses i lyset af, at Social- og Boligstyrelsens undersøgelse blev foretaget relativt kort tid efter, at Socialtilsyn Hovedstaden havde overtaget specialistfunktionen vedr. tilsyn med tilbud, der indgår i koncerner eller koncernlignende konstruktioner. Denne funktion har vist sig at rumme en større opgavemæssig volumen og kompleksitet end først antaget – særligt hvad angår det økonomiske tilsyn. Tidsmæssigt faldt Social- og Boligstyrelsens undersøgelse desuden sammen med indførelsen af en ny samarbejdsmodel mellem økonomikonsulenter og tilsynskonsulenter i Socialtilsyn Hovedstaden. På undersøgelsestidspunktet var denne model endnu ikke fuldt implementeret. Socialtilsyn Hovedstaden vil evaluere den nye samarbejdsmodel i løbet af 2024 med henblik på at undersøge, om der ses de forventede forbedringer i niveauet af samarbejde.

Økonomi

Ingen økonomiske konsekvenser som følge af denne sag.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

Magistraten og kommunalbestyrelsen.

Historik

Indstilling 27. november 2023, pkt. 326:

Forvaltningen indstiller, at Social- og Boligstyrelsens årsrapport for 2022 drøftes og tages til efterretning.

Bilag

Rapport om socialtilsynenes virksomhed 2022

Resumé af Auditfunktionens rapport om socialtilsynenes virksomhed 2022

Punkt 241: Frigivelse af midler - ombygning af Søndervang samt opstart af projekterne 'Ombygning af Søndervang' og 'Udvidelse af Østervang'

27.42.00-P00-3-23

Resume

Kommunalbestyrelsen afsatte 22,3 mio. kr. ved Budget 23 til istandsættelse/vedligehold af det eksisterende Søndervang Plejehjem.

Søndervang Plejehjem er i dag væsentligt udfordret af et betydeligt vedligeholdelsefterslæb i såvel den selvejende som den kommunalt ejede bygning. Der er særligt udfordringer og løbende udgifter til vedligehold af rørføring, ventilation, elevatorer, vinduer, tag og varmecentral. Plejehjemmet vurderes ikke at kunne afholde udgifterne inden for deres afsatte driftsbudget til vedligehold, med henblik på at forlænge ejendommens anvendelse som plejehjem.

Forvaltningen anbefaler med denne sag, at der afsættes en pulje på 3,7 mio. kr. til løbende vedligehold og istandsættelse i perioden frem mod Ny Søndervang ibrugtages forventeligt medio 2025. Midlerne frigives af det afsatte rådighedsbeløb på 22,3 mio. kr. Det foreslås, at der afsættes 0,9 mio. kr. i 2023 og 2,8 mio. kr. i 2024.

Dertil anbefales det med denne sag, at der frigives i alt 2,0 mio. kr. til indledende projektering på projekterne 'Ombygning af Søndervang' og 'Udvidelse af Østervang'. Det foreslås, at der frigives 1,0 mio. kr. af det afsatte rådighedsbeløb i 2024 på 2,5 mio. kr. til projektet 'Ombygning af Søndervang', samt 1,0 mio. kr. af det afsatte rådighedsbeløb i 2024 på 1,7 mio. kr. til projektet 'Udvidelse af Østervang'.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten og Ældre- og Omsorgsudvalget

1. indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 3,7 mio. kr. til nødvendigt vedligehold af Søndervang Plejehjem finansieret af rådighedsbeløb afsat til nødkapacitet på Søndervang fordelt med 0,9 mio. kr. i 2023 og 2,8 mio. kr. i 2024,
2. indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 0,5 mio. kr. til projektering på servicedelen vedr. ombygning af Søndervang finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024,
3. indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 2,0 mio. kr. til projektering på boligdelen vedr. ombygning af Søndervang finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024,
4. indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 0,3 mio. kr. til projektering på servicedelen vedr. udvidelse af Østervang finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024, og at der
5. indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 1,4 mio. kr. til projektering på boligdelen vedr. udvidelse af Østervang finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024.

Sagsfremstilling

Baggrund

Kommunalbestyrelsen godkendte Plejeboligmasterplanen den 9. oktober 2023 (sag nr. 190). Etablering af et nyt plejecenter på Hospitalsgrunden har hidtil udgjort en central del af plejeboligmasterplanen. Forvaltningen blev anmodet om at udarbejde et nyt løsningsscenarie, hvor der ikke etableres et plejecenter på 120 plejeboliger på Hospitalsgrunden.

Kommunalbestyrelsen godkendte med plejeboligmasterplanen et nyt løsningsscenarie, der sikrer etableringen af de 120 plejeboligpladser i 2029 samt plejeboligkapacitet på sigt frem mod 2034. Ombygningen af det eksisterende Søndervang Plejehjem indgår som en central del af plejeboligmasterplanens nye løsningsscenarie med 90 plejeboliger i et nyt projekt i 2029. Dertil indgår også udvidelsen af Østervang Plejecenter med et antal plejeboliger.

Det eksisterende Søndervang drives som en selvejende institution fra to bygninger. En selvejende ejt bygning, der er beliggende på Nylandsvej og en kommunalt ejt bygning på Emil Christian Hansens Vej.

Frederiksberg Kommune har besluttet at udnytte køberetten til den selvejende institution, der er beliggende på Nylandsvej 87. Der planlægges efter, at bygningen på Nylandsvej nedrives og at der etableres nye boliger.

Som det fremgår af plejeboligmasterplanen, vil forvaltningen udarbejde et konkret beslutningsgrundlag til politisk beslutning, hvor der blandt andet træffes beslutning om, hvilken model der vælges for etablering af 90 plejeboliger, herunder muligheden for at ombygge inden for bygningernes egne rammer. Beslutningsgrundlaget var oprindeligt forudsat forelagt fjerde kvartal 2023/primus 2024, hvilket imidlertid ikke har kunnet lade sig gøre på grund af ressourceudfordringer i kommunens anlægsenhed. Beslutningsgrundlaget skal ligeledes kvalificere om det er muligt at etablere det ønskede antal plejeboliger i 2029.

a. Frigivelse af midler til nødvendigt vedligehold af det eksisterende Søndervang Plejehjem

Det eksisterende Søndervang Plejehjem var helt oprindeligt planlagt udfaset i 2018 men på grund af forsinkelser i plejeboligmasterplanen anvendes plejehjemmet stadigvæk. Ved Budget 23 godkendte Kommunalbestyrelsen, at Søndervang Plejehjem anvendes som nødkapacitet efter det Ny Søndervang som er beliggende på nabogrunden er bygget og ibrugtaget

Rambøll har tidligere forestået en gennemgang af bygningerne og her peget på flere forhold, der bør udbedres når ejendommens levetid som plejehjem forlænges. Kommunalbestyrelsen afsatte på denne baggrund 22,3 mio. kr. ved Budget 23 til istandsættelse/vedligehold af plejehjemmet da bygningerne skulle anvendes for en længere periode.

Der er endnu ikke fastlagt en vedligeholdelsesplan for plejehjemmet da denne har afventet en beslutning om den fremadrettede anvendelse af bygningerne. Der er som nævnt ved Budget 24 truffet en beslutning om, at bygningerne fremadrettet skal omdannes til plejeboliger (og altså ikke blot udnyttes som nødkapacitet). Der er som tidligere nævnt for nuværende ikke igangsat undersøgelser om den mest hensigtsmæssige ombygning af den kommunalt ejede bygning, hvorfor det ikke er muligt at udarbejde en vedligeholdelsesplan for plejehjemmet.

Plejehjemmet er i dag væsentligt udfordret af et betydeligt vedligeholdesefterslæb i såvel den selvejende som den kommunalt ejede bygning. Der vurderes at være et stort behov for akut vedligehold, der kun vil øges over de næste år og som ikke kan udsætte til efter ibrugtagningen af det Ny Søndervang i 2025. De vedligeholdelsesmæssige udeståender er i dag til gene for beboere som medarbejdere. Plejehjemmet oplever i dag alvorlige mangler i forhold til blandt andet hyppige brud på rør med deraf følgende vandskader, vinduer i facaden der ikke sidder ordentlig fast, elevatorstop samt udfordringer med såvel ventilation- som varmecentral.

Plejehjemmet kan ikke afholde udgifterne til vedligehold inden for deres afsatte driftsbudget til vedligehold. Det anbefales derfor, at der afsættes en pulje til løbende vedligehold og istandsættelse af uopsættelige arbejder. Der afsættes i første omgang alene midler til vedligehold i 2023 og 2024. Når der foreligger et beslutningsgrundlag for de fremadrettede planer for, hvordan et nyt plejecenter skal realiseres (jævnfør afsnit b nedenfor), vil det være muligt at vurdere bygningernes fremadrettede vedligeholdelsesbehov og vedligeholdelsesplanen blive tilpasset hertil. Det vil herefter være muligt at udarbejde et beslutningsgrundlag, der vil danne grundlag for frigivelse af vedligeholdelsesmidler til at dække 2025.

b. Frigivelse af midler til indledende projektering af projekterne 'Ombygning af Søndervang' og 'Udvidelse af Østervang'

Det anbefales, at der frigives midler til opstart af projekterne 'Ombygning af Søndervang' samt 'Udvidelse af Østervang' med henblik på at forelægge et beslutningsgrundlag til politisk behandling snarest muligt. Et beslutningsgrundlag er en forudsætning for at sikre tilvejebringelsen af 120 plejeboliger i 2029 som erstatning for det plejecenter, der var forudsat etableret på Hospitalsgrunden. Dertil er beslutningsgrundlaget en forudsætning for at kunne udarbejde en vedligeholdelsesplan for det eksisterende Søndervang Plejehjem.

Økonomi

Angående indstillingspunkt 1 - vedligehold af eksisterende Søndervang Plejehjem

Såfremt indstillingens pkt. 1. tiltrædes meddeles anlægsbevilling på 3,7 mio. kr. til nødvendigt vedligehold af Søndervang Plejehjem. Bevillingen finansieres af rådighedsbeløb afsat til nødkapacitet på Søndervang i 2023 og 2024.

De resterende vedligeholdelsesmidler til det eksisterende Søndervang Plejehjem indgår i den samlede planlægning af plejeboligkapacitet på Søndervang som en del af det samlede budget til plejeboligmasterplanen. Kommunalbestyrelsen godkendte med behandlingen af plejeboligmasterplanen 2023, at de anlægsmæssige konsekvenser af plejeboligmasterplanens nye løsningsscenarie håndteres ved Budget 25, hvor forvaltningen forinden har udarbejdet konkrete beslutningsgrundlag for projekterne 'Ombygning af Søndervang', samt 'Udvidelsen af Østervang'.

Nedenfor fremgår en oversigt over midlernes anvendelse.

Forvaltningen anbefaler, at der afsættes en pulje på indtil videre 3,7 mio. kr. til udbedring af de mest presserende vedligeholdsmæssige forhold på det eksisterende Søndervang Plejehjem. Midlerne frigives af det afsatte rådighedsbeløb på 22,3 mio. kr. På baggrund af en faglig vurdering foreslås det, at der afsættes 0,9 mio. kr. i 2023 og 2,8 mio. kr. i 2024. Midlerne anvendes til uopsætteligt vedligehold af blandt andet vinduer, varme/ventilation, faldstammer, rørføring og håndtering af vandskader samt elevatorer.

Emne	Beløb
2023	
Uopsættelig vedligehold (vinduer, varme/ventilation, rørføring, vandskader, faldstammer, elevatorer)	0,9 mio. kr.
2024	
Pulje til akut og uopsættelig vedligehold (vinduer, varme/ventilation, rørføring, vandskader, faldstammer, elevatorer m.m.)	2,8 mio. kr.
I alt	3,7 mio. kr.

Angående indstillingens pkt. 2 og 3 - indledende projektering af 'Ombygning af Søndervang'

Såfremt indstillingens pkt. 2 og 3 tiltrædes meddeles anlægsbevilling på i alt 2,5 mio. kr. med henholdsvis 0,5 mio. kr. på servicedelen til projektering af ombygning af Søndervang og 2,0 mio. kr. på boligdelen til projektering af ombygning af Søndervang. Bevillingen er finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024.

Den samlede bevilling udgør 2,5 mio. kr.

Nedenfor fremgår en oversigt over midlernes anvendelse.

Ombygning af Søndervang	Boligdel	Servicedel	Beløb i alt
BPE-honorar (By-, Byggeri- og Ejendomme)	0,49	0,11	0,6 mio. kr.
Forundersøgelser, analyser og ekstern rådgivning	1,56	0,35	1,9 mio. kr.
Total	2,0	0,5	2,5 mio. kr.

Der er samlet afsat 270,0 mio. kr. til ombygning af Søndervang i perioden mellem 2024-2027.

Angående indstillingens pkt. 4 og 5 - 'Udvidelse af Østervang'

Såfremt indstillingens pkt. 4 og 5 tiltrædes meddeles anlægsbevilling på henholdsvis 0,3 mio. kr. på servicedelen til projektering af udvidelse af Østervang Plejecenter og 1,4 mio. kr. på servicedelen til projektering af udvidelse af Østervang Plejecenter. Bevillingen er finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024.

Den samlede bevilling udgør 1,7 mio. kr.

Nedenfor fremgår en oversigt over midlernes anvendelse.

Udvidelse af Østervang Plejecenter	Boligdel	Servicedel	Beløb i alt
BPE-honorar (By-, Byggeri- og Ejendomme)	0,48	0,12	0,6 mio. kr.

Forundersøgelser, analyser og ekstern rådgivning	0,89	0,22	1,1 mio. kr.
Total	1,4	0,3	1,7 mio. kr.

Der er samlet afsat 179,0 mio. kr. til udvidelse af Østervang i perioden 2024-2027.

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke.

Behandling

Ældre- og Omsorgsudvalget den 20. november 2023.

Magistraten den 27. november 2023.

Kommunalbestyrelsen den 4. december 2023.

Historik

Indstilling 20. november 2023, pkt. 95:

Social-, sundheds- og arbejdsmarkedsforvaltningen indstiller, at der

1. meddeles anlægsbevilling på 3,7 mio. kr. til nødvendigt vedligehold af Søndervang Plejehjem finansieret af rådighedsbeløb afsat til nødkapacitet på Søndervang fordelt med 0,9 mio. kr. i 2023 og 2,8 mio. kr. i 2024,
2. meddeles anlægsbevilling på 0,5 mio. kr. til projektering på servicedelen vedr. ombygning af Søndervang finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024,
3. meddeles anlægsbevilling på 2,0 mio. kr. til projektering på boligdelen vedr. ombygning af Søndervang finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024,
4. meddeles anlægsbevilling på 0,3 mio. kr. til projektering på servicedelen vedr. udvidelse af Østervang finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024, og at der
5. meddeles anlægsbevilling på 1,4 mio. kr. til projektering på boligdelen vedr. udvidelse af Østervang finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024.

Indstilling 27. november 2023, pkt. 328:

Ældre- og Omsorgsudvalget

1. indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 3,7 mio. kr. til nødvendigt vedligehold af Søndervang Plejehjem finansieret af rådighedsbeløb afsat til nødkapacitet på Søndervang fordelt med 0,9 mio. kr. i 2023 og 2,8 mio. kr. i 2024,
2. indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 0,5 mio. kr. til projektering på servicedelen vedr. ombygning af Søndervang finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024,
3. indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 2,0 mio. kr. til projektering på boligdelen vedr. ombygning af Søndervang finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024,
4. indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 0,3 mio. kr. til projektering på servicedelen vedr. udvidelse af Østervang finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024, og at der

5. indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 1,4 mio. kr. til projektering på boligdelen vedr. udvidelse af Østervang finansieret af rådighedsbeløb afsat til formålet i 2024.

Bilag

Bevillingsskema - Søndervang Plejecenter, Nødkapacitet

Bevillingsskema - Søndervang Plejecenter, ombygning (Service)

Bevillingsskema - Søndervang Plejecenter, ombygning - (Bolig)

Bevillingsskema - Udvidelse af Østervang (Service)

Bevillingsskema - Udvidelse af Østervang - (Bolig)

Punkt 242: Pulje til mere uddannet pædagogisk personale (Opkvalificeringspuljen)

28.00.00-G01-42-23

Resume

Frederiksberg Kommune har fået tildelt midler fra Undervisningsministeriets pulje til mere uddannet pædagogisk personale. Med denne sag orienteres om puljen og søges om indtægts- og udgiftsbevilling.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten og Børneudvalget indstiller, at der meddeles henholdsvis indtægts- og udgiftsbevilling på 1,137 mio.kr. i 2023 under børneudvalget, finansieret af tilskud fra Undervisningsministeriets pulje til mere uddannet pædagogisk personale (Opkvalificeringspuljen).

Sagsfremstilling

Med finansloven for 2023 har regeringen fastholdt de midler til opkvalificering på dagtilbudsområdet, som blev afsat med Aftale om minimumsnormeringer af 5. december 2020. Midlerne udmøntes som en tildelingspulje, og den enkelte kommunes tilskud er beregnet på baggrund af det forventede børnetal i 2023.

Opkvalificeringspuljens formål er *at øge fagligheden på dagtilbudsområdet ved at understøtte kommunernes mulighed for at opkvalificere pædagogisk personale i dagtilbud. Det er ambitionen, at midlerne fra opkvalificeringspuljen fører til flere pædagoger og pædagogiske assistenter. Herudover gives der mulighed for opkvalificering i bredere forstand gennem voksen- og efteruddannelse.*

Midlerne skal sikre, at

- ufaglært pædagogisk personale bliver bedre klædt på til hverdagen i dagtilbud*
- ufaglært pædagogisk personale i dagtilbud forberedes, motiveres og afklares til eventuelt senere at kunne gennemføres den pædagogiske assistentuddannelse (PAU) eller meritpædagoguddannelsen*
- erfarne pædagogmedhjælpere i dagtilbud og dagplejere kan blive uddannet gennem PAU og meritpædagoguddannelsen*
- pædagogiske assistenter i dagtilbud og dagplejere, der allerede har en PAU, kan blive uddannet til pædagog gennem meritpædagoguddannelsen*
- uddannet pædagogisk personale i dagtilbud kan opnå specialisering i relevante pædagogiske temaer som f.eks. sprog, arbejdet med børn i udsatte positioner, udeliv, motorik eller musik. Øget mulighed for specialisering skal både understøtte øget faglighed og fastholdelse af det pædagogiske personale i dagtilbud i arbejdet med børnene.*

Frederiksberg Kommune har fået tilsagn på et tilskud fra Opkvalificeringspuljen på 1,137 mio.kr. i 2023, samt et årligt tilskud på 2,080 mio.kr. i 2024 og 2025. Tilskuddet i 2024-2025 er dog betinget af, at puljen videreføres på finanslove for de pågældende år.

Midlerne skal benyttes til opkvalificering af pædagogisk personale ansat i dagtilbud (kommunale, selvejende og private daginstitutioner, puljeinstitutioner og dagpleje) eller til personale, som har en pædagogisk funktion i relation til børn eller personale i dagtilbud. Midlerne må ikke indgå i beregningen af forældrebetalingen. Tilsagnsbrev fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, samt Vejledning om Opkvalificeringspuljen 2023-2025 er vedlagt sagen som bilag.

Økonomi

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har givet tilsagn om 1,137 mio.kr. i 2023 til Frederiksberg Kommune. Derfor ønskes der med denne sag meddelt hhv. indtægts- og udgiftsbevilling på samme beløb i 2023. Når endeligt tilsagn om midlerne for 2024 og 2025 modtages, vil børneudvalget blive forelagt yderligere bevillingssager.

Bevillingen for 2023 skal benyttes til opkvalificeringsforløb, der påbegyndes fra 1. august 2023 til og med 31. juli 2024. Da det er begrænset, hvor mange forløb Frederiksberg Kommune kan nå og igangsætte i de resterende måneder af 2023, så må det forventes, at en del af bevillingen for 2023 overføres til 2024 efter endt regnskabsår.

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke.

Behandling

Børneudvalget, Magistraten og Kommunalbestyrelsen

Historik

Indstilling 30. oktober 2023, pkt. 86:

Børne- og ungeområdet indstiller, at der meddeles henholdsvis indtægts- og udgiftsbevilling på 1,137 mio.kr. i 2023 under børneudvalget, finansieret af tilskud fra Undervisningsministeriets pulje til mere uddannet pædagogisk personale (Opkvalificeringspuljen).

Beslutning fra Børneudvalget 2022-25, 30. oktober 2023, pkt. 86:

Børneudvalget indstiller, at der meddeles henholdsvis indtægts- og udgiftsbevilling på 1,137 mio.kr. i 2023 under børneudvalget, finansieret af tilskud fra Undervisningsministeriets pulje til mere uddannet pædagogisk personale (Opkvalificeringspuljen).

Indstilling 6. november 2023, pkt. 288:

Børneudvalget indstiller, at der meddeles henholdsvis indtægts- og udgiftsbevilling på 1,137 mio.kr. i 2023 under børneudvalget, finansieret af tilskud fra Undervisningsministeriets pulje til mere uddannet pædagogisk personale (Opkvalificeringspuljen).

Bilag

DAG 8155 Opkvalificeringspuljen 2023-2025_1.doc

Vejledning om opkvalificeringspuljen 2023 -2025.pdf

Bevillingsskema Pulje til mere uddannet pædagogisk personale (Opkvalificeringspuljen)

Punkt 243: Frigivelse af anlægsmidler til udbedring af skybrudsløsning ved Skolen på Duevej

17.00.00-G01-106-23

Resume

Med Budget 2024 er der bevilget midler til udbedring af skybrudsløsningen på Skolen på Duevej. I denne sag søges disse midler frigivet.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten og Undervisningsudvalget indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 4,0 mio.kr. til udbedringsprojekt i skolegården på Skolen på Duevej, finansieret af det til formålet afsatte rådighedsbeløb i 2024 på Undervisningsudvalgets område.

Sagsfremstilling

Der er i budget 2024 afsat 4,0 mio.kr. i 2024 og 1,8 mio.kr. i 2025 til anlægsprojektet Renovering af skolegårde med klimatilpasning. De 4,0 mio.kr. skal benyttes til nedenfor nævnte udbedringsproces på Skolen på Duevej, mens de 1,8 mio.kr. er afsat til skolegårdsrenovering på Skolen ved Søernes skolegård på Fillippavej 2. Midlerne er de resterende midler af en pulje til klimasikring af skolegårde, afsat i budget 2015 til løbende skolegårdsrenoveringer. Midlerne er blevet anvendt i sammenhæng med Pulje til implementering af klimatilpasningsprojekter i samarbejde med Frederiksberg Forsyning (takstfinansieret).

I 2018 blev der i forbindelse med renovering af Skolen på Duevej, anlagt et skybrudsprojekt på skolens udearealer. Skybrudsprojektet ved Skolen på Duevej er en del af Frederiksberg Kommunens overordnede plan for, hvordan byen klimatilpasses og gøres robust overfor de igangværende klimaforandringer. Erfaringerne har vist, at anlægget ikke fungerer efter hensigten og efter en længere dialog og afsluttende voldgiftsag, er det nu ønsket at få udbedret anlægget således, at det fremover kan fungere efter hensigten.

Målet med udbedringsprojektet er at sikre, at regnvandshåndteringen på skolen fremover kommer til at fungere således, at der ikke er risiko for oversvømmelser af skolen ved skybrud, samt at sikre at gården bliver mere anvendelig i forhold ophold og leg. Herudover er det ønsket at finde en løsning på skolens affaldshåndtering, der har afventet netop en afklaring omkring skybrudsløsningen. Udbedringerne skal blandt andet sikre, at der ikke står regnvand i skolegården længere end maksimalt 24 timer, hvilket ikke er tilfældet med det nuværende anlæg.

Budgettet ønskes frigivet primo 2024, så projekteringen og udførelsen af projektet kan igangsættes, således at skolesommerferien kan udnyttes til anlægsfasen og derved være til mindst gene for skolen.

Det endelige udbedringsprojekt vil blive forelagt udvalget til orientering, når projektforslaget foreligger.

Det er målet at udbedringsprojektet vil blive påbegyndt anlagt i sommerferien 2024, og dermed kan færdiggøres så seneste med udgangen af efterårsferien 2024.

Forventede udgifter:

Projektering: 0,500 mio.kr.

Udførelse: 2,975 mio.kr.

Uforudsete udgifter: 0,525 mio.kr.

I alt: 4,0 mio.kr.

Økonomi

Med denne sag søges 4,0 mio.kr. anlægsbevilget vedr. klimarenovering af skolegården på Skolen på Duevej, finansieret af det til formålet afsatte rådighedsbeløb i 2024 på anlægsprojektet Klimarenovering af skolegårde under Undervisningsudvalget.

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke.

Behandling

Undervisningsudvalget, Magistraten og kommunalbestyrelsen.

Historik

Indstilling 27. november 2023, pkt. 102:

Børne- og Ungeområdet indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 4,0 mio.kr. til udbedringsprojekt i skolegården på Skolen på Duevej, finansieret af det til formålet afsatte rådighedsbeløb i 2024 på Undervisningsudvalgets område.

Beslutning fra Undervisningsudvalget 2022-25, 27. november 2023, pkt. 102:

Undervisningsudvalget indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 4,0 mio.kr. til udbedringsprojekt i skolegården på Skolen på Duevej, finansieret af det til formålet afsatte rådighedsbeløb i 2024 på Undervisningsudvalgets område.

Indstilling 27. november 2023, pkt. 329:

Børne- og Ungeområdet indstiller, at der meddeles anlægsbevilling på 4,0 mio.kr. til udbedringsprojekt i skolegården på Skolen på Duevej, finansieret af det til formålet afsatte rådighedsbeløb i 2024 på Undervisningsudvalgets område.

Bilag

Bevillingsskema - Frigivelse af anlægsmidler til udbedring af skybrudsløsning ved Skolen på Duevej

Punkt 244: Fondsbidrag til Biblioteket Frederiksberg

21.10.00-Ø34-9-23

Resume

Biblioteket Frederiksberg har modtaget bevilling fra Kulturnatten og Friberg Formidling til projekterne Kulturnat og Demensvenlig Kultur. Sagen informerer kort om projekterne og behandler de budgetmæssige implikationer, idet der i henhold til kommunens styringsregler skal søges om indtægts- og udgiftsbevilling til fondsmidler på over 25.000 kr.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten og Kultur- og Fritidsudvalget indstiller,

1. at der til projekt Kulturnat gives indtægtsbevilling på servicerammen under Kultur- og Fritidsudvalget på 76.500 kr. i 2023,
2. at der til projekt Kulturnat gives en udgiftsbevilling på servicerammen under Kultur- og Fritidsudvalget på 63.113 kr. i 2023,
3. at der til projekt Kulturnat til dækning af den kommunale momsudligningsordning gives en udgiftsbevilling på 13.387 i 2023, og
4. at der til projekt Demensvenlig Kultur gives indtægts- og udgiftsbevilling på servicerammen under Kultur- og Fritidsudvalget på 150.000 kr. i 2023.

Sagsfremstilling

En gang årligt forelægges politisk en sag med modtagne fondsbevillinger i det pågældende budgetår på Biblioteket Frederiksberg, idet der i henhold til kommunens styringsregler skal søges om indtægts- og udgiftsbevilling til fondsmidler på over 25.000 kr. Denne gang er modtaget bevillinger fra Kulturnatten og Friberg Formidling til projekterne Kulturnat og Demensvenlig Kultur.

Projekt Kulturnat

Kulturnattens formål er at skabe byens største endagsbegivenhed, der en gang om året åbner byen og binder den sammen i en intens oplevelse af ekstraordinære kulturarrangementer. Biblioteket Frederiksberg deltog og modtog i den forbindelse bidrag fra foreningen Kulturnatten til afvikling af arrangementer på aftenen. Årets Kulturnat på Biblioteket tog udgangspunkt i den samtidige litterære installation i børneafdelingen "GRO" og i voksenafdelingens KRIMI-tema. På aftenen kunne børn fra 6 år og voksne opleve en gådejagt, pop-up kor-koncerter, kreativ workshop med ord og at blive underholdt af psykologisk entertainer Niels Krøjsgaard. Biblioteket var stemningsfuldt iscenesat med lys og lyd.

Projekt Demensvenlig Kultur

Projektets formål er at skabe et mere demensvenligt og inkluderende kulturliv i Danmark for mennesker med demens, som ikke selv kan opsøge de danske kulturinstitutioner. Projektets målgruppe er kulturinteresserede mennesker med demens på pleje- og dagcentre, hvor der arbejdes med at skabe en bog med udgangspunkt i demensramte menneskers behov. Projektet undersøger, hvad vi forstår ved 'læsning' og ved 'at læse', når læseren f.eks. ikke kan reproducere det læste, men ikke desto mindre tydeligvis læser. Denne 'sårbare læsning' kan være med til at forstå læsekultur og belyse, hvorfor og hvordan mennesker læser. Projektet resulterer i produktion af en bog, demensbogen, som indeholder kortfattede, stykvisse digte af Anna Rieder, taktilt boghåndværk og eksklusivt papirarbejde af Åse Eg og farvestrålende, ikonografiske linoleumstryk af Mette Uldal.

Bogen skabes i samarbejde med beboere, sygeplejersker og fagpersonale tilknyttet OK Fonden Benedikte Plejecenter og Plejecenter Kastanjehaven på Frederiksberg, fagpersoner fra Demensvenlig kultur, samt frivillige fra bl.a. Ældresagen på Frederiksberg. Bogen forventes klar til brug på plejehjem i februar 2024 og lanceres på Biblioteket Frederiksberg marts 2024. Projektet ligger i naturlig forlængelse af den eksisterende biblioteksstrategi.

Økonomi

Eksterne bidrag, som overstiger 25.000 kr. skal ift. kommunens styringsregler søges indtægts- og udgiftsbevilling via politisk behandling.

Med sagen søges bevilling på servicerammen under Kultur- og Fritidsudvalget til modtagelse af eksterne bidrag på hhv. 76.500 kr. og 150.000 kr. i 2023.

Det modtagne tilskud på 76.500 kr. er omfattet af kommunens momsudligning, hvoraf 17,5 pct. af det samlede tilskud afregnes til momsudligningsordningen, mens de resterende anvendes til at gennemføre projektet.

Begge projekter løber indenfor indeværende år.

Borgmesterpåtegning

Intet at bemærke.

Behandling

Kultur- og Fritidsudvalget, Magistraten, Kommunalbestyrelsen

Historik

Indstilling 20. november 2023, pkt. 96:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller,

1. at der til projekt Kulturnat gives indtægtsbevilling på servicerammen under Kultur- og Fritidsudvalget på 76.500 kr. i 2023,
2. at der til projekt Kulturnat gives en udgiftsbevilling på servicerammen under Kultur- og Fritidsudvalget på 63.113 kr. i 2023,
3. at der til projekt Kulturnat til dækning af den kommunale momsudligningsordning gives en udgiftsbevilling på 13.387 i 2023, og
4. at der til projekt Demensvenlig Kultur gives indtægts- og udgiftsbevilling på servicerammen under Kultur- og Fritidsudvalget på 150.000 kr. i 2023.

Indstilling 27. november 2023, pkt. 330:

Kultur- og Fritidsudvalget indstiller,

1. at der til projekt Kulturnat gives indtægtsbevilling på servicerammen under Kultur- og Fritidsudvalget på 76.500 kr. i 2023,
2. at der til projekt Kulturnat gives en udgiftsbevilling på servicerammen under Kultur- og Fritidsudvalget på 63.113 kr. i 2023,
3. at der til projekt Kulturnat til dækning af den kommunale momsudligningsordning gives en udgiftsbevilling på 13.387 i 2023, og
4. at der til projekt Demensvenlig Kultur gives indtægts- og udgiftsbevilling på servicerammen under Kultur- og Fritidsudvalget på 150.000 kr. i 2023.

Bilag

Bevillingsskema Fondsbidrag til Biblioteket Frederiksberg

Punkt 245: Udviklingsplan for Frederiksberg Hospital

01.00.05-P00-22-15

Resume

Der foreligger nu en endelig revideret udviklingsplan for Frederiksberg Hospital til helt nyt bykvarter. Udviklingsplanen tager udgangspunkt i Team EFFEKTS vinderforslag, men er blevet bearbejdet og revideret iht. de 'arbejd-videre-punkter', der stod i vurderingsrapporten fra sommeren 2022. By- og Erhvervsstrategisk Udvalg er gennem et temamødeforløb i 2023 løbende blevet præsenteret for bearbejdningen, som nu er mundet ud en endelig revideret udviklingsplan.

Det er en langsigtet udviklingsplan for Frederiksberg Hospital, der rummer udviklingsstrategier, fysiske planer, økonomi samt tids- og etapeplaner. Planen omsætter Kommunalbestyrelsens vision 'Frederiksberg Hospital - hele byens nye kvarter' til en udviklingsplan og er det styringsværktøj, der gennem en lang udviklingsproces, kan bringe projektet fra vision til realisering. Med denne sag skal udvalget behandle den endelige udviklingsplan for Frederiksberg Hospital. Udviklingsplanen er vedlagt sagen som bilag 1.

Beslutning

Kommunalbestyrelsen tiltrådte indstillingen.

Indstilling

Magistraten indstiller at godkende udviklingsplanen 'Gro det nye af det gamle' for Frederiksberg Hospital med de konkrete bemærkninger indarbejdet, jf. opdateret bilag.

By- og Erhvervsstrategisk udvalg indstiller at godkende udviklingsplanen 'Gro det nye af det gamle' for Frederiksberg Hospital med konkrete bemærkninger, som tilpasses forud for behandlingen i Magistraten og Kommunalbestyrelsen.

Sagsfremstilling

Der foreligger nu en endelig bearbejdet udviklingsplan, som er en langsigtet plan for udviklingen af Frederiksberg Hospital, der omsætter den vedtagne vision 'Frederiksberg Hospital - hele byens nye kvarter' til en udviklingsplan.

De første skridt i arbejdet med udviklingsplanen blev taget, da der i 2018 blev nedsat et §17 stk. 4 Udvalg, hvis opgave udelukkende var at arbejde med udviklingen af Frederiksberg Hospital. Det daværende Hospitalsgrundsudvalg (i dag har By- og Erhvervsstrategisk Udvalg overtaget opgaven) besluttede dengang at gennemføre en visionsdrevet proces, der gennem dialog med borgere og aktører skulle føre til formulering af en fælles vision og videre til en udviklingsplan for området.

Denne tilgang og proces skulle bane vejen for en stærk og langtidsholdbar vision, som kunne være pejlemærke for udviklingen. Målet var at sætte tydelige billeder på omdannelsen af området, inden arbejdet med den mere konkrete udviklingsplan blev igangsat.

Arbejdet tog afsæt i Realdanias model for en udviklingsplan og de erfaringer, der er gjort med strategisk byudvikling andre steder i Danmark. I Realdanias model arbejdes med helhedsbetragtninger, der inddrager alle aspekter i et byudviklingsprojekt, og hvor der, med visionen i centrum, arbejdes parallelt med udviklingsstrategier, fysiske planer, økonomiske modeller samt tids- og etapeplaner.

I foråret 2019 blev visionen 'Frederiksberg Hospital - hele byens nye kvarter' vedtaget af Kommunalbestyrelsen. Den overordnede vision lyder: "På hospitalsområdet skaber vi et åbent, grønt og blandet byområde, hvor LIV og RO forenes i et bykvarter med bæredygtige fremtidsløsninger og sin egen identitet". Visionen følges af otte delvisioner, der uddyber en række temaer i udviklingen.

Parallelt med visionsprocessen blev det besluttet i Magistraten, at Frederiksberg Kommune skulle indlede forhandlinger med Region Hovedstaden om at købe hospitalet. I 2021 blev der underskrevet en købsaftale, hvor købssum, overtagelsesdato og efterreguleringsmekanismer blev fastlagt.

Dermed var kommunen nu i en ny rolle, som kommende ejer og udvikler af Frederiksberg Hospital. Som det næste skridt i arbejdet blev det besluttet i Kommunalbestyrelsen at igangsætte en kreativ proces, hvor tre tværfaglige teams skulle arbejde parallelt med et forslag til en udviklingsplan.

Forslag til en udviklingsplan og efterfølgende bearbejdning

Med afsæt i visionen om udviklingen af Frederiksberg Hospital til 'Hele byens nye kvarter' blev der i juni 2022 afsluttet et parallelopdrag om en udviklingsplan for Frederiksberg Hospital med Team EFFEKT som vinder med forslaget 'Gro det nye af det gamle'.

Siden sommeren 2022 er der arbejdet med at bearbejde forslaget til en endelig udviklingsplan. Bearbejdningen af planen er sket i et tæt samarbejde mellem Team EFFEKT og forvaltningen. Arbejdet med udviklingsplanen har taget udgangspunkt i et vurderingsnotat, med en række 'arbejd-videre-punkter', der blev formuleret af det vurderingsudvalg, der fulgte parallelopdraget og bestod af tre fagdommere inden for hhv. bystrategi, arkitektur og landskab, borgmesteren samt By- og Erhvervsstrategisk Udvalg.

I forbindelse med bearbejdningen af udviklingsplanen er der blevet afholdt fem temamøder med By- og Erhvervsstrategisk Udvalg (heraf to inkl. Magistraten) og møder med de relevante fagudvalg vedr. fremtidige kommunale anlæg i februar/marts 2023 (Børneudvalget, Ældre- og Omsorgsudvalget, Sundhed- og Forebyggelsesudvalget og Kultur- og Fritidsudvalget). By- og Erhvervsstrategisk Udvalg har drøftet følgende emner, som følger vurderingsnotatets 'arbejd-videre-punkter':

- Temamøde I den 31. oktober 2022: Proces for færdiggørelse af udviklingsplan frem til 2023 inkl. evaluering fra borgerpanel samt midlertidige aktiviteter
- Temamøde II den 7. december 2022: Fysisk plan og boliger, mobilitet/trafik og erhvervsstrategi
- Temamøde III den 8. februar 2023: Bæredygtighed, herunder Frederiksbergkompasset, energistrategi, kommunale funktioner (særligt Sundhedsstrøget), mobilitet og parkering
- Temamøde IV m. Magistraten den 3. maj 2023: Købsmodel, projektøkonomi og kommunal økonomi
- Temamøde V m. Magistraten den 11. oktober 2023: Præsentation af den reviderede udviklingsplan og opfølgning på temamødet 3. maj.

På møderne er de bearbejdningsforslag, som forvaltningen og rådgivere har arbejdet med, blevet kvalificeret og drøftet, inden der nu forelægges en endelig udviklingsplan til udvalgets behandling.

Borgerdialog

Gennem hele udviklingsprojektet med Frederiksberg Hospital har der været fokus på løbende borgerdialog og transparens i arbejdet. Under parallelopdraget blev der nedsat et særligt borgerpanel, som fulgte udarbejdelsen af udviklingsplan og formulerede et sæt af anbefalinger til udvalget forud for vurderingsprocessen.

Der har i bearbejdningsperioden siden sommeren 2022 været afholdt et møde med borgerpanelet i december 2022 og i april 2023 sammen med udvalget, og der er gennemført borgerdialogproces i foråret 2023, hvor byens borgere og de aktører, der har fulgt processen, var inviteret til dialog om udviklingsplanens hovedtræk forud for, at den endelige udviklingsplan nu forelægges til politisk behandling. Processen beskrives nedenfor.

Borgerdialog 2023

Dialogprocessen er blevet gennemført i tre spor med henholdsvis workshop med Borgerpanelet, workshop med kommunens råd og en bred borgerdialog med åbent husarrangementer med omvisninger rundt til de syv 'røntgenbilleder', der udgør en udstilling på hospitalsgrunden. Fra den 20. april til og med juni måned 2023 kunne borgere og interessenter kommentere planens hovedtræk, som var beskrevet i en såkaldt 'fremtidsjournal' på en digital opslagstavle.

Nedenfor følger en sammenfatning af borgerdialogen, idet der supplerende henvises til bilag 2, 3, og 4, som indeholder det samlede materiale fra borgerdialogen. Bilag 2 indeholder opsamling fra workshop med borgerpanelet (der også blev overleveret til udvalget på møde den 17. april 2023), af bilag 3 fremgår opsamling fra workshop for rådene - og af bilag 4 fremgår de samlede input fra den digitale opslagstavle.

Borgerpanel og kommunens råd

Borgerpanelet og rådene fandt, at bæredygtighedsværktøjet 'Frederiksberg Kompasset' er et godt redskab - fra ambition til drift - og bifalder samarbejdet med Frederiksberg Forsyning om grøn forsyning samt den høje andel af bevaring af bygninger. Panelet stillede spørgsmål ved, hvorvidt "baren sættes højt nok" og finder ikke at udviklingsplanen er grønt fyrårn (endnu), da biler og betonkældre synes at fylde meget. Borgerpanelet ønsker test af nye løsninger inden for biodiversitet, bæredygtigt byggeri og grønne partnerskaber. Kommunens råd fandt DGNB-certificeringen bredere og opfordrede til fokus på psykisk og social bæredygtighed og brede faciliterede fællesskaber.

Rådene havde fokus på træer, der kan klare sig i et varmere klima, og at kommuneplanens grønne akser bør understøttes på hospitalsgrunden. Borgerpanelet og rådene finder princippet om afsæt i det eksisterende godt, særligt at der er tale om

øget bevaring i forhold til programmet, at bebyggelsesprocenten på 100 stort set fastholdes, at kældre får nye anvendelser og påpeger, at nyt og gammelt skal spille sammen.

Borgerpanelet og rådene støtter et blandet og livligt bykvarter med store og små fællesskaber, en blanding af bolig/ejerformer i minikvarterer, der ikke må blive 'private' (undgå hegn mv). Derfor er siveby-princippet vigtigt, ligesom plads til liv og ro samt fokus på at organisere livet i f.eks. foreninger, og at dette skal kurrateres fra dag 1 - f.eks. med større kultur/medborgerhus og lokaliteter til de små foreninger og butiksliv. Rådene fandt det godt med plads til små virksomheder, kontorfællesskaber og kreative hoveder og et samlingssted a la Folkehuset Absalon. Ud fra rådernes forskellige mål- og interessegrupper foreslog de særlige boligtyper som levebofællesskab, billige boliger, efterværnsboliger og (senior)bofællesskaber. Der blev samtidig generelt opfordret til at tænke i at "downsize" boliger.

Hospitalshavens aktive stueetager fremhæves, og borgerpanelet understreger, at det er vigtigt, at en stor del af parken realiseres tidligt og er åben og fuldt offentlig - og at der også skal være liv i de andre større fælles byrum/haver. Rådene fandt, at en daginstitution i stueetage ikke vil være godt for livet langs kanten af parken pga. indhegnet legeplads.

Borgerpanelet og rådene fandt Sundhedsstrøget og et nyt plejecenter for lukket og opfordrede til at undgå en samling af ældrefunktioner og ikke kun have fokus på pleje og sygdom, men også sundhed og velvære. Som supplement til Sundhedsstrøget foreslog rådene et Civilsamfundsstrøg med rammer for udsatte borgere. Vigtigt at skabe nytte af samlokalisering af kommunale og private aktører.

Grøn mobilitet og parkeringsstrategi skal nudge til bæredygtig mobilitet, og der må ikke være gennemgående trafik, men lav cykelhastighed og plads til affalds- og mobilitetshubs. Borgerpanelet påpegede, at belastning med parkerede biler på omkringliggende veje skal undgås. Siveby-princippet er godt, men det er en skam at det ikke er (helt) bilfrit. Forslag om udelukkende fossilfri kørsel, cykelparkeringstårne og lav cykelhastighed og om at huske flexkørsel og handicapparkering nær boliger.

Borgerpanelet og rådene opfordrede til at gøre realiseringsplanerne mere tydelige med mere talmateriale i den endelige udviklingsplan, herunder finansiering af kommunale funktioner. Hvad sker der, hvis midlerne er få, og andelen af almene boliger bliver lav?

Digital opslagstavle

Generelt var der stor ros for information, inddragende proces, omvisninger, gennemtænkte planer, park, genskabelse af gennemgang mellem søjler i bygning 21 samt bevaring af bygninger og træer. Kommentarer fra de i alt 43 opslag kan samles i følgende kategorier:

Diversitet og fællesskab

Vægt på diversitet uanset indkomst, alder, familiestruktur og kulturel baggrund. Skab fællesskaber for store og små, sæt fokus på foreningsliv for alle generationer f.eks. med folkekøkken a la Absalon. Ansæt relevante til fremme af fællesskab og skab Hospitalshavens egen særlige forening.

Boliger og boformer

Skab seniorboliger/seniorbofællesskaber, der modvirker ensomhed. Nok almennyttige boliger og boliger, der er til at betale for unge og ældre. Konkrete forslag til flerfamiliehuse, boliger til psykisk sårbare, LGBT-seniorbofællesskab, byggefællesskab, boliger med kunstværksteder og demensboliger.

Bygnings- og landskabsstruktur

Bekymring over øgning af bebyggelsesprocent - bevar luftighed og undgå højhuse. Bygninger nærmest Store Godthåb må ikke være høje. Forslag til 'beboelses-fyrtårne' som afskærmning af parken. Østervang bør ikke få ekstra etage. Lad nutidig byggeskik passe ind. Moderne træhus mod Tesdorpsvej tilpasset villaerne overfor. Åben struktur uden indhegninger, gitre, kodelåse. Godt med større grønt område i den nordlige del af Frederiksberg. Skab oase med Nyrops træbygning ved metroreservering.

Sundhed

Skab sundhedscenter med fysiurgiske områder og genoptræning for at undgå lang tur til Bispebjerg. Fremtidens sundhedstiltag skal tænkes i en fremtid med robotter og AI samt menneskelig interaktion i en tid med knappe ressourcer. Indret lokaler til patientsforeninger. Skab ikke et nyt 'De gamles by' og åbn Østervang mod kvarteret. Nyt plejehjem med privat operatør.

Ønsker til funktioner

En lille politistation, en skadestue i light model, en multisportshal, idrætshal, der kan åbnes mod parken og tilgodeser befolkningen 60+. Brug Bygning 60 mere i overensstemmelse med de to andre forslag til kulturelle formål. Kældre som

attraktion 'det underjordiske hospital', et psykiatrimuseum eller til beskyttelsesrum. En petanquebane, nyttehaver og blomsterkunsthaver.

Bevar det særlige

Den lille vejrmænd, der løber efter øl, et mere synligt sted end ved værkstederne. De grønne kunstværker, som gartnere har skabt og gamle 'skriv' indridset i på nordfacaden ved Hjælpemiddelcentralen.

Trafik og parkering

Naboer, der parkerer på Tesdorpsvej, er bekymrede for, om der er parkering nok til nye beboere. Metrostop på M4. Idrætshal ved Nyelandsvej eller Tesdorpsvej, så færdsel ikke generer fremtidige beboere.

Indarbejdning af input fra borgerdialogen

Mange af de indkomne input fra borgerpanel, kommunens råd og fra den digitale opslagstavle har haft indflydelse på bearbejdningen af vinderprojektet, og flere kan i de kommende år tages med i den mere detaljerede planlægning af byomdannelsen.

De kvaliteter ved planen, som er fremhævet i borgerdialogen, er fastholdt. Der er i den reviderede udviklingsplan fokus på samspil mellem bæredygtighedsredskaberne Frederiksbergkompasset og DGNB - og på at kompasset skal bruges til at beregne og reducere CO₂-påvirkningen.

Der er bevaret endnu flere eksisterende bygninger, der er arbejdet på mere samspil med villakvarteret på den anden side af Tesdorpsvej og ved Store Godthåb.

Der i bearbejdningen af udviklingsplanen arbejdet med at mindske koncentration af sundhedsfunktioner og plejeboliger. I Sundhedsstrøget er der nu lagt mere vægt på velvære, forebyggelsesfunktioner og blanding mellem offentlige og private sundhedsfunktioner, der henvender sig til flere aldersgrupper, i stedet for at have ældre som den primære målgruppe.

Der er indarbejdet flere forskellige scenarier for placering og størrelse af en ny daginstitution alt efter, hvad de demografiske prognoser tilsiger. Det er vurderet at Nyrops Pavillon (som er en del af Nyelandsgården) ikke er i en stand, så den kan tåle at flyttes.

Flere af ønskerne til boliger til særlige målgrupper og andre foreslåede funktioner - men ikke alle - kan indfries, og der skal arbejdes videre med løsninger for, hvordan biltrafik kan minimeres for at skabe mest muligt plads til et fredeligt grønt bymiljø, ligesom der skal arbejdes videre med realiseringsplanerne.

'Gro det nye af det gamle' - hvad besluttet der med planen?

Team EFFEKTs udviklingsplan 'Gro det nye af det gamle' tager afsæt i visionen og omsætter visionens ord til en række hovedgreb og strategier for udviklingen af området.

I planen er der ét overordnet hovedprincip, der er styrende, og det er netop 'Gro det nye af det gamle', fordi der allerede er så mange kvaliteter på hospitalsgrunden. I arbejdet med planen er hvert et træ, hver en bygning og hvert et byrum analyseret med henblik på at finde ud af, hvordan det kan bruges i transformationen af Frederiksberg Hospital til et nyt og levende bykvarter.

Planen er struktureret i emner og temaer under seks overskrifter:

- En ny destination på Frederiksberg,
- Et grønt kvarter i alle ordets betydninger,
- På cyklister og fodgængeres præmisser,
- Et blandet bykvarter med sunde fællesskaber,
- Afsæt i det eksisterende, og
- Et kompas til lede udviklingen.

Overskrifterne udbygges i tekst, kort og illustrationer og angiver, hvordan den fysiske struktur skabes med fx anlæg af den centrale park og de omgivende minikvarterer. Indenfor hvert emne er der udover den fysiske struktur angivet en række styrende principper, der samles i handlingsorienterede 'strategibokse'.

For det fysiske gælder principper om:

- Afsæt i det eksisterende: bygninger og træer
- Principper for bevaring og transformation og nybyg

- En stor central park, der giver plads til LIV og RO
- Bebyggelsesstruktur: Pavillonbyen med minikvarter
- Sivebyen: Fortrin for fodgængere og cyklister og parkering under terræn

For det organisatoriske gælder principper om:

- Et blandet bykvarter med boliger, kultur og erhverv
- En samling af sundhedsfunktioner i et Sundhedsstrøg

For tid og økonomi gælder principper om:

- Etapeplan med et antal afgrænsede mindre etaper (med den fornødne fleksibilitet til kunne håndtere tidsmæssige forskydelser, hvis fraflytningen forsinkes)
- En realiserbar plan med projektøkonomi i balance

Det grønne fyrtårn:

- Her er Frederiksbergkompasset et styringsværktøj, hvor der fokus på det grønne, reduceret klimabelastning og fællesskaber suppleret af bæredygtighedscertificering 'DGNB for byområder' (se Bilag 5)

Med planer, principper og strategier er visionen omsat til en udviklingsplan, der som et strategisk byudviklingsværktøj sikrer, at der fremadrettet kan arbejdes parallelt med strategier, fysiske principper, økonomimodeller og tids- og etapeplaner, som tilsammen kan udfolde og skabe det nye bykvarter i tråd med visionen.

Med udviklingsplanen 'Gro det nye af det gamle' besluttet det dermed at arbejde efter nogle styrende principper for omdannelsen som skal følges i den videre udvikling.

Tidligere beslutningsforslag

På magistratens møde den 26. september 2022 blev det besluttet, at der frem til afslutningen af arbejdet med udviklingsplanen indføres en praksis om, at beslutningsforslag henvises til arbejdet med udviklingsplanen, og at fremsatte beslutningsforslag om anvendelse af Hospitalsgrunden skal indgå som bilag til udviklingsplanen, når denne forelægges til politisk behandling. Der er i 2022 fremsat fire beslutningsforslag (se Bilag 6) fra kommunalbestyrelsesmedlemmer vedrørende Hospitalsområdet.

Beslutningsforslag om gangkollegie

Med hensyn til forslag om mulighed for et gangkollegie rummer udviklingsplanen en boligsammensætning med ca. 19.000 m² til mindre boliger i form af private ungdoms/ældreboliger samt 25% til almene boliger, hvoraf nogle kan være ungdomsboliger både i eksisterende og ny bebyggelse. I den videre proces med realisering af planen vil derfor være mulighed for at arbejde med flere forskellige kollegietyper og ungdomsboligkoncepter, herunder gangkollegier.

Beslutningsforslag om grøn oase

Forslaget om en at fastholde Hospitalsgrunden som en grøn oase med en bebyggelsesprocent på maks 100% ses ift., at vinderprojektet fra paralleloperatet er blevet gransket ift., om den rigtige balance mellem bebyggelse og grønne byrum var opnået. Ud fra bearbejdningsskemaet i vurderingsnotatet er der ændret på ny bebyggelses omfang og placering både i 'opadgående og nedadgående retning' en række steder i den fysiske plan, ligesom muligheder for fx udnyttelse af eksisterende tagetager er undersøgt. Alle ændringer er holdt op mod planens overordnede principper, herunder om at opnå et bykvarter, der er grønt i alle ordets facetter, således at kvaliteterne i planen er fastholdt. Den samlede bebyggelsesprocent ligger i udviklingsplanen på 104%, mens der planlægges for en fordobling af biofaktoren og væsentlig forøgelse af biodiversiteten.

Beslutningsforslag om foreningshus

Med hensyn til forslaget om at etablere et frivilligheds/foreningshus på Hospitalsgrunden indeholder udviklingsplanen rundt om Hospitalshaven en række eksisterende og nye bygninger, der i stueplan skal have udadvendte funktioner, herunder er der reserveret plads til fælles/folkehus i en eksisterende bygning. Et sådant hus vil både kunne rette sig mod Hospitalskvarteret men også være et samlingssted for f.eks. foreninger og frivillige på Frederiksberg. Ligeledes er det muligt at etablere lokaler til frivillige/foreninger, der har relation til forebyggelse og sundhed i Sundhedsstrøget.

Beslutningsforslag om vild og hjemmehørende natur

Forslaget om at arbejde løbende med afprøvning af vild og hjemmehørende natur indgår i udviklingsplanens strategier om midlertidige aktiviteter, hvor der frem mod overtagelsen kan arbejdes med 'prøvefelter', hvor der kan eksperimenteres med vild og hjemmehørende natur. Prøvefelterne kan være med til at give viden om hvordan vild og hjemmehørende natur bedst muligt kan integreres i det fremtidige bykvarter.

Kommunale funktioner

Der er i udviklingsplanen udlagt en række arealreservationer (grunde og bygninger) til fremtidige kommunale funktioner (sundhedsfunktioner, plejeboliger, dagtilbud og kultur- og idrætsfunktioner). For nuværende er ingen af de kommunale funktioner (udover plejeboliger) finansieret, dvs., at der skal budgetteres med grundkøb og anlæg i lighed med andre kommunale anlægsprojekter.

Arealreservationer sikrer, at kommunen gennem hele udviklingsperioden har mulighed for og plads til at placere offentlige funktioner i kvarteret. Arealreservationer kan genbesøges løbende ifm. med budgetforhandlinger ift. demografiske prognoser, ønsker og økonomi for at tage stilling til, om reservationer skal sættes i spil eller revurderes. Samlet set sikrer det kommunen en fleksibilitet i realisering af de kommunale funktioner på grunden.

Det bemærkes dog, at rokader af eksisterende kommunale funktioner på hospitalsområdet, f.eks sundhedscenter og daginstitution, medfører nettoomkostninger på ca. 100 mio. kr. udover værdien af frasalg af de bygninger, som benyttes til funktionerne i dag. I det videre arbejde skal omkostninger og værdien af frasalg af bygninger estimeres nærmere forud for en beslutning om gennemførelse af rokader.

Økonomi

Et væsentligt ben i udviklingsplanen er økonomi og realiserbarhed. Her er forudsætningen, at økonomien i byudviklingsprojektet skal 'hvile i sig selv', således at Frederiksberg Kommune kan dække udgifter til købet af ejendommen og projektudviklingen gennem løbende videresalg af deletaper til bolig- og erhvervsformål.

Forvaltningen er opmærksom på, at det nuværende høje renteniveau vil have en fordyrende effekt på betalingsplanen for købet af ejendommen, og derfor skal der i det videre arbejde kigges nærmere på mulighederne for at afdrage købesummen for grunden hurtigere end forudsat i den 8-årige betalingsplan for derigennem at nedbringe renteudgifterne. Det er dog væsentligt at bemærke, at den endelige rente på betalingsplanen først fastlåses, når kommunen overtager hospitalet i 2027.

Derudover er det en forudsætning for økonomien, at der i det videre arbejde etableres en grundejerforeningsstruktur eller lignende organisering, der kan stå for etablering af udearealer på vegne af de fremtidige grundejere, således disse udgifter afholdes direkte af grundejerne. Forvaltningen vurderer forsat samlet set, at udviklingsplanens indhold og programmering kan indfri den økonomiske forudsætning om en projektøkonomi, der kan 'hvile i sig selv'.

Det høje ambitionsniveau for bæredygtighed og målet om at være et 'Et grønt fyrtårn' vil medføre en merudgift for fremtidige bygherrer, for at kunne indfri de høje krav. Det er derfor væsentligt at have en løbende opmærksomhed på, hvordan bæredygtighedskrav vil påvirke fremtidige salgspriser og derigennem projektøkonomien. Det vil give mulighed for at afveje økonomi og bæredygtighedskrav ifm. med fremtidige videresalg.

Den videre proces

Udviklingsplanen er det styringsværktøj, der skal bringe projektet fra vision til realisering. En udviklingsplan, der kan refereres til i de kommende års arbejde, både i forvaltning og på politisk niveau og i forhold til kommende samarbejdspartnere. Udviklingsplanen er ikke juridisk bindende, men kommunens officielle signal til borgere, aktører og investorer om, hvordan omdannelsen af Frederiksberg Hospital skal være.

Det videre arbejde med udviklingsplanen vil:

- sætte en ny proces i gang, hvor første skridt er (i dialog med Region H) at fastlægge den endelige rækkefølge i etapeplanen, som bliver styrende for den udbuds- og salgsstrategi, der skal arbejdes med for at virkeliggøre planen
- blive grundlag for det salgsforberedende arbejde, hvor der skal fastlægges udbudskrav og betingelser for videresalg, arbejdes med en designmanual for byrum og byggemodning, parkering- og trafikløsninger, ligesom der skal udarbejdes et plangrundlag i form af en rammelokalplan for hele området og mere konkrete (projekt)lokalplaner for delområder.
- fastholde de grønne og bæredygtige ambitioner, som Frederiksbergkompasset skal sikre gennem alle faser
- sætte rammerne for kommunens aktive ejerskab i forhold til en række fremtidige opgaver: Videreudvikling af udviklingsplanens strategier, herunder erhverv og kultur, indpasning af midlertidige funktioner og nye partnerskaber med aktører.

- være styrende, når kommunen som bygherre, skal planlægge kommende kommunale anlægsprojekter.
- sikre at borgerdialogen videreføres med en bred og engagerende dialog med kommende beboere, brugere, aktører samt af kommunens øvrige borgere.

Dertil skal der ifm. med udformning af en salgs- og udbudsstrategi tages stilling til, hvordan projektudviklingsarbejdet skal organiseres bedst muligt fremadrettet for at sikre realiseringen af udviklingsplanen.

By-, Kultur- og Miljøområdet vurdering

Det er forvaltningens vurdering, at der med udviklingsplanen 'Gro det nye af det gamle', og den efterfølgende bearbejdning der er sket, nu foreligger en plan, der udfolder og omsætter Kommunalbestyrelsens vision 'Hele byens nye kvarter' - og samtidig gør planen realiserbar.

Forvaltningen vurderer derudover, at udviklingsplanen vil være et stærkt styringsværktøj, der med udviklingsstrategier, økonomiske principper og fysiske løsninger er afsat for det videre arbejde i perioden frem til overtagelse af hospitalet, men også gennem hele den efterfølgende transformation og realisering af etaperne frem mod et færdigudviklet bykvarter.

Økonomi

Sagen har ingen økonomiske konsekvenser i sig selv, idet der henvises til økonomiafsnittet i sagsfremstillingen.

Borgmesterpåtegning

Nej

Behandling

By- og Erhvervsstrategisk Udvalg, Magistraten, kommunalbestyrelsen.

Historik

Indstilling til By- og Erhvervsstrategisk udvalg den 27. november 2023, nr. 50:

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller, at udvalget godkender udviklingsplanen 'Gro det nye af det gamle' for Frederiksberg Hospital.

Beslutning By- og Erhvervsstrategisk udvalg den 27. november, nr. 50:

By- og Erhvervsstrategisk udvalg indstiller at godkende udviklingsplanen 'Gro det nye af det gamle' for Frederiksberg Hospital med konkrete bemærkninger, som tilpasses forud for behandlingen i Magistraten og Kommunalbestyrelsen.

De konkrete bemærkninger er:

Formulering boligstrategi (s. 33):

- "Vi skal dele mere og bo mindre" ændres til "Vi skal bo mere bæredygtigt"
- "Det kalder på en større andel af små boliger" ændres til "Det kalder på en større mangfoldighed af boliger"

Formulering byrum (s. 38):

- "I den videre proces med programmering og design af kvarterets byrum skal der arbejdes bevidst med særlige målgrupper i udformningen af byens rum for at sikre, at kvarteret som helhed kan tilbyde en variation af byrum, der kan henvende sig til flere forskellige målgrupper."

Formulering idrætsfacilitet

Formuleringer om størrelsen på idrætsfaciliteten tages ud af udviklingsplanen. Der tilføjes følgende i udviklingsplanen:

Formulering kultur- og idrætstilbud (s. 41):

- "I det videre arbejde skal det besluttes, hvilke idrætsgrene idrætsfaciliteten skal rumme og størrelsen på idrætsfaciliteten."

De kommende arbejdsopgaver (s. 63):

- ”At arbejde med, hvilken idrætsfacilitet der skal ligge på området, herunder størrelsen, og hvilke idrætsgrene den skal rumme.”

Derudover bemærkede udvalget, at ”hospitalshaven” ændres til ”parken”, idet der er tale om en arbejdstitel, og navnet først fastlægges senere. Dette konsekvensrettes i oplægget.

Indstilling 4. december 2023, pkt. 338:

By- og Erhvervsstrategisk udvalg indstiller at godkende udviklingsplanen ’Gro det nye af det gamle’ for Frederiksberg Hospital med konkrete bemærkninger, som tilpasses forud for behandlingen i Magistraten og Kommunalbestyrelsen.

Bilag

Bilag 1 Udviklingsplan (justeret pba. udvalgmøde 271123)

Bilag 2 Borgerdialog - borgerpanel

Bilag 3 Borgerdialog - rådene

Bilag 4 Borgerdialog - digital opslagstavle

Bilag 5 DGNB på byområdeniveau

Bilag 6 Tidligere beslutningsforslag

Punkt 246: Lukket: Renovering af bygning - status november 2023

82.06.00-P20-52-16

Punkt 247: Lukket: Leasingaftale for parkeringskælder på pladsen bag rådhuset

05.09.06-G01-1-19